

ОДБРАНА

Интервју

Александар Мандић, редитељ

СЛОВО О ЧАСТИ

Специјални прилог
подобранац

4

**Izaberite mlade, perspektivne, kreativne ljude.
Zakoračite zajedno ka uspešnoj budućnosti!**

**SAJAM ZAPOŠLJAVANJA
Sava Centar 20. i 21. april 2010.**

CAREER DAYS

www.careerdays.org.rs

**16 godina tradicije
preko 50 kompanija
više od 10.000 posetilaca**

PR(A)VA PREMIJERA

www.citroen.rs

VITRO GROUP
PR(A)VO MESTO

NOVI CITROËN C3 VISIODRIVE!

Premijerno u Srbiji Novi CITROËN C3!

Samo kod Vašeg najbližeg dilera.

Vozite se i promenite vidike zauvek.

CRÉATIVE TECHNOLOGIE

VITRO GROUP, OVLAŠĆENI UVOZNIK I DISTRIBUTER ZA SRBIJU I CRNU GORU, RADNIČKA 22, ADA, BEOGRAD, 011/35 38 555 BEOGRAD - Karađorđeva 69, 011/20 22 300; NIŠ - 09. brigade 59, 018/20 22 08; JAGODINA - Slovenski put bb, 035/25 25 97; PODGORICA - Cijevna bb, 00 382 20/872 100

ASTOR AUTO - Vladimira Popovića 48, Novi Beograd, 011/260 1515; TENAX MOTORS - Katanićeva 18, Beograd, 011/2436 402; BEL CAR - Bulevar Vojvode Stepe bb, Novi Sad, 021/679 1004; AUTOSTIL-M - Arsenija Čarnojevića 16, Subotica, 024/571 111; AUTO AS - Jovana Mikića 42, Bačka Topola, 024/715 414; A&C GROUP - Prislonica bb, Čačak, 032/485 401; SANI GROUP - Loznički put bb, Šabac, 015/344 697; OFFICE CENTAR - Koste Racina 1, Podgorica, Crna Gora, 00 382 20/627 780; COMPANY D.A.J.M.I. - Sutorina bb, Igalo, Crna Gora, 00 382 31/670 240; DELFIN LTD - Zona industriale p.n. Veternik, Priština, Kosovo, 038/550 556

ОДБРАНА

Магазин Министарства одбране Србије

„Одбрана“ наставља традицију „Ратника“,
чији је први број изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19

Директор и главни и одговорни уредник

Славољуб М. Марковић, потпуковник

Заменик главног уредника

Раденко Мутавић

Уредници

Драгана Марковић (специјални прилози)
Мира Шведић (арсенал)

РЕДАКЦИЈА:

Душан Глишић (фељтон, историја и традиције),
мр Снежана Ђокић (свет),
Бранко Копуновић (друштво),
Владимир Почуч, мајор (одбрана),
Александар Петровић, поручник

Стални сарадници

Станислав Арсић, Себастиан Балаш,
Игор Васиљевић, Југослав Влаховић, мр Славиша Влацић,
Милосав Ц. Ђорђевић, Владица Кристић,
Александар Лијаковић, др Милан Мијалковски,
мр Зоран Миладиновић, Предраг Милићевић,
мр Миљан Милкић, Кршман Милошевић,
др Милан Милошевић, Никола Остојић, Никола Оташ,
Иштван Пољанац, Будимир М. Попадић, Влада Ристић

Дизајн и прелом

Енес Међедовић (ликовни уредник),
Станислава Струњаш, Бранко Сиљевски
(технички уредници)

Фотографија

Горан Станковић (фоторепортер)
Даримир Банда (фоторепортер)

Језички редактор

Слађана Мирчевски

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Вера Денковски

Документација

Радован Поповић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор и главни и одговорни уредник
3241-258; 23-809
Заменик главног уредника 3241-257; 23-808
Секретар редакције 3201-809; 23-079
Прелом 3240-019; 23-583
Маркетинг 3241-026; 3201-765; 23-765
Претплата 3241-009; 3201-995; 23-995

ТЕЛЕФАКС 3241-363

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19

e-mail

odbrana@mod.gov.rs

redakcija@odbrana.mod.gov.rs

Internet

www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-49849-58 за МЦ „Одбрана“

Претплата

За припаднике МО и Војске Србије преко РСЦ
месечно 160 динара.

За претплатнике преко Поштанске штедионице
месечно 180 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд,

Македонска 29

ОДБРАНА ISSN 1452-2160

Магазин излази сваког 1. и 15. у месецу

„Одбрана“ је члан
Европског удружења војних новинара

Снимко Јово МАМУЛА

САДРЖАЈ

Министар Шутановац у посети Португалу

ДОПРИНОС РЕГИОНАЛНОЈ БЕЗБЕДНОСТИ

6

Сусрет министара одбране Србије и Мађарске
ВОЈНЕ РЕФОРМЕ УБРЗАВАЈУ ПУТ
СРБИЈЕ КА ЕВРОПИ

7

У ФОКУСУ

У касарни „ Степа Степановић “ ускоро градња станова
ЗА ВОЈСКУ ПЕТИНА

8

ПОВОДИ

Свечана академија поводом 160 година
Војне академије

ЧАСТ ЈЕ НАША ИМОВИНА

10

ИНТЕРВЈУ

Александар Мандић, редитељ
СЛОВО О ЧАСТИ

14

ДОГАЂАЈИ

Обележен Дан сећања

ПОЧАСТ ХЕРОЈИМА

18

Заклетва најмлађе генерације војника

ДА УНИФОРМА ОСТАНЕ У ЛЕПОЈ УСПОМЕНИ

20

32

22

реч уредника

Част

Велики јубилеј Војне академије – 160. година постојања и рада, који је недавно на величанствен начин обележен у Југословенском драмском позоришту, изнедрио је и слоган те установе „Част је наша имовина“, по коме ће, верујемо, убудуће бити препознатљива.

Предложио га је редитељ Александар Мандић у току рада на представи која је окупила великане српске позоришне сцене. Прихваћен је из прве на велику радост припадника Војне академије и бројних поштовалаца те високошколске установе. Такве поруке се и рађају у трену. Ако имају снагу и ако погоде у центар постају и остају трајна вредност.

Представа „Част је наша имовина“ је иначе била повод да се прозном стваралаштву, после дужег времена, врати академик Добрица Ћосић. Говор ђенерала Михајла Рашића, начелника Војне академије 1914. године, пред полазак у рат написао је специјално за ту прилику и већ сада се може рећи да ће тај бисер литературе ући у читанке и легенду попут познатог говора мајора Гавриловића браниоцима Београда.

Коме боље од кадета и кадеткиња Војне академије – будућих официра пристаје да пуним срцем, чврсто и непоколебљиво стану иза тих речи које кодексом треба запечатити?

Неговање врхунских вредности у времену њиховог потирања и својеврсној борби за вредности, њихов је идеал. А највише вредности војне професије, барем у српској војсци, одувек су биле и остале исте: верност отаџбини, посвећеност позиву, оданост, храброст, дисциплинованост, заједништво, достојанство, човечност, поштовање других. Представљају морални темељ за извршавање војничких дужности, односно мисија и задатака војске, како се то данас каже. И не само то, оне су основна обележја идентитета наше војске који су уважавали и поштовали чак и непријатељи на бојном пољу.

Част и боје Србије и њене војске бранили су и одбранили и наши спортисти на Првим зимским светским војним играма у италијанском скијашком центру Val d' Aosta. Освојили су екипно треће место у слалому за мушкарце и пето место у велеслалому, што је један од највећих успеха, не само припадника Војске, већ и алпског скијања у Србији уопште с обзиром на то да су осамдесет одсто војних спортиста који су учествовали на играма такмичари са FIS бодовима.

На страницама „Одбране“ осврнули смо се и на једно нечасно дело или боље речено недело бесомучног бомбардовања Србије пре једанаест година. На којим вредностима и по којим моралним начелима су васпитавани они који су као војне циљеве узимали на нишан и разарали болнице, школе, дечије вртиће, пијаци, мостове, возове и аутобусе пуне путника, остављали иза себе пустош и невинне жртве?

Праштати али не заборављати, хришћанско је начело којег се, наравно, увек треба држати и гледати у будућност, а предстојећи празник Васкрсења Христовог управо нас на то подсећа. ■

СА ЛИЦА МЕСТА

Делегација Министарства одбране и Војске Србије у Чаду

УСПЕСИ ВОЈНИХ ЛЕКАРА

22

СПОРТ

Завршене Прве зимске светске војне игре у Италији

БРОНЗАНА МЕДАЉА ЗА СРБИЈУ

24

ТЕМА

Безбедност војног путног саобраћаја

ПРЕВЕНТИВА ДАЈЕ РЕЗУЛТАТЕ

28

ОДБРАНА

Војна полиција Војске Србије

ЧВРСТА РУКА БЕЗБЕДНОСТИ

32

ДРУШТВО

Бомбардовање једанаест година касније

ОПРОШТАЈ ДУГОГ ПАМЋЕЊА

38

Паралеле

АМЕРИЧКИ ЛОВЦИ У НАОРУЖАЊУ РУМУНИЈЕ

41

ФЕЉТОН

Француско-српски односи

БУЂЕЊЕ ПРИЈАТЕЉСТВА

42

Допринос регионалној безбедности

Српски министар одбране изјавио је да је од званичника Португала добио уверавање да та земља неће једнострано смањивати број својих припадника у саставу Кфора, што је за Србију веома важно са становишта безбедности на Косову и Метохији и у региону

Нама је и командант савезничких снага у Европи адмирал Џејмс Ставридис недавно рекао да ће даље смањивање снага на Косову и Метохији ићи уз консултације с Београдом. И данас смо добили уверавање да ни Португал самостално неће смањивати снаге на Косову, што значи и даље већи степен безбедности за све који тамо живе – рекао је Шутановац агенцији *Бета* током посете Португалу 16. марта.

Након разговора с министрима одбране и спољних послова и председником парламента Португала, Шутановац је рекао да је констатовано да постоји неслагање око виђења будућег статуса Косова и Метохије, али да је саговорницима захвалио због учешћа припадника војске те земље у саставу Кфора, који је најбројнији појединачни контингент једне земље у покрајини.

Шутановац је додао да је јединствена оцена са свих састанака да Србија чини велике напоре у процесу прикључења Европској унији (ЕУ) и да су званичници Португала пренели министру да Србија има пуну подршку те земље на путу ка ЕУ.

– Нама је било важно да чујемо да су реформе у систему одбране задовољавајуће и да испуњавају све критеријуме, као и да имамо пуну подршку Португала за наставак реформи – рекао је Шутано-

вац и додао да постоји велика перспектива за унапређење сарадње две земље у области одбране.

Као могуће правце у развоју сарадње система одбране Србије и Португала, министар одбране навео је сарадњу у области војне медицине, војног школства, мировних операција али и на плану одбрамбене индустрије, односно повезивањем економија две земље.

Министар је рекао да обе земље имају одређену производњу у области одбрамбених индустрија и да би унапређењем сарадње могли да се створе услови за заједнички наступ на трећим тржиштима.

– Можемо констатовати да је сарадња у области одбране стуб сарадње две земље – рекао је Шутановац и додао да је начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић добио позив да посети Португал ове године, а да је министар одбране Португала Аугусто Сантош Силва прихватио позив да посети Србију.

Министар Шутановац се, осим с португалским колегом, састао и са министром спољних послова Луишом Амадом и са председником Националне скупштине Португала Жаимом Жозом Матош да Гамом.

Посета министра Шутановца је прва посета неког министра одбране из Београда Португалу. ■

Бета

**Сусрет министара одбране
Србије и Мађарске**

Војне реформе убрзавају пут Србије ка Европи

Снимио Душан АТЛАГИЋ

То што је урађено у реформи система одбране Србије најважнији је корак у погледу интеграција у Европску унију, истакао је мађарски министар одбране Имре Секереш у сусрету са министром Драганом Шутановцем

Министар одбране Србије Драган Шутановац примио је министра одбране Мађарске Имреа Секереша, 22. марта, у Дому Гарде у Топчидеру. После званичних разговора двојица министара потписали су *Споразум о сарадњи у области одбране*.

– Билатерална војна сарадња са Мађарском је на изузетно високом нивоу. У току разговора, мађарска страна уверила нас је да подржава европске интеграције Србије и да ће тако бити и у будућности, као и да Војска Мађарске неће смањивати састав у оквиру Кфора – рекао је том приликом министар Шутановац.

Српски министар одбране захвалио је Војсци Мађарске на учешћу на аеромитингу прошле године у Београду, за донацију Центру АБХО у Крушевцу, те помоћи коју је у оквиру билатералне војне сарадње мађарска страна пружила Војној академији приликом њене акредитације.

– На састанку је изражена обострана жеља да заједно учествујемо у некој од мировних мисија у којој је Војска Мађарске, и уверени смо да ћемо то у догледно време и остварити. Наглашавам да су обе наше војске партнери Националне гарде Охаја и сарадња је и ту на високом нивоу. Прошле

године било је више заједничких активности, од којих су неке биле и трилатералне, и показале су спремност и мађарске и српске војске да реагују у ванредним ситуацијама – рекао је министар Шутановац и додао да потписани споразум представља правни оквир за даљу сарадњу, најпре у области едукације и размене искустава у мировним мисијама, али и у војноекономској сарадњи.

Једна од најважнијих реформи Мађарске, ради приступања Европској унији, била је реформа њене војске.

– Она је организована на најавангарднији начин од свих војски у нашем региону. И Војска Србије ће се на сличан начин организовати, што може убрзати европске интеграције Србије – истакао је Шутановац.

Гост из Мађарске изразио је поштовање због свега што је урађено у реформи система одбране Србије.

– Желим да потврдим да то што сте урадили јесте најважнији корак у погледу интеграција у Европску унију. Уверавам вас да Мађарска потпуно подржава интеграцију Србије у Унију. Наравно, знамо да је рефор-

ма оружаних снага најважнији корак у томе. Безбедност Балкана је врло важна и за Мађарску и зато подржавамо стабилност овог подручја. У оквиру Кфора, мађарске јединице и даље чувају стабилност. Мађарска се слаже са повлачењем снага са Косова само ако су сви услови задовољени. Када је реч о смањењу тих снага, Мађарска и даље жели да остане у истим оквирима – рекао је министар Секереш и додао да Мађарска подржава и мировну мисију у БиХ, где такође има своје војнике.

– На посебан начин оцењујемо сарадњу Србије и Мађарске, а у оквиру тога, посебно војну сарадњу. Споразум који смо управо потписали садржи 17 тачака и омогућује заједничку обуку војника и сарадњу у другим областима, као што су заједничко проналажење експлозива и преглед ваздушног простора. Сматрамо важним и могућност отклањања последица катастрофа – рекао је министар одбране Мађарске, закључивши да Споразум допуњује досадашњу сарадњу. ■

Снежана ЂОКИЋ

Посета Војној академији и Војномедицинској академији

Током посете Београду министар одбране Мађарске Имре Секереш одржао је предавање слушаоцима Школе националне одбране и обишао Војномедицинску академију. У Центру за мировне операције Генералштаба Војске Србије министар је говорио слушаоцима Школе националне одбране о трансформацији мађарске војске. Предвању су присуствовали државни секретар Игор Јовичић, начелник Војне академије бригадни генерал др Младен Вуруна и начелник Управе за планирање и развој Генералштаба Војске генерал-мајор др Божидар Форца.

На Војномедицинској академији, начелник Управе за здравство бригадни генерал др Вељко Тодоровић информисао је министра Секереша о улози и задацима које ВМА има у здравственом систему Србије. Мађарски министар одбране изразио је задовољство што је добио прилику да посети установу каква је Војномедицинска академија.

– Част ми је што сам добио могућност да посетим установу са тако високим угледом и ван граница ваше земље. Пре неколико година и Мађарска је основала сличан здравствени центар који је објединио више војних болница, и који, такође, прима и цивиле на лечење – рекао је министар Секереш.

Током боравка на ВМА, мађарска делегација обишла је Клинику за ургентну интерну медицину, где је имала прилику да види услове и начин рада у тој установи.

У касарни „ Степа Степановић ” ускоро градња станова

За војску петина

У новоизграђеном насељу, од око 5.000 стамбених јединица Министарству одбране припаће нешто више од 1.000 станова. У замену за уступљено земљиште Министарство ће од Грађевинске дирекције Србије током године добити више стотина станова широм земље.

Министар одбране Драган Шутановац, министар животне средине и просторног планирања Оливер Дулић и директор Грађевинске дирекције Србије Драган Грујић обишли су крајем месеца касарну „ Степа Степановић ” на Вождовцу, где ће од августа почети изградња око 5.000 станова. Министар Шутановац рекао је да ће 42 хектара земљишта бити уступљено Грађевинској дирекцији Србије, а да ће Министарство одбране и Војска Србије у замену добити 21 посто изграђеног стамбеног простора. Цена квадрата на тој локацији биће мања од 1.290 евра, а месечна рата кредита, имајући у виду субвенције за куповину станова, требало би да буде мања од просечне кирије.

Војска ће, како је рекао министар одбране, ускоро добити одређени број станова у различитим крајевима Србије, а до краја године 500 станова који су у власништву Грађевинске дирекције прећи ће у власништво Министарства одбране, односно припадника Војске. Према његовим речима, Војсци ће на про-

стору касарне на Вождовцу припасти око 52.500 квадратних метара стамбеног простора, што према пројектованој цени има вредност око 75 милиона евра.

Шутановац је истакао да ће Министарство одбране на Вождовцу задржати одређен број станова, док ће остатак разменити за стамбени простор у осталим градовима, где за то постоји потреба. Он очекује да ће се велики број припадника Војске пријавити да субвенционисаним стамбеним кредитима купи станове на локацији касарне „ Степа Степановић“, у којој нема јединица од 2007. године.

Министар је нагласио да се ради о првом пројекту те врсте, те да МО никада није добијало 21 посто стамбеног простора у замену за уступљену имовину. Шутановац је због тога захвалио министру Дулићу и господину Грујићу. Он је рекао да постоји жеља да се тај посао прошири на градове попут Новог Сада и Ниша, али и на остала места у Србији где постоје јединице Војске Србије, односно потреба за стамбеним збрињавањем.

Шутановац је рекао да је идеја о пројекту потекла из Министарства животне Средине и просторног планирања, а да од Грађевинске дирекције очекује операционализацију посла.

Министар Дулић рекао је да ће станоградња на Вождовцу бити највећи пројекат Владиног субвенционисања пројектног финансирања и да се ради о највећем грађевинском подухвату те врсте у историји Србије, јер се, како је истакао, никада пре није градило толико станова на локацији попут касарне „ Степа Степановић“.

То ће, према Дулићевим речима, бити одговор Владе на кризу која је захватила грађевинску индустрију, али и нова могућност грађанима да добију кров над главом под повољнијим условима. На пројекту би требало да се ангажују и грађевинске и остале фирме које се баве сродним делатностима. Дулић је рекао да његово министарство преузима обавезу да прибави сву потребну документацију и дозволе како би изградња почела до августа ове године.

Према речима Драгана Грујића, вредност грађевинских радова биће око 220 милиона евра. Стамбени простор биће изграђен по највишим стандардима енергетске ефикасности и функционалности, а станови ће бити површине од 30 до 70 квадрата. На радовима ће, како је рекао, бити ангажовано око 30.000 радника. ■

А. ПЕТРОВИЋ
Снимио Г. СТАНКОВИЋ

Начелник Генералштаба Војске Србије у Италији

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић боравио је крајем месеца у званичној посети Италији. По слетању на војни аеродром *Ћампино*, генерала Милетића је, уз војне почасте, дочекао начелник Генералштаба одбране Италије генерал Винченцо Кампорини.

У току званичних разговора двојица начелника генералштабова разменила су мишљења о актуелној безбедној ситуацији у региону и о билатералним односима двеју војски, наглашавајући да су војно-војни односи веома добри, али и да има простора за даље унапређење сарадње, пре свега у области обуке и образовања.

Током боравка у Италији, генерал Милетић посетио је и Здружену оперативну команду Генералштаба одбране Италије и сагледао тренутно ангажовање припадника Оружаних снага Италије у међународним мисијама.

Генерал Милетић је посетио и Школу за подофицире Копнене војске, Команду авијације Копнене војске и Центар за симулацију и сертификацију јединица Копнене војске Оружаних снага Италије. ■

Част је наша

Србија жели и може да буде лидер у региону. Пред нама је пут да тај циљ и достигнемо, али с поносом желим да истакнем да је војно образовање већ лидер у региону и веома важан чинилац наше спољне политике. У протеклих неколико година на нашој војној академији школују се, у складу са најбољим традицијама, и кадети и официри страних војски – истакао је на свечаности у Југословенском драмском позоришту 18. марта министар одбране Драган Шутановац.

Свечаном академијом на Великој сцени Југословенског драмског позоришта 18. марта обележен је значајан јубилеј – 160 година Војне академије. Том, за Министарство одбране и образовни систем Србије, важном догађају присуствовали су председник Републике Србије Борис Тадић, патријарх српски Иринеј, председник Владе Мирко Цветковић и министри у Влади, начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић, представници војног и дипломатског кора у Београду, те познате личности из јавног, привредног и културног живота.

– Када једна државна институција у Србији слави 160 година постојања, то је сте јубилеј вредан пажње. А када знамо да се ради о образовној институцији, која школује јунаке од којих су многи дали животе за своју државу и народ, онда је то јубилеј вредан дубоког поштовања – рекао је министар Шутановац поздрављајући госте и захваљујући свима који су дошли на свечаност.

Министар Шутановац истакао је да је данас, после 160 година постојања Војне академије, подједнако тешко замислити историју Балкана без Војске Србије, а Војску Србије без Војне академије.

– Свесни улоге Војске Србије у друштву, настављамо реформе с циљем да, уз

изразито поштовање традиције, изградимо савремену Војску која ће бити део модерног друштва и која ће истовремено промовисати најсветлије традиције оне војске која се са великом храброшћу, по правилу, упуштала у битке против вишеструко надмоћнијег непријатеља, ради заштите своје државе и свога народа – нагласио је министар одбране, додајући да је један од најважнијих сегмената те реформе управо реформа војнообразовног система, по коме је наша војска позната широм света.

Шутановац је навео да савремени изазови, ризици и претње захтевају војни кадар који ће бити оспособљен да увек и на сваком месту нађе начин да адекватно одговори на угрожавање свеобухватне безбедности.

– Следећи тај принцип, циљ нам је да профилишемо модеран, ефикасан и функционалан образовни систем, који ће у потпуности одговорити потребама војске 21. века. Желим да нагласим да смо, анализирајући те потребе, оформили и медицински факултет на Војномедицинској академији, чије студије већ у првој години похађају и кадети страних војски. У оквиру реформе, створили смо и услове за почетак новог облика усавршавања у виду интегрисаних студија безбедности и одбране – истакао је министар.

ИМОВИНА

Да смо на правом путу, рекао је министар одбране, најбоље говоре чињенице о интересовању младих за упис на Војну академију. У протеклој години на конкурс за упис јавило се више од 1.000 кандидата, што је више од четири кандидата за једно упражњено место.

– Србија жели и може да буде лидер у региону. Пред нама је пут да тај циљ и достигнемо, али са поносом желим да истакнем да је војно образовање већ лидер у региону и веома важан чинилац наше спољне политике. У протеклих неколико година на нашој војној академији школују се, у складу са најбољим традицијама, кадети и официри страних војски. Тренутно школујемо кадете и официре из Македоније, БиХ, Црне Горе, Руске Федерације, Алжира, Турске, ако томе додамо и оне који су већ прошли школовање у годинама за нама и то из Кине, САД, Француске, Ирака, као и оне које очекујемо, није тешко закључити да је Војна академија заиста препозната као изразито квалитетна војнообразовна институција и у земљи и у иностранству – рекао је Шутановац.

Министар одбране најавио је у овој години и формирање Универзитета одбране. Према његовим речима, тиме ће се објединити образовни и научноистраживачки рад у јединствен процес високошколског

Честитке

Председник Тадић

Поводом Дана Војне академије – 18. марта свим припадницима Војне академије упућујем срдчане честитке.

После 160 година искуства у школовању официрског кадра, као један од најстаријих стубова образовања Републике Србије, Војна академија успела је да константним реформама и прилагођавањем студијских програма одоли свим изазовима времена и да у традицији дугој 160 година задовољи највише стандарде у образовању официрског кора.

Војна академија је данас препозната као модеран, ефикасан и функционални образовни систем који у потпуности одговара потребама образовања и научне делатности у области одбране и безбедности Републике Србије.

Честитајући празник, желим вам успехе у раду и да наставком реформе војног школства постигнете највише европске стандарде у образовању наших официра и да их у складу са добром српском традицијом усмерите ка правим вредностима нашег народа.

Министар Шутановац

Поводом Дана Војне академије – 18. марта свим припадницима Војне академије упућујем срдчане честитке.

У 160 година дугој традицији српског војног школства, успели сте да развијете модерну војнообразовну установу која је данас интегрисана у систем високог образовања Србије и препозната као водећа за школовање војног кадра у региону.

Осавремењивањем садржаја у свим областима живота и рада допринели сте успешној промоцији официрског позива и повећању интересовања младих за школовање на Војној академији.

У уверењу да ћете и у наредном периоду постизати запажене резултате у школовању и усавршавању високо професионалног и стручног кадра за потребе система одбране, желим вам успехе у раду.

Част је наша имовина.

Председник Србије Борис Тадић – Одајем признање министру одбране, начелнику Војне академије, као и свим организаторима, јер је ова свечаност другачија него што је то обично случај у оваквим приликама. Њихова иновативност је за сваку похвалу. Кадети су, такође, учинили велику ствар, јер су учествовали у представи, а да се није приметило да нису глумци.

На питање који део представе је на њега оставио најјачи утисак, председник Тадић је одговорио:

– Било је више него тешко слушати дијалог двојице кумова – Србина, чија је супруга Словенка и Хрвата, ожењеног Српкињом. Сви смо се на тренутак вратили у тескобне деведесете. Добро је да смо из тога изашли, и да све то посматрамо у позоришту, а не у стварности.

образовања, а војне научноистраживачке установе интегрисати у систем научноистраживачке делатности друштва.

Признања

Поводом Дана Војне академије урочена су признања докторима и магистрима наука који су своје дисертације и магистарске радове одбранили у тој научној и образовној установи између два празника.

– Из једне мале школе у оквиру фабрике у Крагујевцу, која је основана пре 160 година, прерасли смо у институцију која има капацитете и ресурсе за врхунску наставу и гарантује најбоље образовање кадета, будућих официра, за све три мисије Војске Србије. Није довољно чекати будућност, већ је потребно кретати се ка њој. Зато у периоду који је пред нама следи завршетак и учвршћивање процеса реформе. Сви задаци који су пред нама у функцији су најважнијег задатка свих нас – професионализације Војске Србије. Она подразумева не само запошљавање људи који ће бити војници, већ и обуку кадета који ће једног дана стати пред строј професионалних војника – истакао је генерал Вуруна.

Међу будућим циљевима, начелник Војне академије навео је и реорганизацију Школе националне одбране и формирање Универзитета одбране. Генерал Вуруна рекао је да су резултати Војне академије производ дугогодишњег рада и захвалио је њеним садашњим и претходним припадницима, пратећој логистици, кадетима, ученицима Војне гимназије и полазницима Школе националне одбране на раду и угледу који су генерацијама градили.

Начелник Војне академије уручио је признања шесторици доктора наука и осморици магистара који су своје дисертације и радове одбранили у протеклом периоду.

– Упоредо с реформом војног школства, успоставили смо правне темеље и нову, ефикаснију организацију целокупног Министарства одбране. Унапредили смо међународну војну сарадњу и интензивирали процес професионализације Војске, што представља кључни задатак реформе. Током протекле године имали смо, поред повећаног интересовања за упис у Војну гимназију и Војну академију, и велико интересовање за приступање професионалном саставу Војске Србије, што јесте показатељ да ћемо и тај задатак успешно извршити – рекао је министар Шутановац истичући да је Војска Србије, после дугог низа година, поново постала државна институција која ужива највеће поверење свог народа.

– Жеља нам је да тако буде и у овој години, што је и нови задатак. На крају, користим прилику да свим садашњим, али и бившим припадницима Војне академије честитам јубилеј и пожелим успех у даљем раду, а кадетима, садашњим и будућим, желим да знања стичу у миру и користе само на полигонима – закључио је министар одбране Драган Шутановац.

Бригадни генерал доцент др Младен Вуруна, начелник Војне академије, начинио је за ову прилику интересантан приказ историје војног школства – 160 година Војне академије – више од 70.000 уписаних на школовање. У првој класи уписана су 23 младића. Данас на школовању имамо око 1.300 ученика, кадета, кадеткиња и официра. Јубилеј Војне академије је и неколико хиљада професора, међу којима је било академике, министара, научника, уметника и славних војсковођа. У Артилеријској школи рад је започело 10 професора. Данас у Војној академији наставу држи око 200 наставника и сарадника.

– Јубилеј Војне академије су стотине предмета и испита – додао је генерал Вуруна – али и четврт века практичне наставе у теренским условима. У Артилеријској школи, поред математике, физике, хемије, историје и географије, изучавала се и стилистика, хипологија, антропологија, религија и музика.

Данас се у Војној академији, уз многе предмете, уче и страни језици, међународно хуманитарно право, информатика, мировне операције и политика одбране.

– Јубиларних 160 година Војне академије су и њени некадашњи питомци и кадети. Неки од њих били су председници владе, министри војске, грађевине и спољних послова, државни саветници, посланици, војводе, председници Српске академије наука, умет-

Миша Јанкећ, професор, 1875. година

– Ја сам професор старог кова на Академији. У то време доктрина је била заснована на одбрани и борби против Турака. Србија је јако дуго имала само тог једног непријатеља. Ја сам професор четири наших будућих војвода: Степи, Путнику, Мишићу и Бојовићу – занимљиво искуство.

Катарина Марковић, Милена, кадет Војне академије

– Тумачим лик Милене, кадеткиње, која глуми Јулију у библиотеци у једном интересантном дијалогу, са Ромеом, наравно.

Немања Радојевић, кадет Војне академије

– Играм друга главног глумца у сцени Ромеа и Јулије, сметам им у припремама, јер најављујем јутарњу смотру. Иначе сам кадет Војне академије, четврта годи-

ници, народни хероји, носиоци највиших ордена, спортисти државни репрезентативци и власници медаља – навео је генерал Вуруна и додао да је 160 година Војне академије време страдања и уздизања, раздвајања и спајања, ратова и мира, стварања и промена, прошлости и будућности. Ипак, и пре свега, 160 година Војне академије је време успеха.

Драмским програмом „Част је наша имовина“ у режији Александра Мандића, за који је текст говора генерала Михаила Ра-

шића, 1914. године, написао академик Добраца Ћосић, Војна академија представила је своју дугу, богату и славну историју.

Наши еминентни глумци старије и млађе генерације: Миша Јанкетић, Лазар Ристовски, Бранислав Лечић, Горан Султановић, Драган Бјелогрић, Милорад Мандић, Гордан Кичић, Михаило Јанкетић, Катарина Марковић, уз помоћ кадета, кадеткиња и хора Војне академије, али и Уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички“ и Оркестра Гарде, извели су једночасовни програм сачињен од занимљивих сеkvенци из живота Војне академије. Обухваћена је историја, значајни професори, српске војводе у време када су били кадети, а забележени су и савремени догађаји.

Поводом јубилеја, министар Шутановац уручио је признања за значајна дела истакнутим члановима нашег друштва који су завршили Војну академију: књижевнику Мирку Демичу, добитнику Андрићеве награде, који је дипломирао 1987. године, постхумно мајору пилоту Горану Љубоји који је погинуо спасавајући људске животе на плажи у Улцињу, који је завршио Војну академију 1993. године, и академику САНУ Владу Стругару који је школовање завршио 1957. године. ■

Драгана МАРКОВИЋ
Раде ДРАГОВИЋ
Снимили Радован ПОПОВИЋ
и Јово МАМУЛА

Изложба у Војном музеју

Државни секретар у Министарству одбране Игор Јовичић отворио је 25. марта у Војном музеју на Калемегдану изложбу поводом 160. годишњице Војне академије. Том приликом генерални директор ППТ Србија Горан Ћирић представио је и јубиларну поштанску марку која је настала у част те високе војношколске институције. Свечаности је присуствовао и начелник Војне академије бригадни генерал др Младен Вуруна и бројни гости.

Државни секретар Јовичић подсетио је на значај и место које Војна академија има, не само за војску него и за државу у целини. Он је рекао да се величина једне установе процењује по условима у којима је настала и крчила путеве сопствене афирмације.

– Данашња Војна академија, на путу дугом 160 година, пролазила је кроз искушења, делећи судбину народа, државе и војске – рекао је Јовичић, подсетивши на богатство историју и развој Академије. Према његовим речима, Војна академија је данас савремена војнообразовна институција, а њена интеграција са високошколским институцијама Србије важан је задатак државног врха.

Директор Горан Ћирић истакао је да Поште Србије имају част да Војној академији дарују марку поводом тако важног и великог јубилеја. Он је рекао да је Академија у 160 година постојања потврдила да се опстаје само са својим народом, а да је пошта јубиларном марком и мотивима на њој желела да ода почаст тој институцији и онима који су после школовања у њој дали свој живот за отаџбину.

Директор Војног музеја пуковник Мирослав Кнежевић рекао је да изложба представља допринос те институције обележавању јубилеја Војне академије. Аутор изложбе је потпуковник Иван Мијатовић, а више институција и предузећа помогли су њену организацију.

У Војном музеју представљен је, први пут, документ Устројеније Артиљеријске школе, који се чува у Архиву Србије. Посетиоци ће до 25. априла имати прилику да виде поставку докумената, оружја, кадетских униформи и осталих предмета који сведоче о 16 деценија академије. Ту су и оригинална сабља генерала Фрање Заха и она коју председник Републике додељује најбољим младим потпоручницима на њиховој промоцији. ■ А.П

О улогама

Гордан Кичић, професор – Батајница

– Глумим професора на Војној академији, пилота. Прича је савремена. Све се дешава на часу. У току је симулација летења и моји кадети успевају да систем за навигацију надограде на своју руку, без мог одобрења. Пошто су сјајни, ја их мало грдим, али им на крају све опраштам. Мислим да сам ја једини плавац у представи и то ми је посебно задовољство. Увек се радујем када сам у прилици да помогнем Војсци, којој сам иначе веома захвалан јер сам цивилно служио свој војни рок у Народном позоришту, а то је за уметнике ипак најбоље решење.

на, а у представи сам јер имам искуства и у уметничким водама. Спој уметности и униформе ми веома прија. У Војсци се увек инсистирало на уметности.

Горан Султановић, 1945. година, Топчидер, мајор Анђић

– Играм официра краљеве војске, који је после ослобођења предавач на Војној академији. Он је лојалан Србији. А како после рата није било довољно школованог кадра, мајор Анђић нашао се у улози професора. У сцени са питомцем, који је изабран међу 2.000 младих бораца да учи за официра, постоји и дијалог о различитим, али помиљивим концепцијама.

Драган Бјелогрић, 1991. година, Ратна школа

– Сцена у којој се појављујемо Драган Петровић и ја можда је и најинтригантнија на вечерашњој представи. Све остало је углавном даља историја. Овде се све дешава у Загребу 1991. године. Ја играм офици-

ра ЈНА, а Пеле припадника Зенги, бившег официра ЈНА. Ми смо пријатељи, кумови, а у том тренутку смо се нашли на различитим, сукобљеним странама. Због још увек до краја неразјашњених чињеница о том делу наше историје, мислим да ће та сцена у представи изазвати највише полемика.

Милорад Мандић, 1945. година, Топчидер, Радивоје

– Радивоје је борац. Он зна да се бори, зна да трпи, али му школа не иде. Није имао времена да се бави школом, био је рат, Други светски. Изабран је међу 2.000 бораца да буде међу првим питомцима Академије. У почетку је тешко, али после разговора са мајором Анђићем, бившим краљевим официром, успева да се промени. Пристаје на то да се школује, али се тешко одваја од оружја.

Александар Мандић, редитељ

Слово о ЧАСТИ

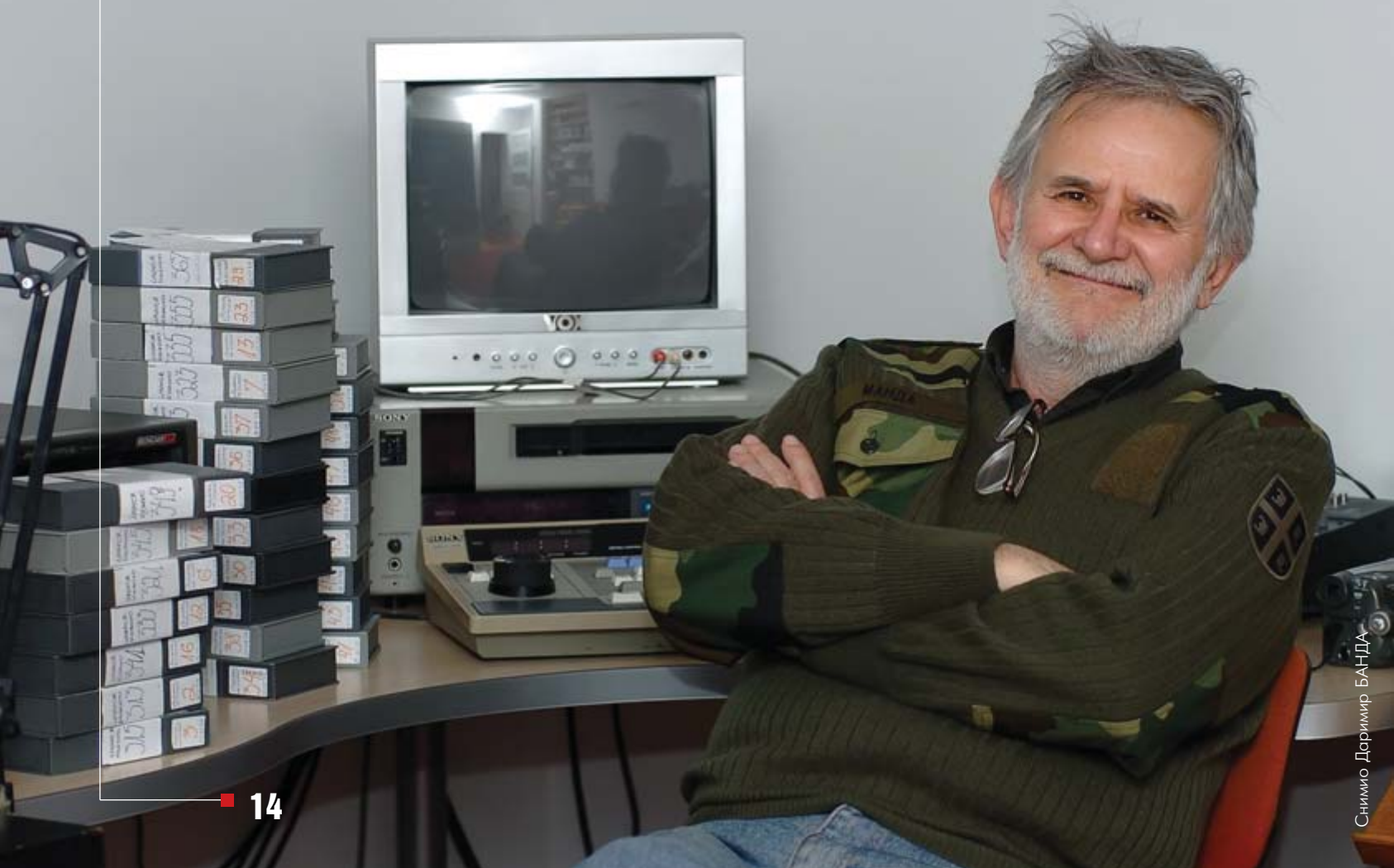
Постоји фотографија из улице Кнеза Милоша, тридесете године 20. века. Недеља поподне. Читав шпалир девојака из београдских угледних кућа чека будуће официре да изађу у град. Зашто? Зато што те девојке најбоље знају шта ваља, оне најбоље знају ко су прави људи. Та вертикала, тај квалитет, сасвим сам сигуран – Академија ће поново постићи. Срби воле војску, поштују је, и после свих катастрофа кроз које смо прошли, војску и даље највише цене. Из тог пула се регрутује елита. Верујем да ће Војна академија повратити улогу елитне институције у којој се праве Људи. То се осетило и у мојој представи и то је публика волела.

Све је, у суштини, остављање трагова. Обележавање пређеног пута бар понеким знаком, да се зна да смо постојали. Позоришном представом „Част је наша имовина“ обележено је недавно у Југословенском драмском позоришту 160 година постојања Војне академије. Читав тај пут и знакове на њему значајни је „прочитао“ Александар Мандић, редитељ и сценариста, наш саговорник. О свом сазнању, људима који су обележили то време, и неким траговима који ће нашој будућности бити сјајна прошлост, разговарамо у његовом студију, неколико дана након Свечане академије.

■ *Значајна годишњица Војне академије обележена је својеврсном позоришном представом из неколико играних целина под називом „Част је наша имовина“, којој сте Ви редитељ и сценариста. Како је дошло до сарадње са Министарством одбране и Војном академијом?*

– Позвао ме је министар одбране Драган Шутановац, негде крајем децембра, и питао да ли бих радио једну такву представу. Идеја ми се допала, а пошто волим војску, пристао сам радо. Треба нагласити и да је представа поводом 160 година постојања Војне академије, а Војна академије је веома важна институција. Много важнија него што се у јавности верује и зна.

■ *Ви сте и писац сценарија. Било би занимљиво чути како сте се у 160 година дугој историји војног школства у Србији*

одлучивали за одређене личности, периоде и догађаје, којима сте, у суштини, представили то време?

– Академија је овим поводом припремила своју монографију. Прочитао сам је, посебно историјски део. Уосталом, ја сам савременик доброг дела историје Војне академије, памтим неких педесетак последњих година. Не баш све важне датуме и реформе, али свакако основне црте те биографије у временима која нису била лака. Историја Академије ми је била веома интересантна, оснивање, 19. век, почетак 20. века, Први светски рат...

Пронашао сам пуно занимљивих детаља, који су ме инспирисали да направим сцене. Као и у свакој историји, и у историји Војне академије постоје чињенице. То су полазне тачке на основу којих сам надограђивао одређене ситуације, сцене. Чињеница је да су сва четворица наших војвода завршила Артиљеријску школу, претечу Војне академије. Неки дан смо на Војној академији имали малу свечаност поводом успешне представе, а онда је министар Шутановац поменуо да се у јавности чује како наше највеће војсковође нису завршиле Војну академију, па им то није сметало да буду добри војници... Што једноставно није тачно. Четворица наших војвода, војсковође које имају највише признање српског народа, који су ушли у легенду – сви су завршили Војну академију. Чињеница је и да су се на Војној академији нашли у размаку од десетак година, али како уметничка слобода то дозвољава, и како се у самој настави и суштини Академије у том периоду ништа битно није променило – ја сам их у представи сместио у једну сцену која описује тај период. Сличним поступком су настајале и друге сцене.

■ *Постоји сцена у представи у којој се појављују Драган Бјелогралић и Драган Петровић, Србин и Хрват, кумови, један у униформи ЈНА а други као Зенга. Како је то новија историја, о којој још нису изречени или бар помињени ставови поменутих страна, јесте ли имали неких дилема у обликовању њиховог текста?*

– Не, никаквих. Све сам то доживео. Сви смо били сведоци тог времена... Наравно, не таквих сцена, али њих није било тешко замислити. Мени је све то, цела наша земља, изгледало као једно велико компактно тело које се звало Југославија, које су чинили људи, које је било срасло – два милиона мешаних бракова, замислите само колико мешане деце... Дакле, то живо месо неколико манијака тестерише, без анестезије. Зато је крв почела да липти на све стране. То је мој доживљај тог ужасног сукоба и непотребног рата.

■ *Како су се наши познати глумци – Миша Јанкетић, Бранислав Лечић, Гордан Кичић, Драган Бјелогралић, Горан Султановић, Милорад Мандић, Лаза Ристовски – снашли у униформи?*

– Они су уживали у овој представи. Препознали су идеју и квалитет текста, и сви су се редом одмах одазвали. То су наши познати и признати глумци, али и врло ангажовани и заузети. Сви су за ову представу ослободили термине, а били бисте запањени када бисте сазнали колико су минимални хонорари које су неки од њих добили. Половина је глумила бесплатно – зато што су тако хтели. Ја намерно нећу да кажем те суме, али вам могу рећи да су укупни хонорари глумачки мањи од суме која се на сличним пројектима потроши само на једног глумца. При том смо имали пробе, читајуће, костимске, ге-

Година 1991, Ратна школа: Драган Петровић и Драган Бјелогралић

нералне..., није то мали ангажман. Ено их сада, задовољни што ће се представа играти у још неколико градова. Што је, такође, била њихова идеја. Сада се свело на оно: *Мандо, само зови.*

■ *Јован Ђирилов је у свом коментару у „Блицу“ управо нагавестио ту идеју – да представа треба да буде поново виђена.*

– Иако је то помало преседан, договорено је да представа „Част је наша имовина“ обиђе бар неколико већих градова, попут Новог Сада, Краљева, Ужица и Ниша. Биће то у мају и, као што сам поменуо, управо су глумци покренули ту идеју. Рекли су да је жива штета да се овако добра представа игра само једном.

■ *Занимљиво је и да је говор генерала Михајла Рашића, који је изговорио Лазар Ристовски, као поклон Војној академији написао Добрица Ћосић. Како је текла сарадња са господином Ћосићем?*

– Са поносом могу да кажем да је Добрица Ћосић мој пријатељ већ дуго година. Када сам радио на сценарију и читао историју Војне академије, наишао сам на податак да је Академија закључана 1914. године. Сви су отишли у рат. Сви ученици, професори, коњушари, кувари, помоћно особље – сви. Кључ у браву. Тај податак је мени био фасцинантан. Наравно, замислио сам да мора бити да је скупио људе, да им је рекао где иду и шта их чека. Међутим, ни трага о том догађају нема. Онда сам одлучио да га реконструисамо. То би био говор попут чувеног говора мајора Гавриловића, исти тон: *Децо, идемо да гинемо. Борићемо се против веће силе, шансе су нам мале, али идемо да бранимо своју част.* Друге сцене сам већ написао, а онда сам застао. Та сцена је била огромна, јака, моћна. Схватио сам да је то литература Добрице Ћосића. Отишао сам код Добрице, испричао му шта радим. Рекао сам му да би поред њега живог било непристојно да ја пишем тај текст. Тргао се, није очекивао ту понуду. Мало се мислио и рекао „Мандо, тачно“. Добрица већ дуго не пише прозу. Пише дневнике, изјаве, протесте... Требало му је мало времена да се доведе у то ментално стање. Обећао је да ће покушати. Онда сам га „нахранио“ подацима о Михајлу Рашићу, сетио се да се са њим „сретао“ у изворима које је користио пишући своје књиге. Једно јутро, после десетак дана звони ми телефон и Добрица ми каже: „Ноћас сам написао, хоћеш да ти прочитам“. То је тај Рашићев говор. Сада је то литература која ће ући у читанке, легенду, у народно сећање. После педесет година сви ће мислити да је

то документ, да је то баш тако изворно било. И мене и Добрице већ одавно неће бити, а Рашића ће људи познавати, као што лично знају Краљевића Марка. То је врхунац који уметност може да постигне, да уђе у поре једног народа. И још једна важна ствар: на основу тог говора предложио сам да слоган Војне академије буде „Част је наша имовина“. То је са радешћу прихваћено.

■ *Војска је увек неговала традицију. Како је Ваше мишљење о том односу прошлости и садашњости у животу српског народа? Чињеница је и да су, када је о филму реч, многи великани српске историје, научници попут Пупина, Миланковића, чак и Тесле – и даље заборављени.*

– Уметнике неко мора да инспирише, неопходно је да постоји видна потреба друштва за неким садржајем. Није довољно да неко хоће да ради Теслу. Он прво мора бити талентован. Супротно општем уверењу, код нас је мало талентованих људи, нажалост. То се види и у филмовима и другим гранама. Осим тога, ја не верујем у то да је уметност дужна да прави ту врсту споменика. Много тога треба да се заокружи да би један такав пројекат настао.

■ *Официри су током историје, коју сте радећи и на овој представи пратили, били друштвена елита. Присутни у култури, издаваштву, Академији наука... Мислите ли да се поново могу наћи у тој улози?*

– Да. Не да могу, морају. То је њихова дужност, њихова мисија. Добијао сам награде на фестивалима, аплаузе..., али ми никада није било узбудљивије и дирљивије него неки дан на Војној академији, када су ме позвали да ми кажу – хвала. Окупили су се кадети, професори, дошао је и министар. Поклонили су ми и овај џемпер. И знате шта сам им рекао? Постоји слика из улице Кнеза Милоша, тридесете године 20. века. Недеља поподне. Читав шпалир девојака из београдских угледних кућа чека будуће официре да изађу у град. Зашто? Зато што те девојке најбоље знају шта ваља, оне најбоље знају ко су прави људи. Та вертикала, тај квалитет, сасвим сам сигуран – Академија ће поново постићи. Срби воле војску, поштују је, и после свих катастрофа кроз које смо прошли, војску и даље највише цене. И ови људи данас који воде војску, мислим да то раде на прави начин, борећи се за њу и унапређујући је. Улога Војне академије је у свему томе незаменљива. Принчеви и деца из најнижих слојева заједно пролазе кроз Академију. А када прођу тај пут – они су спремни да воде шта год хоћете, и војску и државу. Из тог пула се регрутује елита. Верујем да ће Војна академија ускоро сасвим повратити ту улогу елитне институције у којој се праве Људи. И то се осетило и у мојој представи.

■ *У неколико разговора за новине помињете кризу сценарија. Недостатак добрих сценарија осликава се и на квалитет филмова. Зашто мислите да је настала та криза? Због чега је доброг писања за филм све мање?*

– То је проблем у целом свету. Сви га имају. То није ствар вештине, већ талента. А ми смо чак и у том сценаристичком занату за коју степеницу испод неког светског нивоа. Огромна је разлика када читате сценарије неких великих филмова. Ту свака реченица помери причу за корак. Она нешто значи. Наше сценаристичке реченице су често илустративне, разводњене.

■ *„Ако Србија стане“, документарно сведочанство о говорима Зорана Ђинђића, један је од филмова по којима Вас памтимо. Велика је одговорност направити ту врсту сведочанства.*

– Тај филм је већ део сећања. Сви већ мисле да су реченице из тог филма баш они лично чули. Сви их препричавају, посебно политичари. Пратио сам Ђинђића, бележио његове говоре, разговоре, излагања... Онда сам све то сакупио, направио избор и начинио филм. И веома сам поносан на њега.

■ *„Голји живот“ филм о судбинама Еве Панић и Жени Лебл, последња сарадња са Кишом и још једно потресно сведочанство. Киша и Жени Лебл више нема, колико је филмски запис искупљење пред заборавом?*

– Киш је иницирао ту серију. Никако није хтео да буде у томе. Киш читавог живота није имао телевизор. Убедио сам га, и тако је настао тај пројекат, који данас јесте сећање на све актере у њему.

■ *Шта мислите да је одредило Ваш живот. Шта га је учинило баш оваквим какав јесте?*

– Тешко питање. Нисам никада о томе размишљао на тај начин. Када се добро замислим, верујем да ми је бог дао тај неки

Година 1875, пракса: Миша Јанкетић

Година 1945, Топчидер: Милорад Мандић и Горан Султановић

Сарадња са САД

Други по реду експертски разговори на нивоу Генералштаба Војске Србије и Здруженог Генералштаба ОС САД одржани су 18. марта у Вашингтону. Српску делегацију предводио је бригадни генерал Милан Мојсиловић, заменик команданта Здружене оперативне команде.

Након осамнаест година паузе састанци на овом нивоу обављени су прошле године у Београду. Ови разговори имају неколико димензија, као што су размена мишљења о актуелној безбедносној ситуацији у региону и даљем унапређењу војно-војне сарадње. Током разговора закључено је да обе стране имају готово идентична гледишта о безбедносним изазовима, ризицима и претњама у региону Југоисточне Европе, посебно у региону Западног Балкана. Презентована су гледишта за даље усмеравање билатералних војних односа, пре свега у активности програма Програма државног партнерства, који је оцењен као најактивнији и најефикаснији програм и програма IMET (Међународни војнообразовни програм).

Америчка страна је потврдила да Министарство одбране и Војска Србије бира релевантне школе и курсеве на које упућује своје припаднике и да су до сада сви полазници остварили веома запажене резултате. По питању даљег коришћења средстава из програма FMF (Инострано војно финансирање) и FMS (Иностране продаје војне опреме) предочени су пројекти који подржавају модернизацију средстава и војне опреме ради подршке остварењу дефинисаних циљева партнерства, односно обуке јединица. Закључено је да ће акценат будуће сарадње и даље бити на обуци и заједничким вежбама. ■

А. А.

Информисање иностраних војних представника

Иностраним војним представницима акредитованим у Београду презентована је, 26. марта у Дому Гарде на Топчидеру, нова организација Министарства одбране Републике Србије. Информисање страних војних представника организовао је Сектор за политику одбране Министарства одбране. Присутствовали су сви војни представници акредитовани у нашој земљи и представници Канцеларије НАТОа.

Скуп је отворио начелник Управе за међународну војну сарадњу генерал у пензији Милорад Перић.

– Коначно имамо оквир за наставак процеса реформе. Нова организација ће вероватно имати много изазова, али је то уобичајено у свим армијама – рекао је, сем осталог, Перић.

Начелник Управе за организацију бригадни генерал Бранко Андрић говорио је војним дипломатама о новој структури Министарства одбране. Такође, информисао их је о идејама и директивама које су претходиле новој организацији, али и приоритетима у даљој реорганизацији, у складу с задатим тежиштима реформе нашег система одбране.

Имајући у виду да страни војни представници у раду најчешће сарађују са Управом за међународну војну сарадњу, детаљно су им презентовани нова организација, функције и приоритети рада у наредном периоду. ■

С. Ђ.

Генерал Михајло Рашић, Начелник Војне академије – 1914. година

Питомци! Овде у строју сте сви: питомци, писари, коњушари, кувари и ми – командир и професори ваши. Данас смо закључали нашу академију а отворићемо је опет када, уз божију помоћ, победимо. Отаџбину можемо да одбранимо само ако је сви бранимо. У одбрани слободе за све људе и жене постоје дужности. И за сву децу има посла у кући и на пољима. Рат је најтежи и најгори посао на земљи, а мора се.

Кадети! Овај рат у који нас је Врховна команда позвала – ми га нисмо желели. Уморни смо од рата са Турском и са Бугарском. Ране нам још нису зарасле; мајке сестре и удове погинулих војника још нису скинуле црне мараме. Истрошили смо државу, испразнили војне магацине и истањили домаћинства ослобађајући Стару Србију и Косово. Победили смо Турску царевину, сада нам рат објављује веће сила, Аустроугарска царевина а за њом ће и Немачка. Рат хоће освајачи, пљачкаши и убице. А ми то нисмо. Ми не ратујемо да освојимо туђе, ми ратујемо да одбранимо своје. Свој дом, своје поље, своје вођњаке, нашу лепу Србију. Ви сте учили у Академији како да учите своје војнике. Али ваши професори нису стигли све да вас науче. Знање за рат се учи у рату, децо. Ја сам убеђен да ћете ви ту најтежу науку победом да завршите.

Децо! Ви идете да се борите против непријатеља који има много већу војску и јаче оружје. Али, ми имамо више јунака и веће срце. И ту швапску силу морамо да победимо јер ми можемо више него што можемо и смејемо, оно што Швабе не смеју. Ми смо мали народ коме је слобода живот. Ми смо људи, велики народ, зато што нам је част имовина.

Људи! Када станете на чело своје чете будите браћа и очеви својих војника. Чувајте их као децу своју, поштујте их као родитеље своје. Издајте им само оне наредбе које можете и ви да извршите.

Српски официри! Побеђеног непријатеља не понижавајте, не чините му зло. Чувајте свој образ.

Питомци! Напред у ваше команде. Напред у победу!

Добрица ЋОСИЋ

Лазар Ристовски

снажан животни елан, који ме је и после најтежих криза – васпостављао. Као биљка која ниче после зиме, тај елан ми није дозволио да паднем у апатију, да трулим...

■ *То у шта верујемо нас одређује као људе. Шта је то у шта Ви верујете?*

– Верујем у многе ствари. Волео бих да верујем у људску оданост, у блискост међу људима – која чини живот. Живео сам у иностранству и вратио се назад. Знам о чему говорим. Оно што ме држи овде је веровање да постоји та међуљудска лепота. Можда звучи банално... Али обично су праве ствари необично једноставне. ■

Драгана МАРКОВИЋ
Снимио Јово МАМУЛА

Почаст херојима

Министар одбране Драган Шутановац, начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић и командант Ваздухопловства и ПВО бригадни генерал Ранко Живак, поводом обележавања Дана сећања на погинуле у бомбардовању НАТО, положили су 24. марта венце на споменик пуковнику пилоту Миленку Павловићу и на споменик жртвама из ваљевског краја палим за отаџбину 1990–1999.

Обраћајући се новинарима после одавања почести, министар одбране нагласио је да једанаест година после бомбардовања Србија треба да буде савремено и модерно друштво.

– Србију данас видимо као земљу у интеграцијама, чланицу ЕУ, државу која своје хероје промовише у фабричким халама, школама, на послу и другим такмичењима. Србију желимо да видимо као земљу спремну да обезбеди мир, стабилност, како у региону, тако и широм света путем мировних мисија.

Министар одбране рекао је да је једна лоша политика и катастрофална одлука о бомбардовању довела до тешких разарања и великих жртава. Србија се, како је нагласио министар Шутановац, нашла у ситуацији која јој се никада није догодила – да буде непријатељ својим савезницима из Првог и Другог светског рата.

– Данас смо одали почаст пилоту Миленку Павловићу као симболу отпора и свих хероја који су дали живот за слободу Србије у Првом и Другом светском рату – рекао је министар Шутановац.

Поред делегације Министарства одбране и Војске Србије, полагањем венца, почаст пилоту Павловићу и свим жртвама бомбардовања, одали су чланови његове породице, делегација Министарства за рад и социјалну политику, МУП-а, СПЦ, представници града Ваљева, Колубарског округа и више удружења учесника ратова од 1941. до 1999.

Поводом Дана сећања венци и цвеће положени на сва споменик-обележја погинулим у бомбардовању НАТО 1999. године. ■

Р. ДРАГОВИЋ
Снимио Г. СТАНКОВИЋ

Сарадња Министарства одбране и Ваљева

Дом војске за станове

Министарство одбране има жељу да у сарадњи са градом Ваљево, поред размене Дома војске за станове, уради пилот пројекат који подразумева парцелисање земљишта на простору Петог пука, на плацеве површине око пет ари, који би били понуђени припадницима Војске Србије и републичких министарстава

Министарство одбране има жељу да у сарадњи са градом Ваљево, поред размене Дома војске за станове, уради пилот пројекат који подразумева парцелисање земљишта на простору Петог пука, на плацеве површине око пет ари, који би били понуђени припадницима Војске Србије и републичких министарстава

Министар одбране Драган Шутановац састао се 24. марта са градоначелником Ваљева Зораном Јаковљевићем, представницима локалне самоуправе и руководством фабрике „Крушик“. Тема разговора била је размена војне имовине за стамбени простор, али и планови у домаћој наменској индустрији.

Како је речено на конференцији за новинаре, постигнут је договор о размени

Дома војске у Ваљево за станове намењене припадницима система одбране.

– Разговарали смо о размени Дома војске за одређену стамбену квадратуру које поседује град Ваљево. Идеја нам је да направимо уговор према коме би стамбену површину која тренутно недостаје овај град надоместио у наредном периоду, а заузврат добио на коришћење Дом војске. До преноса власништва дошло би када се испуне обострани захтеви. Ово је начин да зауставимо пропадање овог војног објекта, али истовремено и да покренемо локалну самоуправу, како би био обезбеђен стамбени простор у висини вредности Дома војске – рекао је министар одбране и објаснио да је пореска управа проценила његову вредност на 52 милиона динара.

Ваљево сада располаже са пет станова вредних 17 милиона динара и уговор о

Министар Шутановац на брифингу нерезиденцијалних амбасадора

Одбрана уз дипломатију

Министар одбране Драган Шутановац говорио је 26. марта у Палати Србије на брифингу нерезиденцијалних амбасадора, који су предали акредитиве председнику Републике Србије. Уз министра Шутановца, амбасадорима су се обратили потпредседник Владе Божидар Ђелић и министар иностраних послова Вук Јеремић. Скупу је присуствовало шеснаесторо амбасадора који, иако не бораве у Србији, имају дипломатско-конзуларну надлежност на њеној територији.

Министар Шутановац информисао је амбасадоре о најважнијим активностима у систему одбране у претходној години и о главним задацима који Министарство одбране и Војску Србије очекују. Министар одбране истакао је да је Војска Србије међу грађанима најпопуларнија државна институција. Светска економска криза, како је оценио Шутановац, одрзила се и на испуњавање одређених финансијских планова у систему одбране – трошкови су морали бити смањени. Ипак, према његовим речима, професионализација Војске се очекује убрзо, док је реорганизација Генералштаба већ завршена. Међународну војну сарадњу, али и успехе наменске индустрије чији би извоз у овој години требало да достигне милијарду долара од почетка његовог мандата, министар је навео као значајне успехе ресора.

Шутановац је рекао да су професионализација и популаризација војног позива током 2011. године главни изазови са којим ће се Војска сусрести. Мултинационалне мировне операција под заставом Уједињених нација такође ће бити важан задатак, али и веће учешће у Програму *Партнерство за мир*. Опремање и модернизација, поред смањења буџета, како је рекао министар, биће настављени у домену пешадијског наоружања и опреме. У плану је и потписивање око 20 међународних споразума у области одбране. ■

А. ПЕТРОВИЋ
Снимио Г. СТАНКОВИЋ

Министар Драган Шутановац

Одговарајући на новинарска питања око стања и будућности домаће наменске индустрије, министар одбране Драган Шутановац нагласио је да Влада Србије не размишља о продаји или приватизацији војних фабрика, јер су оне од суштинске важности за систем одбране, а тиме и за државу.

Србија је дефинитивно лидер у целом региону у области производње и извоза војне опреме. Према свим статистикама српска одбрамбена индустрија највећа је у региону Балкана и желимо да тако и ос-

тане. Очекујемо убудуће више нових уговора за извоз наоружања и војне опреме у вредности од више стотина милиона евра и са пословима уговореним неколико година унапред – нагласио је Шутановац.

Министар је истакао да фабрика „Крушик“ ове године има више посла него у прошлој и то у производњи оних елемената који доносе већи профит. Он је указао да је проблем „Крушика“ то што има дуг према држави за разне фондове који Влада треба да конвертује за власништво у фабрици.

размени биће реализован тако да локална самоуправа постане власник Дома војске тек када исплати разлику.

Министар Шутановац је рекао и да Министарство одбране има жељу да у сарадњи са градом Ваљево уради пилот пројекат који подразумева парцелисање земљишта на простору Петог пука, на плацеве површине око пет ари, који би били понуђени припадницима Војске Србије. На

њима би они, у складу са својим могућностима и кредитима који би им били одобрени, добили могућност за индивидуалну стамбену градњу. Према министровим речима, то се не би односило само на припаднике Војске већ и на све државне службенике, без обзира на то да ли је реч о министарству одбране, здравља, просвете или унутрашњих послова. ■

Р.Д.

Да униформа остане у лепој успомени

**У центрима за обуку
Јакову, Сомбору,
Зајечару, Лесковцу
и Ваљеву – 20. марта
свечану заклетву
положила је најмлађа
генерација војника,
једна од последњих
која служи војни рок
у јединицама Војске
Србије**

На централној свечаности у зајечарској касарни *Никола Пашић*, у Петом центру за обуку, министар одбране Драган Шутановац, честитајући војницима полагање заклетве, рекао је да присуство родитеља и родбине представља подршку младим људима који су изабрали да служе војни рок у униформи и да се, уз поштовање традиција, одуже држави.

– То је истовремено и подршка нашим напорима да повратимо углед који је Војска имала међу грађанима. Уз поштовање традиција, желимо да модернизujemo нашу војску и да је вратимо на место које јој припада у друштву. Чињеница је да у години у којој завршавамо најважнији задатак у оквиру реформе Војске Србије – професионализацију, имамо опет рекордно

висок одзив за служење војног рока у униформи, што показује да стичемо поверење и међу младима – истакао је Шутановац.

Министар одбране нагласио је да у години када Војна академија обележава

160, а Гарда 180 година постојања, имамо висок одзив и за студирање на Војној академији.

– Изражавам задовољство што процес професионализације Војске тече у складу с плановима и што има велики број заинтересованих кандидата за војну службу. То јесте показатељ да смо успели да вратимо Војску међу народ, али и народ у Војску. Не можемо извести модернизацију без поштовања традиција, а само на тај начин Војска ће моћи да испуни све три мисије. Жеља нам је да тај посао урадимо на понос грађана Србије, а поготово родитеља који су нам поверили децу на обуку и школовање – рекао је министар Драган Шутановац.

Од официра и подофицира министар одбране затражио је да брину о младим војницима као о својој деци.

– Ово је једна од последњих генерација војника која војни рок служи у униформи и униформа треба да им остане у светлој успомени – поручио је Шутановац и додао да Министарство одбране и Војска Србије имају велико задовољство кад год имају нову генерацију војника, а овог пута је одзив био 95 одсто.

Свечаности у Зајечару присуствова-

У мировним мисијама

Одговарајући на питање новинара о учешћу припадника Војске Србије у мировним мисијама, министар одбране Драган Шутановац навео је да смо од прошле године присутни и у Чаду, што је поред Либерии, Обале Слоноваче и Конга, четврта мировна мисија у којој учествујемо.

– Преговарамо за учешће у још три мировне мисије, у којима би се ангажовали наши медицински тимови и официри. Убрзо ћемо имати решење и саопштићемо о којим се мисијама конкретно ради – рекао је министар Шутановац.

ли су и заменик начелника Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Младен Ћирковић, командант Команде за обуку генерал-мајор Александар Живковић, начелници зајечарског и борског управног округа, градоначелник Зајечара, председници општина Књажевац, Сокобања и Бољевац, затим, представници општина Бор, Неготин и Параћин, Српске православне цркве, Министарства унутрашњих послова, друштвених и радних организација, родбина и пријатељи најмлађих војника. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ
Снимио Јово МАМУЛА

Семинар саобраћајне војне полиције

У Команди Копнене војске 24. марта одржан је семинар припадника саобраћајне војне полиције – „Безбедност војних учесника у саобраћају“. Семинаром је руководио заменик начелника Управе војне полиције пуковник Милко Цепера. Учествовали су представници организационих јединица Министарства одбране и Генералштаба Војске Србије, команди и јединица оперативних састава, јединица војне полиције и Министарства унутрашњих послова. Учесници су разматрали питања о безбедности војних учесника у саобраћају током 2009. године, проблемима приликом транспорта у Војсци и активностима саобраћајне војне полиције. На крају скупа предложене су мере за побољшање стања у тој области. ■

З. М

Обука за односе са јавношћу

У Генералштабу Војске Србије 17. марта одржан је семинар за официре за односе са јавношћу команди и јединица Војске Србије. Том приликом учесници семинара сазнали су више о основама израде фотографија и кратких вести.

После семинара, официри за односе са јавношћу наставили су стручно усавршавање у оквиру радионице „Рад официра за односе са јавношћу у Војсци Србије“. ■

А. А.

Обележен Дан Техничког опитног центра

У Дому Гарде у Топчидеру 22. марта обележена је 37. годишњица Техничког опитног центра. Свечаности су присуствовали заменик начелника Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Младен Ћирковић, помоћник министра одбране за материјалне ресурсе Илија Пилиповић, начелник Управе за планирање и развој Генералштаба ВС бригадни генерал Митар Ковач, представници Привредне

коморе Србије и предузећа „Југоимпорт – СДПР“, предузећа одбрамбене индустрије и пензионисани припадници Центра.

Директор ТОЦ-а пуковник Горан Стојановић, говорећи о раду те војне научноистраживачке установе, рекао је да је ТОЦ организован и димензионисан тако да задовољи будуће захтеве за оцењивањем квалитета средстава наоружања и војне опреме којима ће се Војска опремати. Предстојећа модернизација полигона у Никинцима подићи ће квалитет испитивања на виши ниво, а долазак младих инжењера унапредује рад те установе. ■

М. Ш.

Делегација Министарства одбране и Војске Србије у Чаду

Државни секретари министарстава одбране Србије и Норвешке сагласили су се да је заједничко ангажовање војних лекара две земље веома успешно и да води проширивању даље сарадње. Војносанитетски тим наше војске успешно извршава задатке у мисији Уједињених нација.

Успеси војних

Државни секретар др Зоран Весић предводио је делегацију Министарства одбране и Војске Србије, која од 21. до 23. марта боравила у посети српском војносанитетском тиму у Чаду, ангажованом у оквиру норвешког контингента у мировној мисији Уједињених нација. У делегацији су били и пуковник Жељко Петровић, помоћник команданта Здружене оперативне команде Генералштаба за операције, и потпуковник Милан Ранковић из Управе за међународну војну сарадњу Сектора за политику одбране.

Заједно са делегацијом Србије у Чаду боравила је и делегација Министарства одбране Норвешке коју је водио државни секретар Еспен Барт Еиде. Државни секретари Весић и Еиде искористили су прилику да раз-

мене мишљења у погледу заједничког ангажовања припадника мисије у будућности.

Према речима државног секретара Весића, мисија Уједињених нација MINURCAT, по свему судећи, завршиће се у мају, тако да ће се и припадници Војске Србије, највероватније, вратити кући тада.

Државни секретари две земље сагласили су се да је заједничко ангажовање војних лекара Србије и Норвешке веома успешно и да води проширивању сарадње. Весић је истакао да ће Норвешка бити једна од главних земаља са којима ће Србија сарађивати када су у питању мисије Уједињених нација.

Заједничка делегација Србије и Норвешке састала се и са генералом Силађијем Мухамедом Канђијем, главнокомандујућим мисије MINURCAT. Генерал Канђи похвалио је ангажовање норвешке пољске болнице, чијем су раду знатно допринели српски војни лекари, техничари и штабни официри.

Да ангажовање норвешко-српских војних лекара није остало само у оквирима основног задатка, медицинског збрињавања припадника мисије у Чаду, сведочи и посета болници у Абешеу, током које су људи који је воде одали признање нашим лекарима и захвалили им на помоћи која је, како су истакли, више пута спасила живот оболелим локалним становницима.

Припадници војносанитетског тима Србије са радошћу су примили посету делегације из домовине, искористивши прилику да се из прве руке информишу о текућим догађајима у земљи. Они су у част гостију припремили и пригодан програм.

Другог дана посете државни секретари Весић и Еиде састали су се у Нцамени, глав-

лекара

Помоћ становништву

Током боравка у Чаду, државни секретари министарстава одбране Србије и Норвешке Весић и Еиде сусрели су се и са генералом Окијем Махматом Јаја Дагачеом, представником председника Републике Чад за односе са међународним организацијама и мисијом MINURCAT. Генерал Дагаче похвалио је ангажовање војних лекара из норвешко-српског контингента, нарочито на њиховој помоћи локалном становништву у Абешеу. Државни секретар др Зоран Весић захвалио је Републици Чад на принципијелном ставу о нелегално проглашеној независности Косова и Метохије.

ном граду Републике Чад, са специјалним представником генералног секретара Уједињених нација Виктором да Силва Анђелом, који је на дужности шефа мисије MINURCAT. Састанку је присуствовала и заменица специјалног представника, Рима Сала, задужена за цивилни део мисије.

Током разговора са Да Силва Анђелом било је речи о актуелној безбедносној и политичкој ситуацији у Чаду и будућности мисије. Разговорано је и о иницијативи Чада за смањење међународног војног присуства и о аспектима ангажовања норвешко-српске болнице у том случају.

Да Силва Анђело подвукао је значај учешћа војносанитетских тимова за укупан успех MINURCAT-а, захваливши државним секретарима Весићу и Еидеу на напорима које њихове земље улажу у мировној мисији Уједињених нација. ■

А. ПЕТРОВИЋ

Учешће медицинског тима у мировној мисији у Конгу

У Центру за мировне операције ГШ ВС 18. марта анализирано је учешће српског медицинског тима за евакуацију ваздушним путем АМЕТ-13 у мировној мисији УН MONUC, у ДР Конго. Припаднике АМЕТ-13 примио је начелник ЦМО пуковник Јелесије Радивојевић. Евалуацији су присуствовали и представници организацијских целина Министарства одбране и Војске Србије.

АМЕТ-13 чинили су потпуковник Драган Велимировић, капетан Дарко Сладаковић, заставник прве класе Јаким Русаки, заставник Синиша Маравић и војне службенице Виолета Зечевић и Анита Костић. Они су у мисији били од 10. августа 2009. до 7. марта ове године.

За време ангажовања у мировној мисији у Конгу, српски мировњаци су медицински збрињавали припаднике УН, успешно пратећи животно угрожене пацијенте у току транспорта. Били су укључени у 18 евакуација ваздушним путем и у већи број медицинских пратњи возилом. Учествовали су и у медицинској пратњи важних личности. Према извештају потпуковника Велимировића, прешли су 100.500 километара ваздушним путем и више од 1.000 ки-

лометара санитарским возилима, успешно обављајући свој задатак.

Мировна операција Уједињених нација у ДР Конго успостављена је Резолуцијом Савета безбедности УН 1999. године. Министарство одбране и Војска Србије у тој мисији учествују од 7. марта 2003. са санитарским тимом. Санитарски тим се ангажује са мандатом од шест месеци. У саставу тима налазе се два лекара и четири медицинска техничара, који у мисији образују два подтима за медицинску евакуацију ваздушним путем (АМЕТ) повређених и оболелих припадника мисије. Тимови су базирани у Киншаси. ■

Састанак Координационог комитета SEDM

Делегација Министарства одбране, коју је предводио начелник Управе за међународну војну сарадњу Милорад Перић, учествовала је на састанку Координационог комитета Процеса сарадње министара одбране у југоисточној Европи (SEDM), 23. и 24. марта у Софији, у организацији Министарства одбране Бугарске као председавајућег Координационог комитета SEDM.

Ово је прво учешће представника Министарства одбране на неком од форума SEDM од пријема Републике Србије у пуноправно чланство у овој регионалној иницијативи.

На састанку Координационог комитета SEDM разматрају се активности у пројектима покренутим у оквиру Процеса сарадње министара одбране у југоисточној Европи, као што су пројекат симулационих вежби, војнообразовна сарадња у Југоисточној Европи (ЈИЕ) и пројекат телемедицине, те предлог за покретање новог пројекта „Командовање, контрола, комуникације, компјутери и прикупљање информација сарадња у ЈИЕ“.

Поред учешћа на састанку, Перић је током боравка у Софији потписао и План билатералне војне сарадње са Републиком Бугарском за 2010. годину. Војна сарадња две земље је развијена, а доминантне активности су заједничка обука и вежбе, сарадња на пословима из надлежности војне полиције и у области војне историје и географије. ■

Завршене Прве зимске светске војне игре у Италији

Бронзана медаља

Српски војни спортисти освојили су екипно треће место у слалому за мушкарце, пето место у велеслалому и у укупном пласману заузели шеснаесто место од четрдесет две екипе. Наступили су у алпским (слалом и велеслалом) и нордијским дисциплинама (биатлон, крос кантри и ски оријентиринг) у мушкој и женској конкуренцији. Министар одбране Драган Шутановац примио је чланове војне репрезентације и честитао им на постигнутим резултатима.

Прве зимске светске војне игре, на којима су учествовали и српски војни спортисти, одржане су од 20. до 25. марта у Италији. Свечано су отворене у скијашком центру Val d' Aosta. Отварању су присуствовале бројне високе званице из Италије, шефови делегација и око 1.000 припадника оружаних снага из 40 земаља, чланица Међународног савета за војне спортове (CISM).

Екипу Србије предводио је шеф делегације Србије при CISM, државни секретар др Зоран Јефтић. Наши спортисти наступили су у алпским (слалом и велеслалом) и нордијским дисциплинама (биатлон, крос кантри и ски оријентиринг).

Војни спортисти Републике Србије наступили су већ 21. марта, у велеслалому. Такмичили су се у конкуренцији педесет пет такмичара из петнаест земаља, од којих је њих тридесет девет категорисано са FIS бодовима (20 је учесника последњих Олимпијских игара у Ванкуверу, а међу њима био је и освајач златне медаље у слалому Ђулиано Рацоли).

У генералном пласману победио је француски такмичар Adrien Theaux, а наши спортисти остварили су следеће пласмане – Владислав Мандић тридесет прво место, Милош Шумарац тридесет осмо и Дарко Јеремић тридесет девето место.

Трећег дана такмичења, екипа Србије заузела је треће место у такмичењу у слалому. Бољи од српских војних спортиста били су такмичари Италије и Словеније.

Најбоље резултате остварили су војник резерве Владислав Мандић, капетан Дениел Пешић и поручник Дарко Јеремић.

Спортска мисија

Спортску мисију Србије на тој значајној међународној војној спортој манифестацији, која се први пут одржава од оснивања CISM (1948. године) до данас, представљало је шеснаест припадника Министарства одбране и Војске Србије – војни спортисти, професионални официри и подофицири, кадети, војници активног и резервног састава.

На такмичењу су се надметали с припадницима оружаних снага из педесетак земаља, од којих је педесет и шест освојило медаље на недавно завршеним Зимским олимпијским играма у Ванкуверу.

за Србију

Од пријављених шездесет и пет такмичара за слалом, из петнаест земаља света, наши спортисти су, у конкуренцији двадесет и два такмичара са FIS бодовима, заузели од седамнаестог до двадесет и петог места.

Ски оријентиринг екипа Србије остварила је пласман у доњем делу листе финалног пласмана.

С обзиром на то да је на зимским војним играма учествовало педесет и шест припадника оружаних снага из четрдесет и две земље, чланица CISM – учесника последњих олимпијских игара у Ванкуверу, освајање екипног трећег места у слалому за мушкарце (бронзана медаља) и петог места у велеслалому један је од највећих успеха, не само припадника Војске Србије, већ и алпског скијања у Србији.

Очекивани резултати

Поводом великог успеха војне репрезентације Републике Србије на Првим зимским светским војним играма у италијанском скијашком центру Val d Aosta, у Спортском центру Војне академије 30. марта одржана је конференција за новинаре. Присуствовали су државни секретар др Зоран Јефтић, шеф делегације Србије при Међународном савету за војне спортове и спортска екипа Војске Србије.

Честитајући остварене резултате нашим спортистима, државни секретар нагласио је да је успех наше екипе, која се стручно и организовано припремала за такмичење на Копаонику, одраз наших стремљења да негујемо и зимске спортове.

– Успех који су наши такмичари постигли јесте наговештај даљег развоја алпских и нордијских дисциплина међу припадницима Војске Србије. Онима који у томе буду најуспешнији биће омогућено да се и даље такмиче на великим иностраним спортским манифестацијама – рекао је др Зоран Јефтић.

Државни секретар истакао је да на такмичењу у Италији наша репрезентација, у организационом и стручном смислу, није заостајала за осталим екипама, а да је успех који су српски спортисти остварили био очекиван, имајући у виду њихове таленте и уложени рад.

Такође је најавио спортско првенство Војске Србије, које ће, истовремено, бити и квалификационо такмичење за одлазак наше репрезентације на војне олимпијске игре наредне године. Уз то, Јефтић је говорио и о уређењу полигона за зимске спортове на Копаонику, који има све могућности да буде репрезентативан простор за увежбавање спортиста. Најавио је и симпозијум CISM у септембру у Београду – *Израда стратегије развоја CISM до 2015. године*, као и учешће наших спортиста на Првим светским кадетским војним играма у Анкари, у октобру 2010. године.

Висок пласман остварила је и Радмила Ђурић, која је у слалому, у женској конкуренцији, заузела десето место од тридесет такмичарки (25 са FIS рејтингом).

У коначном пласману, војна репрезентација Србије заузела је шеснаесто место од четрдесет и две екипе, што представља одличан резултат, с обзиром на то да су осамдесет одсто војних спортиста који су учествовали на играма такмичари са FIS бодовима. Манифестација је званично затворена 25. марта у месту Courmayeur - Aosta.

Поводом успеха српских војних спортиста, министар одбране Драган Шутановац примио је 30. марта чланове војне репрезентације Србије који су учествовали на Првим зимским светским војним играма. ■

Б. К.

Управљање људским ресурсима

Представници Копнене војске САД и Министарства одбране и Војске Србије разговарали су 24. и 25. марта у Београду на тему управљања људским ресурсима.

Разговори, одржани у оквиру плана билатералне војне сарадње за 2010. годину, организовани су ради информисања о систему управљања људским ресурсима Оружаних снага САД, посебно у областима прибављања и развоја кадра, постављења и управљања каријером, нормативног уређења службе у војсци, унапређења и промене каријере.

Скуп је отворио начелник Управе за кадрове Сектора за људске ресурсе бригадни генерал Слађан Ђорђевић, који је указао на значај који српска страна придаје реформи система управљања људским ресурсима.

– Наш интерес за систем управљања људским ресурсима ОС САД је, првенствено, стицање сазнања о једном тако развијеном систему који бисмо применили за побољшање нашег система. Наш интерес побу-

ђује и чињеница да у последње време добијамо кадар профилисан школовањем у војнообразовним институцијама САД, а који на одговарајући начин треба даље водити у каријери – рекао је генерал Ђорђевић.

Шеф америчке делегације пуковник у пензији и професор на Ратном колеџу Копнене војске САД Бернар Грифард истакао је да је управљање људским ресурсима изузетан изазов за сваку војску.

– Овде смо да разменимо идеје. Ми имамо пример како управљамо људским ресурсима у веома великим снагама. Нека од наших искустава могу се применити и у мањим оружаним снагама, као што су она у области подофицирског кора – рекао је гост из САД. ■

С. Ђ.

Семинар о међународном хуманитарном праву

Начелник Управе за обуку и доктрину ГШ генерал-мајор Петар Ђорнаков отворио је 25. марта у Центру за мировне операције семинар „Међународно хуманитарно право“. Предавач на семинару је потпуковник Жером Каријо, француски специјалиста за војно право.

У раду семинара учествовало је тридесет припадника Министарства одбране и Војске Србије, представник Регионалне делегације Међународног комитета Црвеног Крста и представници Факултета политичких наука.

Циљ семинара је да се сазна више о одредбама међународног хуманитарног права и начинима примене одредби у војном образовању и обуци оружаних снага Француске.

Обраћајући се учесницима семинара, генерал Ђорнаков истакао је да ће француска искуства бити од велике користи у примени одредби међународног хуманитарног права у обуци српских оружаних снага, али и у интеграцији међународног хуманитарног права у правни поредак државе.

Потпуковник Каријо је током семинара одржао предавања о међународном хуманитарном праву, имплементацији међународног хуманитарног права у обуку кадета и официра и правилима ангажовања и одговорности ланца командовања у поштовању одредби међународног хуманитарног права. ■

Н. Д.

Сигурност у региону

Заменик начелника Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Младен Ћирковић примио је заменика начелника Одбране Бугарске армије вицеадмирала Минка Кавалциева, који је боравио у дводневној посети Републици Србији

Генерал Ћирковић и вицеадмирал Кавалциев разговарали су, 17. марта, о унапређењу билатералне војне сарадње Србије и Бугарске, ситуацији у региону, стању и процесима трансформације Војске Србије и Бугарске армије, а сагледана је и билатерална војна сарадња.

– Опредељење обе државе и војске је јасно – што више сарадње и заједничких активности ради обезбеђења стабилности и безбедности у региону. Досадашња војна сарадња била је успешна и постоје услови да се убудуће и унапреди, с обзиром на блискост и сличности – изјавио је после састанка генерал Ћирковић.

– Наша сарадња корисна је за обе војске и гарантује сигурност у региону. Бугарска је задовољна билатералном војном сарадњом и нада се да ће у будућности та сарадња и ојачати – истакао је вицеадмирал Кавалциев, поручујући да Бугарска жели да сарађује са Војском Србије на путу интеграције и побољшања сигурности у региону.

Другог дана посете бугарске делегације, командант Копнене војске генерал-потпуковник Љубиша Диковић примио је вицеадмирала Минка Кавалциева у Команди Копнене војске у Нишу.

Војна сарадња Србије и Словеније

Изградња поверења

Заменик начелника Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Младен Ћирковић састао се са замеником начелника Генералштаба Оружаних снага Словеније бригадиром Бранимиром Фурланом, који је од 24. до 26. марта боравио у посети Србији

Генерал-потпуковник Ћирковић и бригадир Фурлан разговарали су 25. марта у Генералштабу Војске Србије о унапређењу билатералне војне сарадње Србије и Словеније.

– Током састанка, разговарали смо о стању у региону, процесима, задацима и мисијама које карактеришу данашњи тренутак у нашим војскама. Разматрали смо могућности да, поред постојећих облика и нивоа сарадње, успоставимо и сарадњу у другим областима од заједничког интереса. Циљ нам је заједнички – стабилност региона и спречавање свега што може да угрози безбедност и миран живот грађана – рекао је генерал Ћирковић.

Гости су информисани о организацији и размештају команди и јединица, најзначајнијим задацима које извршава Копнена војска, посебно у процесу достизања циљева Програма *Партнерство за мир*.

Генерал Диковић је истакао да су односи двеју војски знатно унапређени заједничким вежбама, као што су *Дунавска стража 2008* и *Балканска стража 2009*. Размена искустава и заједничка обука допринеле су јачању поверења и побољшању безбедности у региону.

Током боравка у Трећој бригади командант пуковник Чедомир Бранковић говорио је гостима о историјату јединице, начину извршења задатака у Копненој зони безбедности и обуци јединица декларисаних за другу мисију Војске.

Током посете Нишу делегације Бугарске армије боравила је и у јединицама ВиПВО на нишком аеродрому. ■

З. М.

Бригадир Фурлан изјавио је да се сусретом непосредно манифестује допринос две војске изградњи поверења у региону. Према његовим речима, у разговору је потврђено да постоје велике могућности даље сарадње.

– Имамо заједничке процесе, као што су трансформација, професионализација војске и учешће у међународним операцијама. Постоји обострани интерес да једни другима помажемо и да учимо једни од других, или да неке ствари радимо заједно – рекао је гост из Словеније, додавши да је посета за њега прилика и да се сретне са припадницима ОС Словеније који раде у НАТО канцеларији у Београду, а укључени су у помоћ реформи система одбране. ■

С. Ђ.

О систему контроле и евалуације

Управа за обуку и доктрину Генералштаба Војске Србије била је, 17. марта, домаћин семинара на коме су официри Војске Француске одржали предавање посвећено систему контроле и евалуације команди и јединица у француској војсци. Предавачи су пренели искуства примене тог система и истакли могуће правце развоја. Приказана је комплементарна анализа система контроле и евалуације у Војсци Француске и структури НАТО, и процес хармонизације система са НАТО системом евалуације и контроле.

Семинару је присуствовали официри Генералштаба ВС и команди оперативног нивоа који се у оквиру својих дужности баве пословима везаним за евалуацију и контролу.

Начелник Управе за обуку и доктрину генерал-мајор Петар Ђорнаков истакао је да ће у 2010. години систем евалуације оперативних способности бити веома важан чинилац у контексту општих реформи Војске, посебно Копнене војске. ■

П. В.

Цивилно-војна сарадња са САД

Делегација Европске команде Оружаних снага САД, предвођена пуковником Стивеном Зефиром, задуженим за цивилно-војну сарадњу, боравила је у посети Војсци Србије.

Током четвородневне посете представници Оружаних снага САД информисани су о реализацији активности и пројеката цивилно-војне сарадње Друге и Четврте бригаде Копнене војске.

Заједно са домаћинима из Војске Србије, гости из Европске команде америчке војске обишли су пројекте реализоване са општинском Сјеница и локације пројекта „Хуманитарна асистенција“ – Основну школу „Светозар Марковић“ у Лапову и школу у селу Трубаревац код Сокобање.

Ове школе обновљене су током прошле године захваљујући сарадњи Војске Србије са Националном гардом Охаја, која је у потпуности финансирала посао вредан 200.000 долара, и чији су војници учествовали у извођењу грађевинских радова. ■

А. П.

Превентива даје

Прошле године у војном путном саобраћају није забележена саобраћајна незгода са смртним исходом, чиме је поновљен успех из 2005. То је највећи допринос вишегодишње упорне битке надлежних у Одељењу за транспорт Сектора за материјалне ресурсе Министарства одбране да докажу значај превентиве и промотивних акција за повећање безбедности у саобраћају.

Иако су од увођења новог *Закона о безбедности саобраћаја* прошла свега три месеца, и то зимска, када је, по традицији, на улицама знатно мање возила него у другим периодима године, па је за озбиљније и целовитије процене његове ефикасности још рано, једно је сигурно – возачи се понашају знатно одговорније, зрелије и савесније него пре. Најважнија последица је смањен број саобраћајних незгода, посебно оних са смртним исходом, који је, последњих година, постао озбиљан проблем и у Србији.

Изузетна одговорност војних возача

Кад је реч о безбедности војног путног саобраћаја, аналитичари истичу да је 2009. година, после неколико претходних, поново без „људских жртава у саобраћају”, што је, свакако, резултат непрекидних напора на повећању превентиве и традиционалних промотивних акција, којима се војни возачи готово свакодневно упозоравају на тешке последице непоштовања саобраћајних прописа. У том смислу, изузетан значај има и традиционална акција Министарства одбране и Савета за безбедност војних учесника у саобраћају у којој се, већ шест година, бира најбезбеднији возач у Министарству одбране и Војсци Србије.

Истичући да је најважнији задатак свих оних који размишљају о војном саобраћају, организују га и реализују, поред извршавања наменских задатака и

резултате

смањење саобраћајних незгода, начелник Одељења за транспорт у Сектору за материјалне ресурсе Министарства одбране пуковник др Жељко Ранковић, дипломирани инжењер, каже да смањени број возила на коришћењу у 2009. години и за нијансу мањи укупни број пређених километара у односу на раније године нису разлози због којих је протекла година била једна од најбезбеднијих у војном путном саобраћају.

– Већ неколико година спроводимо различите превентивне акције у којима непрекидно и упорно промовишемо значај одговорног понашања у саобраћају и наглашавамо да је припадник Војске за воланом, и у униформи и у цивилу, припадник Војске и да је обавезан на одговорно понашање у сваком тренутку – наглашава пуковник Ранковић. – Није нормално, није природно, на крају, није ни допустиво да војни возач не веже појас у возилу, да вози под утицајем алкохола, да чини оне грешке у саобраћају које су резултат неодговорности и неозбиљности. А то се, упркос свему, дешава и данас. Наравно, знатно мање него раније, чему су, верујем одлучујуће, допринели и наши напори на повећању превентиве. Иако је број возила на коришћењу у прошлој години био знатно

мањи него ранијих, број укупно пређених километара остао је на нивоу просека за петогодишњи период. Повећани број пређених километара, по возилу, показује да су наши возачи били нешто више оптерећени него, рецимо, 2005. или 2006. године, када је у саобраћају било по хиљаду војних возила више, али то, срећом, није довело до повећања броја незгода. Напротив, број саобраћајних незгода се, у односу на поменуте године, смањило. Посебно је значајна чињеница да, после пет година, поново нисмо имали саобраћајну незгоду у војном возилу, са смртним исходом. То је показатељ који нас охрабрује и који, на крају, даје смисао нашем упорном залагању за превентиву у саобраћају – истиче пуковник Жељко Ранковић.

Непрекидно упозоравајући да је одговорност војних возача у саобраћају изузетна, не само због значаја задатака које обављају, већи о због старости возила којима управљају, посебно специјалних, теретних, пуковник Ранковић напоменуо је да и у развијеним армијама просечан радни век теретних возила износи око две деценије.

– Ниједна армија није толико богата да тешка теретна возила, а посебно она специјална, за превоз карактеристичних

Најбезбеднији возачи

Министар одбране Драган Шутановац, са помоћницима и сарадницима, присуствовао је, 18. марта, проглашењу најбезбеднијих возача у Министарству одбране и Војске Србије за 2009. годину. Признања најбезбеднијим возачима ручио је помоћник министра одбране за материјалне ресурсе Илија Пилиповић.

У оквиру напора за повећање безбедности у војном саобраћају, мотивисања и промоције безбедних возача, ово је шести пут за редом да се у Сектору за материјалне ресурсе Министарства одбране, проглашавају најбезбеднији возачи у категоријама подофицира, цивилних лица и професионалних војника.

На основу критеријума, усвојених на Седници Савета за безбедност војних учесника у саобраћају, одржане 16. јануара 2006, то ласкаво признање за 2009. годину понели су старији водник Јован Медојевић из Специјалне бригаде, са 56.462 пређена километра без незгоде, Славиша Крстић из Команде Копнене војске, са 67.680 километара, и млађи водник Саша Илић из Централне логистичке базе, са 43.315 километара без саобраћајне незгоде.

– Ова акција показује да се у Министарству одбране и Војсци Србије поклања пажња људима који прелазе стотине, хиљаде, па и милионе километара у војним возилима – истакао је министар

Шутановац. – Са жељом да се безбедност војног саобраћаја и даље повећава, ми морамо јасно да кажемо да је припадник Војске у саобраћају, и у цивилу припадник Војске. Оне припаднике Војске који се у саобраћају понашају непримерено, било да су у униформи или у цивилу, треба кажњавати, а оне који се понашају у складу с прописима и који, обављајући свој редован посао, пређу на стотине и хиљаде километара без незгоде, треба наградити, што се и чини овом акцијом. Јако је добро што у протеклој години немамо смртних случајева у Војсци Србије изазваних саобраћајним незгодама и што се безбедност војног саобраћаја повећава, што је свакако резултат и дугогодишњих напора Сектора за људске ресурсе Министарства одбране у повећању превентиве у војном саобраћају. У том смислу признање заслужују сви припадници Министарства одбране и Војске Србије, који током протекле године нису имали саобраћајну незгоду – нагласио је министар Шутановац.

Говорећи о безбедности војног путног саобраћаја у 2009. години, пуковник др Жељко Ранковић, начелник Одељења за транспорт у Сектору за материјалне ресурсе, истакао је да се број незгода у којима су учествовали војни возачи смањило у односу на протекли период и да није било незгода са смртним исходом.

Д. Г.

војних терета, која се не користе тако често, набавља сваке две или три године. То, наравно, не значи да су у њиховом возном парку и теретна возила стара више од четрдесет година, као што је то случај с нашим камионима ТАМ или ФАП из педесетих година прошлог века. Ми смо протеклих година набавили неколико возила из специјалног теретног програма, али је већи део средстава издвојен за обновљање возног парка путничких возила. Највећи успех у том смислу остварили смо 2008. године, када смо раскодовали 845, а набавили 245 возила. На основу одлуке о проглашењу неперспективним свих путничких возила произведених 1988. године и раније, дакле старијих од двадесет година, раскодовали смо више од 290 возила, док је за 148 дата сагласност за продужетак експлоатације до краја ове године. И тиме смо, на крају, допринели повећању безбедности у саобраћају, која, наравно, није циљ сама по себи. Она је, за нас, услов успешног извршавања сваког задатка – сматра пуковник Ранковић.

Иако је протекле године број саобраћајних незгода у којима су учествовала војна возила мањи него ранијих година, проузрокована материјална штета је неколико пута већа, што се, с обзиром на све већу вредност возила у саобраћају, могло и очекивати. Ипак, пуковник Ранковић истиче да га много више забрињава врста саобраћајних незгода у којима су учествовали војни возачи.

– Највећи број незгода односи се на чеоне и бочне сударе, што у великој мери сведочи о непоштовању саобраћајних прописа о потребном одстојању и дозвољеној брзини на путевима. То нам јасно показује да треба да наставимо с нашим упорним упозорењима да непошто-

Пуковник Жељко Ранковић

вање прописа и наоко ситни пропусти возача могу да доведу до озбиљних последица. У саобраћају нема места опуштању – упозорава пуковник Ранковић и додаје да задаци које су у Одељењу за транспорт планирали за 2010. годину јасно сведоче о напорима за даље повећање безбедности.

Наредни задаци

Нови Закон о безбедности у саобраћају је реалност којој треба да се прилагоде и војни возачи. Одговорност је повећана и увођењем казних поена, који знатно смањују „право возача на грешку“. Зато пуковник Жељко Ранковић напомиње да, поред набавке нових возила и доношења нормативних аката којима ће се војни прописи ускладити са новим законом, треба размислити и о едукацији професионалних војних возача, односно о курсевима за освежење возачких знања и вештина. Такође, неопходно је да возачи прођу курс за превоз опасних материја.

– Некада смо у Краљеву и Белој Цркви реализовали обуку за возаче, која је знатно доприносила њиховој оспособљености. Сада је, више него раније, потребно да реализујемо курсеве безбедне вожње, којима бисмо војне возаче учинили још способнијим, још одговорнијим, још више дисциплинованим. То нам је

потребно и зато што се последњих година повећао број цивилних лица и војника по уговору у војном путном саобраћају. Очекује нас и прецизирање услова под којима професионални војници могу да управљају војним возилима. Све то допринеће још већем степену безбедности у саобраћају, што је наш најважнији задатак – понавља пуковник Ранковић.

С тим циљем треба видети и напоре које запослени у Одељењу за транспорт чине на имплементацији Стратегије безбедности саобраћаја, у којој су четири кључна елемента, по значају готово изједначена. Човек, возило, пут и околина су фактори којима се, кад је реч о саобраћају, непрекидно мора поклањати заслужена пажња. На неке од њих Сектор за материјалне ресурсе Министарства одбране, односно Одељење за транспорт, може да утиче, а на неке, нажалост, не. У овом тренутку свакако је најважније неподељено схватање свих у Одељењу да војни возачи, као, уосталом и сви други припадници Министарства одбране и Војске с возачком дозволом, својим одговорним понашањем, несумњиво доприносе општој безбедности у саобраћају. Како за воланом војних возила, тако и изван радног времена, за воланом својих приватних возила. ■

Душан ГЛИШИЋ
Снимио Радован ПОПОВИЋ

Најбезбеднији возачи у 2009. години

На основу критеријума усвојених још 2004. године, када је реализована прва Акција за избор најбезбеднијег возача у Министарству одбране и Војсци Србије, и ове године изабрана су тројица најбољих из редова подофицира, професионалних војника и цивилних лица, који су војним возилом прешли највише километара, без саобраћајне незгоде и евидентног прекршаја.

Комисија за доделу признања најбезбеднијег возача, састављена од представника Одељења за транспорт СМР МО, Управе за логику ГШ ВС и Управе војне полиције ГШ ВС, определила се за старијег водника Јована Медојевића, возача у Специјалној бригади, који је током прошле године прешао више од 50.000 километара, цивилно лице Славишу Крстића из Командне чете Команде Копнене војске, који је у 2009. години превезао 67.000 километара, и млађег водника Сашу Илића из Централне логистичке базе, са 43.000 километара без саобраћајне незгоде.

Шта је урађено

У опремању Војске Србије новим возилима постигнути су значајни резултати, посебно 2008. године, када је раскодовано и оглашено вишком 845 возила и набављено 245 нових. Током 2009. године набављена су 22 возила (два тегљача, три хладњаче, четири цистерне за воду, троје моторних санки, три теретне полуприколице и седам приколица за псе), док је 1.157 раскодовано.

Усвојена је Тактичка студија „Опремање Војске Србије теренским возилима“. Интензивно се ради на развоју теренског возила носивости четири тоне, ФАП 1118 БС/АВ, 4x4. У току су верификациона испитивања прототипске партије та два возила у ТОЦ-у и трупна испитивања три возила у јединицама ВС. Њихово тестирање треба да се заврши до краја маја 2010. године. За теренска возила носивости 1,4 тоне сагледане су могућности домаћег произвођача.

Урађен је и дистрибуиран материјал за информисање о новом Закону о безбедности саобраћаја на путевима, а ради се и на четири правилника у складу с новим Законом. То су правилници о безбедности саобраћаја у МО, регистрацији војних возила, обуци и полагању возачког испита у МО и ВС и о контроли и регулисању саобраћаја војних учесника. Израда ових подзаконских аката повезана је са израдом одговарајућих правилника у Србији, а завршетак се планира до 10. јуна 2010. године.

КОРАК КА БУДУЋНОСТИ

Према последњим подацима више од 200.000 младих у Србији, старости између 15 и 30 година, нема посао. Career Days, централни догађај из области запошљавања и развоја каријере у нашој земљи, већ петнаест година за редом помаже у решавању проблема незапослености.

Криза још траје, млади људи су без посла, незадовољни ситуацијом у земљи. Career Days је прилика за њих да дођу до жељеног посла, да добију шансу која ће им омогућити корак ка бољој будућности.

Компаније окренуте ка резултатима и успеху, свесне су значаја правовременог ангажовања квалитетног кадра, јер је људски капитал управо један од кључних фактора успешног пословања и конкурентске предности. Из тог разлога фирме које традиционално учествују на Career Days-у сматрају да најквалитетнији кадар могу управо на овој начин запослити. Иницијатива младих људи да дођу на Career Days, проактивност, припрема за интервју, мотивација, добро написан CV, информисаност, издавају ове кандидате у односу на остале.

Млади и амбициозни људи у потрази за послом могу тако да ступе у директан контакт са послодавцима, HR менаџерима компанија и да искористе јединствену прилику која им се пружа.

Традиција од петнаест година, неоспориво говори о значају и потенцијалу сајма. Довољно је споменути да је прошле године учествовало више од 50 компанија из разних делатности (банкарство и финансије, телекомуникације, ревизија, кондиторска индустрија, маркетинг, фармација, грађевинарство), да су догађај пропратила 44 медијска спонзора, а да је сам сајам посетило више од 10.000 људи. Организациони тим Career Days-а броји за сада 17 студената, чланова студентске организације Aiesec, непрофитне организације, која се бави развојем младих лидера и организује пројекте на различите теме.

И компаније и млади су препознали Career Days као место стварања нових прилика за развој и успех. Будите у центру збивања јер се Career Days и ове године одржава 20. и 21. априла у Центру Сава.

Више информација можете добити на Интернет сајту www.careerdays.org.rs ■

Научни скуп о пегавом тифусу у Србији 1915

У Универзалној сали Дома Војске 3. априла одржаће се научни скуп – *Пегави тифус и медицинске мисије у Србији 1915 – искуства и поуке*. Скупом који организују *Савез потомака ратника Србије у ратовима од 1912. до 1915. године*, *Институт за савремену историју* и *Коло српских сестара* обележава се 95 година од епидемије пегавог тифуса. Тога дана обележава се и смрт Надежде Петровић, која је у доба епидемије помагала оболелима, а на крају и сама подлегла болести.

Присуствоваће истакнути научни и културни радници, међу којима су аутор књиге о пегавом тифусу, професор Исидор Ђуковић и професор Славица Филиповић-Поповић, аутор књиге *Медицинске мисије у Србији 1915*.

Током скупа биће организован и пригодан културно уметнички програм у ком ће учествовати глумци Весна Павловић и Зоран Симоновић, а очекује се и долазак представника амбасада земаља које су током епидемије учествовале у медицинским мисијама у Србији. ■

Н. Д.

Укратко

▶▶▶ Курс за ватрогасце

У Центру за обуку логистике у Крушевцу, од 15. до 26. марта, реализован је курс за обуку ватрогасаца, на коме је учествовало 25 подофицира, професионалних војника и цивилних лица. Извођачи обуке, поручник Жарко Грандић и старији водник прве класе Бобан Ристић свакодневно су са полазницима

увештавали организацију заштите од пожара, информисали их о опасностима од пожара, превентивним мерама, ватрогасној опреми и средствима, тактици гашења пожара. Полазници су овладали потребним знањима и способностима за квалитетно обављање дужности ватрогасца у ватрогасним водовима, одељењима и екипама. ■ 3. М.

▶▶▶ **Обука војних обвезника** На територији надлежности Регионалног центра Ниш позиваће се војни обвезници на једнодневну обуку која ће се одржати 24. и 26. априла. Планирано је позивање војних обвезника са територије општина Ниш, Прокупље, Алексинац и Пирот. Једнодневна обука изводиће се у касарнама „Мија Станимировић“ у Нишу и „Ратко Павловић Ђићко“ у Прокупљу. Ратни распоред биће саопштен на територији надлежности Регионалног центра Нови Сад, и то за војне обвезнике са територије општина Зрењанин 17, 18. и 19. маја и са територије општине Сечањ 17. маја ове године. ■

▶▶▶ **Оспособљавање подофицира** Чланови мобилног тима подофицира НАТОа, којим је руководио старији водник Минди Персон, извели су од 23. до 25. марта у нишкој касарни „Књаз Михајло“ обуку подофицира Копнене војске. Према речима заставника Јована Савића из команде Копнене војске, основни садржаји обуке односили су се на улогу подофицира у подршци командовању, увештавање у правилној процени профила личности људи и мотивисаности, те на развој морала код подофицира и њихових потчињених. Обуку су похађала 22 подофицира Копнене војске. ■ 3. М.

▶▶▶ **Сарадња у оквиру партнерства** У нишкој касарни „Књаз Михајло“, од 23. и 24. марта, одржана је обука официра службе телекомуникације и информатике Копнене војске, по плану сарадње у оквиру Програма *Партнерство за мир*. Обуку је извео мобилни тренинг тим НАТОа из Мадрида, којим је руководила пуковник Џени Вилијамсон.

Гости су полазницима обуке најпре говорили о структури Алијансе и систему телекомуникација и информатичког обезбеђења НАТОа. Потом су представници Управе за телекомуникације и информатику информисали чланове мобилног тима о систему телекомуникације и информатике у Војсци Србије. Обука је, према речима начелника за телекомуникацију и информатику Треће бригаде Копнене војске мајора Золтана Рајде, имала за циљ и да се успоставе ближе везе и разумевање Војске Србије и НАТОа, те начине контакти за даљу сарадњу. ■ 3. М.

Војна полиција Војске Србије

Чврста рука безбедности

Професионализам,
дисциплина и посвећеност
задацима јесу основна
обележја „црних беретки“.
Следећи стандарде
најбољих војски
данашњице, војни
полицајци обучавају се
и опремају да би у
потпуности одговорили
новим и све већим
изазовима.

Снимио Д. БАНДА

Кака држава је војну полицију креирала према потребама сопственог система одбране, тако да у њиховој организацији и формацији постоје разлике. Те разлике најочљивије су када се упореди организација војне полиције великих, експедиционих војски и војски малих земаља, каква је наша. У сегменту послова и задатака војне полиције те разлике нису у много изражене јер су њени основни задаци пројектовани ради заштите снага различитим формама специјалистичког безбедносног рода.

Начелник Управе војне полиције бригадни генерал Ђуро Ђелић објашњава да се ради о пословима значајним за смањење ризика и претњи по безбедност појединца, јединица, објеката и опреме војске.

– Ту се, пре свега, мисли на општебезбедносне послове који су дати у надлежност војној полицији, углавном у домену превентивног деловања, затим, у области сузбијању криминалитета у војсци и подршци служби безбедности, посебно у системима где служба безбедности нема полицијска овлашћења, одржавање и контрола војног реда и дисциплине у зонама операције, у војним објектима и на јавним местима где бораве војна лица. У домен војнополицијских послова спада и саобраћајно обезбеђење за потребе јединица војске, физичка заштита посебно важних војних и државних личности, објеката, војних затвора, транспорта новца, наоружања и војне опреме, докумената, те подршка јединицама у борбеним дејствима контролом територије, обезбеђењем маневра и противтерористичким дејствима. Наравно, постоје и остали задаци из области безбедности и заштите које извршавају јединице војне полиције – каже бригадни генерал Ђелић.

Он додаје да члан 53. Закона о Војсци каже да војна полиција обавља послове полиције у Министарству одбране и Војсци Србије, те да у надлежности има пет врста послова – сузбијање криминалитета, контролу и одржавање војног реда и дисциплине, обезбеђење најзначајнијих војних објеката, одређених лица, докумената и наоружања, регулисање и контролу војног путног саобраћаја и противтерористичку заштиту.

Према речима генерала Ђелића, поменути задаци у највећој мери се поклапају са делокругом рада војнополицијских снага у осталим земљама.

Организовани за ефикасност

Војна полиција Војске Србије има заокружен стратешко-доктринарни, нормативни и организацијско-функционални оквир. Њену организацију чине јединице војне полиције и органи војне полиције у командама Војске и саставима Министарства одбране. Јединице војне полиције намењене су за обављање извршних послова и ранга су батаљона, различите намене и организацијско-формацијске структуре. Налазе се у саставу Управе војне полиције, Копнене војске и Гарде.

– Разнородност послова и задатака условила је одређени степен специјализације персонала и нижих јединица које су мање или ви-

ше видљиве у организацијско-формацијској структури батаљона. У територијалним батаљонима углавном су заступљене све специјалности неопходне за извршење предвиђених задатака – општа војна полиција или полиција поретка, криминалистичка, противдиверзиона и саобраћајна војна полиција, али и противтерористичка војна полиција – наводи генерал Ђелић.

У саставу Копнене војске су Трећи и Пети батаљон војне полиције и Батаљон за противтерористичка дејства. У Гарди је 25. батаљон, док је под непосредном командом Управе војне полиције Батаљон специјалне намене „Кобре“ и Криминалистичко-истражна група. Центар за обуку кадрова војне полиције представља специфичну образовну установу директно потчињену Управи. Органи војне полиције налазе се саставима Министарства одбране, Генералштаба и потчињеним командама и јединицама. Обављају војнополицијске и послове опште безбедности.

Заменик начелника Управе војне полиције пуковник мр Милко Цепера каже да професионални припадници војне полиције имају право и обавезу примене службених овлашћења, али и одговорност за законито поступање приликом њихове примене.

– Као орган унутрашњих послова у Министарству одбране и Војсци Србије, у складу са законима и војним прописима, овлашћена службена лица војне полиције поступају по службеној дужности. Налози и захтеви државних органа који се баве сузбијањем криминалитета – тужилаштва и судова – јесу обавезујућа акта на основу којих

Колегијум начелника Управе војне полиције

војна полиција примењује прописана овлашћења, прикупља податке и извештава оне који су наредили ангажовање. Основ за поступање су и захтеви осталих државних институција с којима војна полиција има развијену функционалну сарадњу, првенствено Војнобезбедносна агенција и Министарство унутрашњих послова Републике Србије. Не треба заборавити ни поступање по пријавама правних или физичких лица о штети коју су им нанели припадници Војске, незаконитим радњама у Министарству одбране или оним поступцима који наносе штету Министарству одбране – објашњава пуковник Цепера и наводи да основ за поступање војне полиције могу бити налози и наређења надлежних војних старешина у систему командовања.

Правци развоја

Послови и задаци дати у надлежност војној полицији јесу основ за дефинисање способности које она мора да достигне. Војна полиција, према речима пуковника Цепере, мора бити способна да ефикасно изврши задатке из све три мисије Војске које су дефинисане законом, другим прописима и наређењима надлежних војних команданата

– Искуства из вишегодишњег ефикасног деловања указују да темеље углавном заокруженог и релативно стабилног оквира деловања војне полиције није потребно мењати. Промене у друштву и еволуција постојећих и идентификација нових изазова, ризика и претњи безбедности по Србију и њену војску, свакако ће у наредном периоду изискивати изградњу нових способности војне полиције – истиче наш саговорник.

Изменама Закона о Војсци, подсећа Цепера, предвиђено је формирање специјализованог органа за унутрашњу контролу рада војне полиције којим руководи Војнополицијски инспектор, и та ће организациона целина бити део Управе. Његова основна намена јесте контрола законитог поступања припадника војне полиције, што ће, сматра он, допринети бољој заштити припадника Војске у случају прекорачења овлашћења.

Други правац развоја јесте пројекат формирања и опремања тимова за противдиверзијску заштиту у батаљонима војне полиције. Основни циљ пројекта је достизање способности за безбедно уклањање и уништавање експлозивних направа. Део специјалистичких курсева завршен је у Центру за обуку кадрова војне полиције и у току је набавка савремене опреме за поменути намену.

– Са војним полицијама других земаља имамо развијене различите форме сарадње, посебно с Немачком, Данском, Хрватском и Бугарском. Упоредивши оно што смо видели код њих и утисци које су они понели од нас, наводе на закључак да по обучености не заостајемо, а у многим сегментима и предњачимо. Ради побољшања функционалних способности потребно нам је опремање савременом заштитном балистичком опремом, опремом за противтерористичке јединице, криминалистичку обраду, моторним и борбеним возилима точкашима. Сходно томе, опремање јесте следећи приоритет војне полиције – наглашава заменик начелника Управе.

Пуковник Цепера каже да је достизање способности за учешће у мировним операцијама условљено бројним факторима и изискује измене досадашњих решења у више области, од којих део и није у надлежности војне полиције.

Надлежности

Оперативне и штабне послове за потребе Управе војне полиције обавља 1. одељење. То су, углавном, послови планирања, организације, координације и контроле обуке и ангажовања јединица и органа војне полиције и послови из области опште безбедности за коју је надлежна Управа.

Према речима пуковника Момира Радојчића, начелника одељења, други део послова односи се на планирање заштите одређених лица и страних делегација које долазе у званичне посете Министарству одбране и Војсци Србије.

– С циљем квалитетног обављања тих послова сарађујемо са организацијским јединицама Министарства одбране и структурама

ван њега, првенствено са службама безбедности. Нагласио бих да је персонал војне полиције оспособљен и располаже квалитетном материјалном основом за извршавање задатака безбедносне заштите одређених личности и објеката – каже пуковник Радојчић.

Послове регулисања и контроле војног путног саобраћаја обављају јединице саобраћајне војне полиције, па се један део ангажовања односи на планирање и организацију безбедности војног путног саобраћаја.

– За ту намену наше јединице адекватно су опремљене, а возила саобраћајне војне полиције посебно обележена. У сарадњи са стручним органима Министарства одбране, тренутно усаглашавамо војне прописе о регулисању и контроли с одредбама новог Закона о безбедности саобраћаја и тај задатак ћемо убрзо завршити – истиче саговорник.

Праћење стања опреме војне полиције, замена дотрајале и набавка нове јесте следећи задатак одељења. У току је реализација неколико пројеката опремања јединица војне полиције савременом војнополицијском и специјалном опремом, која ће обезбедити квалитетније, ефикасније и безбедније извршавање војнополицијских задатака.

Пуковник Петар Цветковић, начелник 2. одељења Управе, објашњава да су јединице и органи војне полиције у Министарству одбране и Војсци формацијски постављени у различите саставе, али су за законито извршавање послова и задатака одговорни Управи.

– Друго одељење прати, евидентира и анализира негативне појаве и усмерава рад органа и јединица војне полиције. Такође, предузима мере ради сузбијања криминалитета и одржавање војног реда и дисциплине. Службама дежурства, које су формиране у Београду, Новом Саду, Нишу, Врању и Краљеву, и које непрекидно раде, сви подаци о угрожавању персонала или имовине Министарства одбране и Војске сливају се у Оперативни центар Управе војне полиције. Војна полиција је релативно мала по кадровским потенцијалима па тај задатак сигурно не би могла успешно извршити да не сарађује са командама, јединицама и установама Војске, Војнобезбедносном агенцијом, Министарством унутрашњих послова и осталим државним институцијама који се баве пословима безбедности – наглашава пуковник Цветковић.

„Кобра“ – знак елите

Прва противтерористичка јединица у бившим југословенским републикама и региону, Одељење за противтерористичка дејства

Сузбијање криминалитета

Према речима пуковника Петра Цветковића, начелника 2. одељења Управе војне полиције, Војска као институција није у потпуности отпорна на негативне појаве које се дешавају у друштву, па и у њој има појединачних случајева криминала и непоштовања наређења којима је дефинисан војни ред.

– У Министарству одбране и Војсци треба да будемо задовољни трендом смањења броја поднетих кривичних пријава. Сматрамо да је војна полиција превентивним радом допринела таквом стању – оцењује Цветковић.

Он додаје да се за решавање сложенијих случајева криминала, као што су крађе оружја и војне имовине веће вредности, укључују најодговорније старешине Управе војне полиције, а сарађује се са ВБА, МУП-ом и одељењем Интерпола у Београду.

У пракси се такав рад показао као врло ефикасан за шта је најбољи пример крађа наоружања из војног складишта у Чачку, јануара ове године, где је у року од две недеље пронађено украдено наоружање, а починиоци лишени слободе.

282. батаљона војне полиције формирана је 14. априла 1978. године. Наредба о томе и данас је део поставке у спомен-соби Батаљона војне полиције специјалне намене „Кобре“, јединице која баштини њене традиције.

Заступник команданта мајор Виктор Добрић каже да су у различитим периодима „Кобре“ биле у саставу Корпуса специјалних јединица, директно потчињене начелнику Генералштаба, команданту Гарде, а данас Управи војне полиције.

– Основна намена састава јесте борба против различитих видова тероризма. Јединица данас обезбеђује личности највишег државног и војног значаја. Такође, обавља бројне задатке у области противтерористичког деловања и војнополицијских послова – истиче Добрић.

„Кобре“ су професионални батаљон у чијем саставу су официри и подофицири. Као и за остале јединице војне полиције, први услов за улазак у јединицу јесте добровољност, а затим да кандидати испуњавају строге психофизичке, здравствене и остале услове. Они који их испуне позивају се на селективну обуку, чији су садржаји војнополицијска обука, гађања, маршеви под оптерећењем, физичка обука уз максимално психофизичко напрезање и подвргавање различитим облицима стреса. По пријему у јединицу наставља се обука. Увежбавају се борилачке вештине, употреба ватреног и хладног оружја, руковање сложеним и техничким средствима, падобрански скокови, роњење, летња и зимска алпинистика, преживљавање у природи... Обука траје непрекидно, током читаве службе.

– О квалитету јединице говоре и резултати које њени припадници постижу у спортским дисциплинама. „Кобре“ имају и једног „правог америчког ренцера“ који је уједно и поморски диверзант, ронилац, падобранац. Реч је о поручнику фрегате Ивану Танацковићу. У јединици је и поручник Драган Мићић, кик-боксер, шампион Европе и освајач бронзе на светском такмичењу. Славу „Кобри“ широм света пронео је и наш пензионисани припадник Драган Јаћимовић, који је остварио изузетне резултате у алпинизму – освојио је „кров света“ Монт Еверест и Аконкагуа, највиши врх Јужне Америке.

И женску војну репрезентацију у стрељаштву, први пут у историји српске војске, чиниле су припаднице „Кобри“, које су на регионалним такмичењу освојиле злато у свим дисциплинама, а на светском првенству 12. место – наводи заступник команданта.

„Кобре“ традиционално учествују на *Београдском маратону*, *Фрушкогорском маратону*, пливају за Богојављенски крст и на бројним такмичењима у оријентирингу и стрељачким такмичењима по ИП-СЦ и ИДПА правилима. Број освојених медаља и пехара је импресиван и употпуњава збирку спомен-собе.

Први против терориста

Батаљон за противтерористичка дејства Специјалне бригаде изводи офанзивна и дефанзивна противтерористичка дејства у свим

условима. Задатке извршава са осталим јединицама Војске Србије, првенствено војнополицијским, али и специјалним јединицама МУП-а Србије.

– Оспособљен је за најсложеније противтерористичке акције које подразумевају и решавање ситуација са отетим таоцима. Такође, обучен је за извођење високоризичних војнополицијских акција, као што су разоружавање и лишавање слободе опасних и наоружаних криминалних група, заштита страних делегација које посећују Министарство одбране – каже заступник команданта Батаљона мајор Дејан Николић.

Тај састав Војске је потпуно професионалан, а персонал се бира по принципу добровољности и према посебним критеријумима. Захтевна селективна обука јесте први тест који чека старешине који желе да буду припадници те елитне јединице. Оне који тај тест успешно положи, по доласку у јединицу, очекује обука прилагођена намени и задацима – тактичка, ватрена и физичка обука високог професионалног ризика, противтерористичка, војнополицијска, падобранска, ронилачка, те обука у верању...

– Током обуке припадници јединице треба да савладају различите технике борбе, коришћење хладног оружја, употребу више врста оружја и сложених борбених система и самостално, и у оквиру тима, до аутоматизма да увежбају поступке противтерористичке и тактике специјалних дејстава – објашњава Николић.

Полицајци гардисти

Јединице војне полиције имају дугу традицију у Гарди која датира још од 1960. године. Данас се 25. батаљон војне полиције налази у саставу Гарде Војске Србије. Од 2006. представља

професионалну јединицу у коју се примају припадници Војске према предвиђеним критеријумима за пријем и рад у јединице војне полиције.

Према речима команданта мајора Милана Лазића, основни задаци на којима се ангажују припадници тог састава јесу обезбеђење објекта система одбране у миру, командних места и у миру и у рату, регулисање и контрола саобраћаја и заштита страних војних делегација приликом посета нашој земљи.

– За успешно извршавање задатка значајна је квалитетна обука, па се у јединици тежишно оспособљавају посаде и послуге ВПБ М-86, припадници састава за обављање пријавне, контролно-пропусне и патролне службе, за контролу и регулисање саобраћаја и управљање возилима и мотоциклима. Сложена гађања и захтевне тактичке вежбе не представљају непознаницу припадницима јединице. Упркос бројним изазовима и различитим задацима, припадници 25. батаљона свакодневно доказују висок ниво обучености и оспособљености. Спој искусних, али и младих, амбициозних људи чини да тај састав успешно доприноси безбедности система одбране – оцењује мајор Лазић.

Батаљон у саставу има официре, подофицире и професионалне војнике и мушкарце и жене, опште специјалности и саобраћајне војне полиције.

Стража на југу

– Припадници Трећег батаљона војне полиције свесни су места и улоге које су им додељене у систему безбедности, што свакодневно потврђују успешним извршавањем задатака из надлежности војне полиције. На тај начин чувају имиџ војног полицајца, спремног да изврши најтеже задатке у служби Војске Србије – каже командант потпуковник Иван Младенов.

За редовне војнополицијске задатке свакодневно се ангажује 25 до 30 одсто припадника јединице. Они имају посебну одговорност у раду јер примењују поједина овлашћења која задиру у основна права грађана, крећу се наоружани и учествују у јавном саобраћају користећи војнополицијска или борбена возила.

– Подаци од прошле године показују да су припадници јединице у просеку дневно изводили по пет задатака, да је свакодневно било ангажовано око 60 војних полицајаца, те да су моторна возила прешла скоро 400 километара. И поред великог броја задатака високог степена ризика, у батаљону није било ванредних догађаја ни саобраћајних удеса – каже потпуковник Младенов.

Батаљон задатке извршава на подручју 58 општина источне, централне и југоисточне Србије и има две сталне службе дежурства – у Нишу и Врању. Посебну одговорност има служба дежурства војне полиције у Врању, у чијој су територијалној надлежности општине Прешево и Бујановац и део Копнене зоне безбедности према Косову и Метохији, где је стање безбедности променљиво.

Пети надгледа престоницу

Пети батаљон задатке извршава у Београду, Новом Саду и Краљеву. У тим местима свакодневно је организована служба дежурства, а припадници јединице сарађују и са осталим службама безбедности Министарства одбране и МУП-а. Такође, прате стање и предузимају мере и војнополицијска овлашћења ради заштите лица и имовине.

Потпуковник Љубиша Симоновић наводи да се у батаљону налази и јединица водича службених паса и паса, која је размештена у Новом Саду. У том саставу су пси расе *немачки овчар*, који се обучавају као заштитни пси, и пси специјалне намене – трагачи, пси за проналажење експлозива и за проналажење опијата.

Јединица саобраћајне војне полиције из састава Батаљона регулише и контролише војни путни саобраћај, извиђа саобраћајне комуникације и путне правце. Да

би се поменути задаци квалитетније извршавали Пети батаљон опрема се моторним возилима новије генерације за регулисања саобраћаја, савременијим уређајима за мерење брзине и контролу алкохолисаности возача.

– У батаљону ради искључиво професионални састав. Због динамике и разноврсности послова којима се бави војна полиција, велико је интересовање девојака и младића из грађанства за пријем у професионалну војну службу у престижне „црне беретке“. За једно место, у просеку, конкурише и до десет кандидата. Обука је комплексна, прилагођена тој категорији кадра и реализује се у јединици, Центру за обуку кадрова војне полиције, те на различитим стручним курсевима у земљи и иностранству. Ради модернизације система обучавања, у батаљону је прошле године опитовано *Упутство за управљање обуком*, које се од 2010. примењује у свим јединицама Војске Србије – наглашава потпуковник Љубиша Симоновић.

Место где све почиње

Центар за обуку кадрова војне полиције наставља традиције Школе војне полиције која је 17. новембра 1955. формирана у

Панчеву у оквиру Школског центра безбедности ЈНА. За 55 година постојања, Центар је више пута мењао назив и локацију, али му је намена увек била иста – обука припадника за функционалне дужности у јединицама и органима војне полиције. Од јуна 2009. Центар је под непосредном командом Управе војне полиције Генералштаба, чиме су се створиле нове могућности и перспективе за обуку и усавршавање.

Према речима пуковника Милутина Вујашевића, наставу у Центру реализују искусни официри и подофицири војне полиције – наставници и инструктори.

– Центар је у дугогодишњој историји обучавао и припаднике страних армија, стичући тако драгоцену искуства која данас могу бити темељ будућег центра за обуку и усавршавање припадника војне полиције из земаља региона. Последњих пет година у Центру се обучавало више од 600 припадника војне полиције Војске Србије – истиче пуковник Вујашевић.

Својеврсна образовна институција војне полиције сарађује са безбедносно-обавештајним структурама Министарства одбране и са установама МУП-а Србије, којима је основни задатак школовање кадра за послове у безбедносном сектору.

Војна полиција данас спада у ред најквалитетнијих и борбено најпотребљивијих састава Војске Србије. Без сумње, може послужити и као еталон професионализације осталим јединицама где тај процес ускоро треба да се оконча. ■

Александар ПЕТРОВИЋ

Криминалистичко-истражна група

Криминалистичко-истражна група је специјализован састав војне полиције чији је задатак спречавање, откривање и расветљавање најтежих облика кривичних дела у Министарству одбране и Војсци Србије, затим откривање и хватање извршилаца и привођење надлежним правосудним органима. Начелник Криминалистичко-истражне групе пуковник Владислав Пржуљ истиче да су припадници тог састава врсни професионалци.

– Припадници Криминалистичко-истражне групе овлашћени су да спроводе мере и радње преткривичног поступка према запосленима у Министарству одбране и Војсци за које постоје основи сумње да су извршили кривично дело, као и према цивилним лицима која су учинили кривично дело. Групу чине професионални припадници Војске дугогодишњег искуства у јединицама војне полиције. Завршили су одговарајуће специјализоване курсеве. Висок ниво знања из области кривично-процесног права стекли су у пракси, максимално су посвећени војном позиву, дисциплиновани и одговорни, развијених способности за тимски рад и као такви дају пример осталим припадницима других организационих јединица Војне полиције – каже пуковник Пржуљ.

Професионализација и попуна

Према речима пуковника Рајка Миловановића, начелника Одсека за оперативне и опште послове, професионализација војне полиције правилно је вођена и усмеравана од самог почетка, тако да она данас спада у потпуно професионалне саставе у којој структуром кадра одговара светским стандардима.

– Припадници војне полиције извршавају специфичне и објективно сложеније задатке у односу на остале припаднике Војске, па је за избор персонала прописан посебан критеријум. Основ за пријем у војну полицију јесте добровољност, а старешине се бирају на основу интерног конкурса, на који се могу јавити официри и подофицири свих родова и служби – каже пуковник Миловановић.

По завршетку предвиђених провера и комисијске селекције, начелник Управе војне полиције доноси одлуку о пријему старешина у војну полицију. На тај начин кандидати формално постају припадници војне полиције, али све док не заврше одговарајући курс у Центру за обуку кадрова војне полиције немају право примене овлашћења војне полиције. Професионални војници примају се у војну полицију према општим условима и у јединицама с којима су склопили уговор завршавају одговарајућу обуку.

Секција медицинских сестара и техничара у нефрологији

Више од 500 медицинских сестара и техничара из преко 55 здравствених установа у нашој земљи присуствовало је Четвртој годишњој секцији медицинских сестара и техничара у нефрологији која је недавно одржана на ВМА. Учеснике скупа поздравили су заменик начелника ВМА пуковник проф. др Никола Филиповић, начелник Клинике за нефрологију пуковник проф. др Зоран Ковачевић и начелник Одељења за здравствену негу ВМА и председник Удружења медицинских сестара, техничара и бабица Србије војни службеник Верица Миловановић.

Стручњаци Клинике за нефрологију ВМА изложили су најновија сазнања о анемији код болесника са бубрежном инсуфицијенцијом, улози медицинске сестре – техничара у корекцији анемијског синдрома, здравствено-васпитном раду и хигијенско-дијететском режиму код болесника са хроничном бубрежном инсуфицијенцијом, унапређењу квалитета рада у здравственој нези и улози медицинске сестре – техничара у едукацији грађана за донацију органа. ■

Светска недеља борбе против глаукома

Офталмолози ВМА дали су стручни допринос Светској недељи борбе против глаукома која се сваке године обележава од 8. до 12. марта. Тим поводом у ВМА организована је акција мерења очног притиска за заинтересоване грађане. Међу више десетина прегледаних пацијената забележен је значајан процена-

нат оних са повишеним очним притиском који су упућени на даљу дијагностику и лечење. Глауком је други узрок слепила у свету, а уколико се правовремено открије, може се ефикасном терапијом спречити или знатно успорити даље оштећење вида. ■

Сарадња са факултетима у Србији

Веће последипломских студија ВМА разматрало је на 34. редовној седници предлоге надлежних катедри о новим саставима комисија за полагање специјалистичких испита у тој установи. У састав комисија за 42 специјализације из области медицине, стоматологије и фармација предложен је 261 наставник, а 111 је са медицинских факултета у Београду, Крагујевцу, Нишу и Новом Саду, стоматолошког и фармацеутошког факултета у Београду.

Ангажовање професора са цивилних факултета је дугогодишња пракса, али и законска обавеза ВМА, а степен њиховог учешћа у испитним комисијама показатељ је добре сарадње наставника ВМА и осталих факултета у земљи. Тренутно се у ВМА на различитим специјализацијама налази 175 лекара, стоматолога и фармацеута, од чега је 76 специјализаната из цивилних здравствених установа Србије и девет из земаља региона. Специјализације у здравственој струци ВМА је почела самостално да организује 1979. и досада је ишколовано више од 1.600 специјалиста. ■

Активности Балканског комитета војне медицине

Стручњаци ВМА, пуковник проф. др Ђоко Максић и мајор доц. др Бобан Ђорђевић, представљали су нашу земљу на претконгресном састанку Балканског комитета војне медицине одржаном од 11. до 13. марта 2010. у Драчу (Албанија). Током састанка, представници земаља чланица комитета дискутовали о свим текућим питањима рада комитета и о активностима радних група. Делегације земаља чланица комитета високо вредновале су значајан допринос наше санитарске службе у одржавању едукативног курса о теми Ургентна стања у војној хирургији и интерној медицини, који је крајем 2009. одржан у ВМА. Договорено је да се у оквиру комитета конституише и радна група чији ће делокруг рада бити телемедицина.

Детаљно су размотрене активности око припреме наредног 15. конгреса који ће се одржати у Грчкој од 30. маја до 3. јуна 2010. године. ■

Монографија др Љиљане Крстић

Докторка Љиљана Крстић, један од водећих стручњака Клинике за физикалну медицину и рехабилитацију ВМА, аутор је монографије „Спинална манипулација и лумбална хернија дискуса“. У монографији, која је резултат опсежне студије, први пут се у светској литератури износи аргументоване чињенице да успех третмана код испитиваних пацијентата зависи од МР (магнетне резонанце) карактеристика при пријему, те њихових промена након примене спиналне манипулативне терапије (СМТ). Захваљујући томе могуће је поуздано идентификовати пацијенте са лумбалном дискус хернијом код којих ће бити постигнут висок степен ефикасности СМТ. ■

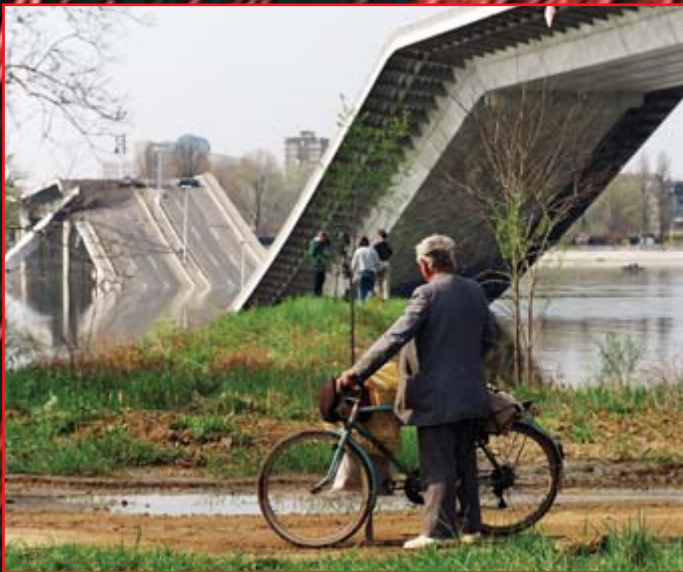
Унапређење научне сарадње

Вишегодишња успешна сарадња ВМА са еминентним научнообразовним установама у нашој земљи озваничена је потписивањем Споразум о сарадњи у области научног рада и истраживачких пројеката из домена фундаменталне и примењене биомедицине са Биолошким и Технолошко-металуршким факултетом Универзитета у Београду, те са Институтом за примену нуклеарне енергије (ИН-ЕП). Задовољство досадашњом сарадњом са ВМА и велика очекивања изразили су и руководиоци тих научнообразовних и истраживачких установа – проф. др Јелена Кнежевић-Вукчевић, проф. др Иванка Поповић и научни саветник др Љиљана Вићовац-Панић.

Потписивању Споразума о сарадњи присуствовали су и координатор научноистраживачких пројеката ВМА и декан Високе школе медицине ВМА академик, пуковник проф. др Миодраг Чолић, начелник Сектора за школовање и НИР проф. др Мирјана Животић-Вановић и начелник Одељења за морал и односе са јавношћу Управе ВМА доц. др Елизабета Ристановић. ■

Припремила Елизабета РИСТАНОВИЋ

Опроштај ду

Данас је све много другачије у односу на пролеће 1999. када су завијале сирене и грувале бомбе. Премало је времена прошло за изрицање историјског суда о тешком времену које је имало само два јунака – народ и војску. Невине жртве и тешка разарања боле нас све ове године а тешко се суочавамо с одговором на питање: *зар је то морало да се догоди?*

гог памћења

Када се мења време, кажу, јаве се старе ране. Нарочито с пролећа. Туп бол опомене да су некада много болеле. Тако је са телом, душа је нешто друго. Она зацељује много спорије и стално тражи одговоре на тешка питања. Једанаест година после...

Када помислимо на март 1999. године, прво чега се сећамо је-су сирене и бомбе, а не Рамбује и Кумановски споразум. Време када је, попут Атлантиде, потонуло царство разума под ударом топуза. Србија се у пролеће 1999. нашла као усамљено острво које је требало да потопа само себе или ће то учинити неко други у њено име.

Историјски гледано, мало је времена протекло да би се дао коначан суд о генези замршених збивања на нашим просторима чији је резултат био подигнут мач у покушају да се пресече српски, балкански, европски, светски Гордијев чвор. И данас се ломе копља око дефиниције онога што нас је снашло. Неки то отворени називају агресијом, необјављеним ратом, ваздушном кампањом или једноставно – бомбардовањем. Беше један занимљив телевизијски квиз „Сам против свих“, чији је наслов одговарао сликама прилика током тих 78 дана.

У океански дубокој области међународних односа тешко да би се нашла дефиниција свих противречности савременог света саплираних над чињеницом да малена Србија јесте постојана тачка која се тешко брише са географске карте. А ми смо такав народ, емоције су нам често присутне, па се позивамо на савест, правичност, савезништво... Касно схватамо да је тога мало или нимало у свету где преовладава хладан интерес: политички, економски, војни...

Шта смо урадили за протеклих једанаест година?

Пре свега, уследиле су крупне друштвене промене у светлу неминовног разлаза са пређашњом политиком и оптерећујућом хипотетиком ратова на просторима негдашње Југославије. Србија је самостална, суверена, међународно призната, уважавана држава, чланица Уједињених нација, поуздан партнер, фактор стабилности у региону. Трасиран је пут ка Европској унији.

Подигли смо мостове, делимично обновили фабрике, поправили путеве... Додуше, још пролазимо поред руиниране зграде бившег Генералштаба, стоје чађави зидови понеких хала, оживљци на фасадама... Поред нашег урођеног дара за лаким опростом и тешким заборавом, у заметању трагова бомбардовања помогли су транзиција, трансформација, светска економска криза...

Можда се ондашњој политици и политичарима, нашим и светским, може што-шта ставити на душу, али тешко да ће се наћи прихватљиво оправдање за употребу онолике војне силе уз обиље примера кршења међународног права, резолуција Уједињених нација, споразума, декларација...

Оно што никада нећемо моћи да вратимо и што нас највише боли јесу људски животи, углавном цивилног становништва.

Мала Милица Ракић данас би била средњошколка да јој детињство нису пресекли шрапнели авионске бомбе. Колеге из РТС-а заувек су остали на радним местима јер су их тамо пронашли пројектили. Више хиљада живота угашено је током 78 дана дејстава авиације којој су дата сва права. Као у видео играма рушили су објекте, погађали школе, возове, болнице... Могло им се. Тих дана добро смо научили још један појам: „коллатерална штета“. Очигледна настава. То је онај баксуз када се пилоту „омакне“, а несрећник подигне кућу баш на тамо где је „промашио“. Нађе се човек у злом часу на погрешном месту или купи карту за малерозни аутобус. Тако су бар покушали да нам објасне...

Шта све овај народ није издржао.

Рат је, кажу, био неизбежан. Какав је то рат био и шта је то што се не може избећи ако му претходе месеци, године?

У то време била су само два јунака: наш народ и наша војска. Војска се бранила како је знала и умела, а народ је био уз њу. Чинила је то часно, храбро и умешно. О томе ће сведочити сви којима је иоле стало до истине. Чак и колеге с друге стране нишана, после потписивања Кумановског споразума. Једино им није јасно где су били све то време када нема места на које није пала бомба. А они живи и техника на броју.

Беше потписана и Резолуција 1244 која гарантује целовитост и територијални интегритет државе Србије...

Измирисмо се са светом и свет са нама.

Данас, све мање питамо за силне милијарде долара штете а све више како да из свега извучемо ваљане поуке и нађемо прави пут. Јесмо за сарадњу, Европу, укидање виза, пласман роба, услуга, капитала... Доста нам је сукоба, несигурности, немаштине, страха, претњи... Србија је једна од најстаријих држава на старом континенту, има своје место и значење. Од свог оснивања борила се само за слободу и мир, против угњетавања, отимања, комадања, фашизма и наметања туђе власти.

Србија има војску, школоване, високообучене припаднике, савремени систем школовања и оспособљавања, ускоро професионалну, спремну за све три мисије. Војску као гарант стабилности, спремну да помогне свом народу и народима света, чува мир, људске животе, плодове њиховог рада... ■

Бранко КОПУНОВИЋ

Кина планира раст војног буџета од 7,5 одсто

Кина је објавила да ће повећање њеног војног буџета за 2010. годину бити 7,5 одсто у односу на прошлу годину, што је најмање повећање у последњој деценији. Војни буџет за ову годину износиће 532,1 милијарду јуана (скоро 57 милијарди евра), саопштио је новинарима портпарол Парламента Ли Џаосинг уочи почетка пленарног заседања Националне скупштине. То је повећање од приближно 37 милијарди јуана у односу на прошлогодишњи војни буџет, рекао је он.

Први пут у више година планирано повећање војног буџета је једноцифрено. Прошле године планиран је раст војног буџета од 14,9 одсто. „Кина се залаже за мир, једини циљ њених војних снага је да штити свој суверенитет и територијални интегритет“, рекао је Ли Џаосинг.

Он је додао да издвајања за војску представљају 6,4 одсто укупних фискалних трошкова земље за 2010. годину, што је на истом нивоу као и прошле године. ■

Руски извоз оружја премашио 8,8 милијарди долара

Руски извоз наоружања и војне опреме премашио је лане 8,8 милијарди долара, изјавио је заменик шефа руске Федералне службе за војнотехничку сарадњу Александар Фомин, који очекује да ће овогодишња продаја на иностраним тржиштима такође бити успешна. Русија је у 2009. години извезла оружје и војну опрему у 62 земље, а сарадњу у области одбране остварује са више од 80 држава. Војна предузећа ангажована на извозним пословима зарадила су више од 8,8 милијарди долара, казао је Фомин.

„Према нашим проценама, ова година биће такође успешна. Очекује се да ће инострани купци добити оружје, војну опрему и технологију руске производње у вредности већој од девет милијарди долара“, истакао је Фомин. Међу највећим увозницима руског оружја, војне опреме и технологије су Алжир, Венецуела, Индија и Кина. Фомин је рекао да те земље учествују са више од 70 процената у руском извозу наоружања. ■

Још 600 инструктора за Авганистан

Нато је саопштио да су земље чланице Алијансе обећале да ће обезбедити још 600 инструктора за обуку авганистанских безбедносних снага, што је кључни елемент у његовој стратегији у борби против талибана.

На скупу посвећеном европској безбедности у Палма де Мајорки, портпарол НАТОа Џејмс Апатурај навео је да ће нови инструктори, заједно са 1.000 оних чије је распоређивање најављено у децембру, чинити половину од потребног броја особља које ће обучавати безбедносне снаге Авганистана.

То значи да ће укупан број нових војника које ће послати европске и остале чланице Алијансе достићи 9.500. Они ће се придружити контингенту од 30.000 нових америчких војника.

Предвиђено је да до краја следеће године број војника у авганистанској Народној армији са 97.000 буде повећан на 171.600, а да број полицајаца у Националној полицији порасте са постојеће 94.000 на 134.000. ■

САД намерава да изгради војну базу у Киргизији

Власти Киргизије најавиле су да САД намеравају да изграде војну базу, вредну пет милиона долара, за обуку локалних војника, како би помогли у борби против међународног тероризма. На територији централноазијске државе већ постоји америчка војна база, у Манасу, недалеко од главног града Бишкека, коју Пентагон користи као регионално чвориште за рат у суседном Авганистану.

У саопштењу киргиског министарства одбране наводи се да ће база за обуку – са касарнама, учионицама, полигонима – бити изграђена у близини града Баткена на југу бивше совјетске републике. Време изградње није поменуто.

Влада Киргизије је прошле године одустала од затварања базе у Манасу, изграђене 2001, пошто су САД утростручиле закупнину. ■

Потписан споразум УН и војног блока под вођством Русије

Организација споразума о колективној безбедности, војни блок од седам земаља предвођених Русијом, потписала је први споразум са Уједињеним нацијама. Текст су потписали генерални секретар УН Бан Ки Мун и генерални секретар Организације Николај Борђуа.

Споразум предвиђа сарадњу у „домени решавања конфликта, борбе против тероризма, транснационалног криминала, кријумчарења оружја и руковођења ванредним ситуацијама“. Бан Ки Мун је рекао да би Уједињене нације требало блискије да сарађују са регионалним безбедносним групама.

Борђуа је изјавио да би та организација, која окупља Русију, Белорусију, Јерменију, Казахстан, Киргистан, Узбекистан и Таџикистан, могла да делује и ван територија тих земаља. „Могле би, на захтев УН, да се шаљу мировне снаге ван зоне Уговора о колективној безбедности, на пример у Африку“. Потписивање овог споразума је „признање ауторитета наше организације, њеног капацитета да допринесе гаранцијама светске безбедности“, рекао је он. ■

Пише
Александар РАДИЋ

Амерички ловци у наоружању Румуније

Биће врло интересно пратити румунска искуства са фазним моделом преобуке. На примерима других држава, које су директно са авиона као што су миг 21 и миг 29 прелазиле на савремене авионе, показало се да је проблема са обуком било много више у односу на песимистичне процене. У Пољској се рачунало са тим да ће пре доласка F-16 бити довољно повећати налет на мигу 29. Међутим, када су из чистокрвног ловца прешли у кабину вишенаменског борбеног авиона, пилоти су се суочили са пуно тешкоћа.

Румунија се одлучила за набавку америчких борбених авиона, а јавност је о томе обавештена 23. марта, после седнице Врховног савета одбране на којој је разматран предлог наруџбине.

Планом модернизације РВ Румуније, флота модернизованих, али остарелих МиГ-21LanceR, замениће се у три фазе. У првој фази у наоружање ће бити уведена 24 половна ловца F-16 подваријанте „блок 25“. Затим ће уследити набавка још 24 F-16, али знатно савременијих подваријанти „блок 50“ и „блок 52“. У трећој фази у наоружање ће бити уведена 24 новоизрађена вишенаменска борбена авиона F-35. Када они буду примљени, расходоваће се F-16 из прве фазе модернизације. Процес фазног пренаоружања РВ Румуније потрајаће десет година.

Министарство одбране Румуније донело је одлуку, али сада се још мора сачекати сагласност парламента за потписивање уговора. Из ресора одбране већ су указали на то да се набавка америчких авиона сматра за важан политички потез јер ће се тим послом подржати „румунско-америчко стратешко партнерство“ и обезбедити ефикасно учешће РВ Румуније у активностима НАТОа.

Одлуком да се наруче F-16 завршило се вишегодишње жестоко надметање између главних конкурената на светском тржишту вишенаменских борбених авиона. Набавка половних старих серија F-16, као прелазно решење, озбиљно се помиње већ више година. Иако званични извори нису потврдили цену, може се за реалистичну рачунати процена да ће трошак набавке половних авиона са преобуком летачког и техничког састава, набавком симулатора лета и борбеног терета и техничком подршком на рок од три до пет година, коштати око 1,3 милијарде долара.

Долазак F-16 сматра се хитном потребом и зато ће они доћи у јединице 2013. године. За набавку 24 савршена F-16 потребно је до 3,5 милијарди долара према проценама од пре пар година, када се у Министарству одбране Румуније озбиљно разматрао сада прихваћени план фазног пренаоружања.

За румунски посао врло упорно се борио шведски SAAB, који нуди нове *грипене*, погодне за директан прелазак са ловаца друге послератне генерације (миг 21) у доба савремене технике. Одлука Румуна да наба-

ве 24 F-16 представља изненађење за Швеђане. Представници фирме SAAB показали су незадовољство у необично отвореном стилу, јавно говорећи да су Румуни починили грешку што су узели половне авионе. Из SAAB-а су нагласили да САД не обећава ништа када се ради о погодностима за румунску привреду, а да би у случају да су Румуни узели шведски авион добили прилику да сами монтирају нову технику у својој фабрици.

На посао са Румунима рачунали су и удружени европски произвођачи са *урофајтером* и француска фирма Dassault са *рафалом*. Они нису бурно протестовали попут Швеђана када су у Букурешту обелоданили да су се одлучили за америчку понуду.

Румунија није једина држава која се у претходних неколико година одлучила да проблем модернизације привремено премости половним авионима. То су већ учинили Бразилци, набавком француских половних ловаца *мираж 2000*, који треба да лете до коначног уговора за нове авионе. Французи имају велике шансе да остану у игри и да *мираже 2000* замене *рафалима*.

Ових дана Чиле је наручио 18 половних F-16 из вишкова РВ Холандије, као додаток за ескадрилу од 18 примерака које су на сличан начин набавили 2006. године. Незванични извори помињу да су ти авиони плаћени врло повољно, приближно 100 или 134,2 милиона евра.

Аргентина се за 100 милиона долара, а не евра, одлучила да набави 13 половних *миража F1* од Јордана. Планови модернизације у државама ниже платежне моћи мораће да се подмире половним авионима јер буџети неће моћи да преживе судар са високим ценама нових летелица.

Иако ће се цена F-35 кретасти између 95 и 113 милиона долара (уз реалну процену да ће

расти), тај авион пронаћи ће знатан број корисника. За сада знамо да су у нашем суседству Румуни већ одлучили да у наоружање уведу авион будућности неких четири-пет година после увођења тог авиона у наоружање САД. Биће то драматичан технолошки скок за румунске пилоте и техничаре. Вероватно је на одлуку о фазном пренаоружању, осим економских фактора, утицала процена времена потребног да би се припремила квалитетна преобука кадра. Румуни ће морати да пуно уче и да концентришу људство на једном месту да би се лакше овладао савременим авионима. ■

Чак и високоразвијене државе преиспитују понуде да би пронашле повољан однос цене и ефикасности. Ових дана Министарство одбране Данске одложило је за 2014. годину одлуку о избору новог борбеног авиона за замену F-16. У међувремену 18 F-16 биће расходовано, али животни век 30 комада продужиће се до 2016. године. Разлог за одлагање су цене – до сада је фаворизовани F-35 према понуди из 1999. године, када се Данска придружила тиму држава у раду на том авиону, требало да кошта више од 50 милиона долара, а сада се говори о двоструко већој цени. Зато је Данска 17. марта одлучила за одустајање од набавке F-35 и нову процедуру избора ловца са одложеном роком за одлуку.

Др Драган ПЕТРОВИЋ

Француско-српски односи

Буђење пријатељства

Од почетка 19. века, када је Француска представљала водећу европску силу, до 1918. године и заједничке победе у Првом светском рату, француско-српске односе красило је откривање и обликовање заједничких интереса, уз све значајнији патронат моћне Француске народу који се на југу Европе, на Балкану, борио за ослобођење од Отоманске и Аустроугарске империје

Током 19. века Француска је била једна од водећих европских и светских сила. За време Наполеона, дакле до 1815. године и Бечког конгреса, представљала је доминантну силу у Европи да би се после Наполеоновог пораза полако враћала у европски концерн великих сила, најпре у периоду Прве рестаурације 1815–1830. године, а онда, нешто брже, у периоду Друге рестаурације 1830–1848. За време Друге републике и Другог царства, током педесетих и шездесетих година 19. века, полако је освајала позицију водеће копнене европске силе, какву је имала и током неколико ранијих столећа историје Европе. Символички, као једна од победница у Кримском рату, Француска 1856. године, Париским миром, преузима реално вођство на континенту после више од четири деценије руске доминације. Али, то није дуго трајало.

Судбоносни догађај који је одредио даљи положај Француске у Европи у наредних више од пола века, било је уједињење Немачке. Бизмаркова Немачка поразила је Француску 1870–1871. године, одузела јој две важне покрајине Алзас и Лорен и хегемонију на старом континенту. Француска је тада готово на коленима суочена са доминантном, уједињеном и у свим параметрима моћи супериорнијом државом. Под утицајем Немачке, Француска је у то време дипломатски најизолованија сила у Европи.

Јачање културног утицаја

У периоду од 1871. до 1914. године Француска је живела за реванш немачкој држави и повраћај Алзаса и Лорене. Читава нација се напрегла у намери да поврати негдашњи сјај и примат у Европи. Амбиције су остварене тек 1918. године, после победе у Првом светском рату. До тада, Француску је очекивао дуги пут преобликовања међународних односа на старом континенту. Свог најважнијег савезника тада

налази у Русији, па је у периоду 1889–1891. године, као резултат обостраних интереса, формиран чврсти савез под називом Антанта.

У том, доста дугачком периоду од једног века, постојале су одређене варијације у односима Француске са Србима у Србији, Црној Гори и другим српским етничким областима у Отоманској империји и Аустроугарској. Али, генерално речено, они су били изузетно добри, пријатељски, често и савезнички. У култури, француски утицај био је доминантан међу Србима.

Од свих великих западних сила (Немачка, Француска и англосаксонске земље – Велика Британија и САД), може се рећи да је Француска једина која је у периоду дугом два века заиста водила у континуитету пријатељску политику према српском етничком простору и српским земљама. Током 19. века, ако изузмемо турбулентни период Наполеонове власти до 1815. године, који се поклапа са два српским националноослободилачким револуцијама против Турске, Француска је имала пријатељске и повремено доминантне позиције у односу на српски етнички простор. То се нарочито односи на период од четрдесетих до седамдесетих година, а затим, поново, од последње деценије 19. века.

Културни утицај, утицај идеја француске политичке и друштвене мисли на српски народ био је евидентан, мада је, по правилу, био израженији међу вишим и образованим слојевима. Француска култура брже је освајала српске крајеве ван турске власти, нарочито у Војводини и Хрватској, али је и у новоослобођеној Србији већ током прве половине 19. века био изразит. Њихов политички и друштвени утицај у Србији посебно је био изражен током друге владавине кнеза Михајла, од 1860. до његове смрти 1868. године. Први српски министар одбране био је Француз Иполит Монден, који је од 1861. до 1865. реформисао српску војску и направио веома успешан спој стајаће, професионалне и масовне, народне војске.

Поставља се питање, чиме се може објаснити то што је француски утицај био општеприхваћен у Србији 19. века, много више него других великих сила Запада? Наравно, с изузетком Русије, која је, ипак, била најутуцајнија страна сила на српским етничким просторима последњих неколико стотина година, све до револуције 1918. године. Оно што разликује српско-француско пријатељство од традиционално добрих односа које Срби имају са Русима, није само у етничкој и конфесионалној различитости, већ и у чињеници да су српско-руски односи и пре 19. века имали столетну традицију сарадње и пријатељства, што се не може тврдити за однос са Французима, с којима Срби нису имали веће додире и изграђено пријатељство све до почетка 19. века. Разлог за то била је државна политика Француске, која је вековима пружала релативну подршку Отоманској империји, против Хабзбуршког царства, великог ривала Француза свуда по Европи. Последњи Француз на положају који је заступао такву политику био је Наполеон Бонапарта.

Но, ослобођена Србија брзо је упијала француски културни и идејни утицај. Идеје француске револуције, идеје једнакости, либерализма и правде, биле су веома пријемчиве и на овим просторима. Француски језик и култура прихватили су најпре виши слојеви, а затим и од нижи. Кључни моменат било је школовање елитног дела српске интелигенције у Паризу и Француској. Са друге стране, Срби су после збацивања вишевековних окова турског ропства и примитивности, која им је била наметана, просто упијали европске тековине.

Формирање Антанте између Француске и Русије 1891. подстакло је у Србији многе да одбаце аустрофилску политику династије

Обреновић. Иако је Француска после пораза од Немачке 1871. године и током седамдесетих година 19. века имала знатно умањен рејтинг на међународној сцени, управо је њена дипломатија здушно помогла интересе Србије на Берлинском конгресу, нарочито кад је била говора о територијалном проширењу на југ, посебно Врање. Током осамдесетих година и француски капитал продирао је снажније у Србију. Међутим, тек је формирање Антанте и зближавање Француске и Русије подстакло многе у Србији да активније потраже алтернативу аустрофилској политици, па после Мајског преврата 1903. године долази до коначног преокрета у спољној политици Србије. Тада се Србија прикључује Антанти.

Опрезна подршка

У периоду од 1903. године француска политика подржавала је на један обзрив и умерен начин српске тежње за ослобођењем и уједињењем од остатака Отоманске империје на Балкану. Пораз Русије у рату са Јапаном 1905. године, реформа руске војске и избегавање нових ратних сукоба, Анексиона криза 1908. године и балкански ратови, натерали су француску и руску дипломатију на умерено попуштање у погледу заступања српских интереса у конфликту са дипломатијама Централних сила. Напротив, француско јавно мњење било је веома наклоњено Србима тог времена, што је помогло у придобијању шире међународне подршке за концепт уједињења Срба и других Јужних Словена, рачунајући и оне који су живели у Аустроугарској. Француска је тада силно помогла Србији и Црној Гори у процесу наоружавања и припрема за будуће светске сукобе. У време царинског сукоба са Аустроугарском, управо је француска помоћ највише значила за очување економске независности Србије.

У периоду балканских ратова француска дипломатска помоћ и посредовање знатно су помогли да ратни успеси Србије и Црне Горе добију своју дипломатску потврду. Истина, када је било говора о спору око разграничења са Албанијом која је формирана у том опсегу на

инсистирање аустроугарске, британске и немачке дипломатије (уз сагласност италијанске), Француска је саветовала руску и српску страну да пристану на компромисна решења. То се односи и на конфликт око Скадра.

Почетком Првог светског рата у Србији и Црној Гори деловала је бројна француска војна мисија, која је, уз извесна војна одељења и санитарску службу, заједно са српском војском и народом поднела ратне напоре 1914–1915. и повлачила се преко Албаније. Француска је била веома заинтересована да помогне српским напорима да се одупре Централним силама иако је и сама била прикљештена од главнине немачких армија, које су највећи део рата држале позиције у рововском сучељавању надомак Париза. Такође, помогла је евакуацију српске војске почетком 1916. године, њен опоравак и формирање Солунског фронта.

Може се рећи да је од 1903. године француски утицај у Србији изједначен с руским, док, од краја 1917. године и руске револуције, у Србији и новоформираној држави јужних Словена Француска остварује највећи утицај. Заједничко искуство у Првом светском рату додатно је подстакло развијање српско-француских односа које је тада прерасло у искрено и дубоко пријатељство. ■

(Наставак у следећем броју)

КОНТИНУИТЕТ САРАДЊЕ

Од свих великих западних сила (Немачка, Француска и англосаксонске земље – Велика Британија и САД) Француска је једина у континуитету, у периоду дугом два века, водила пријатељску политику према српском етничком простору и српским земљама. Током 19. века, ако изузмемо турбулентни период Наполеонове власти до 1815. године, који се поклапа са периодима две српске националноослободилачке револуције против Турске, Француска је имала пријатељске и у појединим периодима доминантне позиције у односу на српски етнички простор. То се нарочито односи на време од четрдесетих до седамдесетих година, а затим, поново, од последње деценије 19. века.

КЉУЧНА ПОМОЋ СРБИМА

Почетком Првог светског рата у Србији и Црној Гори деловала је бројна француска војна мисија која је, заједно са српском војском и народом, поднела све ратне напоре 1914–1915. и повлачила се преко Албаније. Француска је била веома заинтересована да помогне српским напорима да се одупре Централним силама иако је и сама била прикљештена од главнине немачких армија, које су највећи део рата држале позиције у рововском сучељавању надомак Париза. Такође, помогла је евакуацију српске војске почетком 1916. године, њен опоравак и формирање Солунског фронта.

ВЕРСКИ ПРАЗНИЦИ

1–15. април

Православни

1. април – Велики четвртак (Велико бденије)
2. април – Велики петак
3. април – Велика субота
4. април – Васкрсење Господа Исуса Христа – Васкрс
5. април – Васкрсни понедељак
6. април – Васкрсни уторак
7. април – Благовести
8. април – Сабор светог архангела Гаврила

Римокатолички

2. април – Велики петак Муке Господинове
4. април – Вазам – Ускрснуће Господина нашега Исуса Христа

Јеврејски

- почео 30. марта – 6. априла – Песах
12. април – Јо Ашоа

БЛАГОВЕСТ

Благовест је велики и радостан празник. Везује се за Пресвету деву Марију која је до петнаесте године живела у Јерусалимском храму. Тада су јој свештеници саопштили како јој је дошло време за брак и да тамо не може више остати. Међутим, она је одговорила да се посветила Богу и да ће бити девојка до краја живота.

После тога отишла је да живи код рођака, старог Јосифа из Назарета. Време је проводила у молитвама и читању Светог писма. Није излазила из куће нити је разговарала за спољашњим светом. Једнога дана у њеним одајама јавио јој се велики архангел Гаврило. Беше то у тренутку док је размишљала о Исаиловом пророчанству по коме ће девојка зачети и родити сина. Гаврило, обасјан светлошћу, рекао јој је: *Радуј се, благодатна, Господ је с тобом!*

После је било онако како пише у Јеванђељу божанственог Луке. Са овом архангелском благовешћу и силаском Духа Светог на Деву Пречисту, почиње спасење људи и обнављање живота. ■

ПЕСАХ

Слави се у спомен спасења Јевреја из мисирског ропства. У почетку се празновао седам дана, али је због непрецизности старог јеврејског календара усвојен обичај да се у земљама галута (дијаспоре), слави осам дана, и то сваке године од 15. до 22. нисана, при чему су прва и последња два дана пуни празници, а остала четири полупразници. Међутим, у Израелу се Песах и данас слави седам дана. Ове године почео је 30. марта и славиће се до 6. априла.

Један је од три ходочасна празника. Назива се још „Празник пролећа“ (Хаг аавим) и „Празник бесквасног хлеба“ (Хаг амацот). ■

ДОГОДИЛО СЕ...

2. април 1982.

Почео рат између Аргентине и Велике Британије за превласт над Фокландским, односно Малвинским, острвима. Након што су, 27. фебруара 1982, неуспешно завршени преговори двеју земаља о будућем статусу Фокланда, односно Малвина, острва су остала под британском влашћу. Аргентинске снаге извеле су 2. априла инвазију и заузеле главне тачке на острвима. Непријатељства су окончана 14. јуна, након што су британске снаге поново загосподариле острвима. Британска влада је 20. јуна формално прогласила обуставу војних активности.

3. април 1888.

Одређени су дани који ће бити прослављани у командама и заводима војске Краљевине Србије. Три дана касније донет је *Пропис о прослави слава команди и завода* којим је била регулисана целокупна процедура око прослава у војсци. У пуковима су обележавани датуми из ослободилачких ратова против Турака или дан сећања на владара. Установе су прослављале дан свога оснивања: Војна академија – 6. септембар, дан установљења 1850. године, Управа војнотехничких завода – 27. септембар, дан када је у Крагујевцу 1848. године изливен први српски топ.

6. април 1941.

Без објаве рата, у зору 6. априла, Немачка је отпочела оружани напад на Краљевину Југославију. Заузимање Сипа на Дунаву, бомбардовање аеродрома, пристаништа и војних база, напад на Београд, ваздушни и копнени удари из Бугарске, Мађарске, Румуније, Аустрије и Италије, окарактерисани су као „одбрамбени рат“ који Немачка, услед угрожености интереса, мора да води. У ратним операцијама ангажовано је око 870.000 војника Осовине, 52 дивизије, 2.232 авиона, знатан број тенкова и поморских ефектива. Насупрот њима, налазила се слабо опремљена југословенска војска од око

600.000 војника. Разлози због којих Краљевина Југославија није била спремна да пружи јачи отпор нису били само војне природе. Дефектизам, масовна издаја, сепаратизам, национална разједињеност, оптерећивали су живот југословенске државе и утицали на брзи крај рата и потписивање капитулације 17. априла.

10. април 1972.

Усвојена конвенција којом је забрањено развијање, производња и складиштење бактериолошког и хемијског оружја (Biological and Toxin Weapons Convention – BTWC). Обавезе Републике Србије по овој конвенцији произилазе из чињенице да је СФРЈ била држава потписница, а конвенцију је ратификовала 25. децембра 1973. године. Скупштина Републике Србије усвојила је 11. маја 2009. *Закон о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о његовом уништавању.*

12. април 1945.

После артиљеријске и ваздухопловне припреме, у зору почео пробој Сремског фронта. Сутрадан је пробијена и последња непријатељска линија одбране и ослобођени су Винковци и Жупања. У току 175 дана жестоких борби на Сремском фронту погинуло је преко 13.000 бораца народноослободилачке војске и 163 војника партизанске бригаде „Италија“ која је била у саставу Прве пролетерске дивизије. Погинуло је и 1.100 војника и официра Црвене армије, али и 630 војника и официра Отачественофронтоске бугарске Народне армије.

12. април 1961.

Са космодрома *Бајконур* Совјетски Савез лансирао је први вештачки сателит са људском посадом. Први човек у свемиру био је Јуриј Алексејевич Гагарин (1934–1968), који је облетео један круг око Земље и успешно се спустио близу Саратова. Током лета, који је трајао 108 минута, понашање космонаута контролисано је са Земље, преко телевизијских екрана. На двадесетогодишњицу, 12. априла 1981, амерички астронаут Роберт Крипен поновио је подвиг Јурија Гагарина. ■

Припремио мр Миљан МИЛКИЋ

Изборна скупштина Националне асоцијације за оружје

У сали Клуба спортиста *Партизан*, 27. марта одржана је изборна седница Скупштине Националне асоцијације за оружје Србије – НАОС.

Седницу је отворио Петар Пантић, председник Скупштине, који је члановима пожелео добродошлицу у име Управног одбора и у кратком обраћању подсетио на оно што је урађено од оснивања 2006. године.

Зорица Суботић, председница НАОС-а, излажући план рада за период до 2013. године, истакла је да ће главни циљ Удружења бити омасовљавање чланства.

На дневном реду Скупштине, сем осталог, нашли су се извештај Верификационе комисије и верификација мандата новим члановима Скупштине, избор председника Скупштине, председника НАОС-а и чланова Управног и Изборног одбора. ■

Н. Д.

Десет година Удружења жена летача Србије

Поводом десет година рада Удружења жена летача Србије и 100 година српског ваздухопловства, удружење које окупља жене у свим видовима те професије организовало је недавно свечани пријем у Дому аероклуба.

Чланице Удружења угостиле су сараднике и пријатеље из сродних струковних организација и том приликом најавиле неколико пројеката помоћу којих ће покушати да се изборе за равноправнију заступљеност у ваздухопловству, и у професионалној и у спортској области.

Министарство одбране и Команда Ваздухопловства и против-ваздухопловне одбране Војске Србије обећали су наставак подршке. Према речима пуковника Предрага Бандића, војно ваздухопловство увек је било пријатељ Удружења.

– Министарство одбране равноправност жена одавно је потврдило у пракси и прва генерација жена војних пилота ускоро почиње летачку обуку на аеродрому „Батајница“. Удружење смо помагали од њихових почетака и можемо бити поносни што традиција жена летача у нашој земљи траје још од времена Краљевског ратног ваздухопловства – рекао је пуковник Бандић. ■

П. В.

Припреме војне атлетске екипе

Атлетска репрезентација Министарства одбране и Војске Србије припремала се од 15. до 28. марта на Војној академији за такмичења која је очекују током године. Припреме су водили професори Стеван Грујић, Снежана Станчевић и Соња Петровић.

Екипу очекује велики број такмичења – *Београдски маратон* у априлу, првенство Војске Србије у јуну, затим, у јулу Регионално првенство војних академија, у октобру Светско кадетско првенство у Турској, у новембру Светско војно првенство у маратону у Атини, потом атлетска такмичења која организује Атлетски савез Србије, те Пете светске војне игре које ће се организовати у Бразилу наредне године. ■

Новосадски полумаратон

Припадници Министарства одбране и Војске Србије учествовали су, под стручним вођством професора Стевана Грујића и Снежане Станчевић, на 17. међународном новосадском полумаратону, који је одржан 28. марта.

У појединачној конкуренцији преко 400 такмичара, капетан Александар Нешевски из Војне академије освојио је пето место у укупном пласману, а прво у конкуренцији војске и полиције.

Старији водник Иван Вучковић из Лесковца освојио је у укупном пласману 46. место, друго у конкуренцији војске. Потпоручник Драган Ђоковић из Првог центра за обуку из Сомбора је укупно 86, а трећи у конкуренцији војске. Милан Кончар из Војне академије заузео је 159. место.

У штафетама, друго место освојила је екипа Војске Србије, трећа је екипа Војне академије, а у женској конкуренцији прво место освојила је екипа Војне академије у саставу потпоручник Биљана Ивановић, војни службеник Снежана Станчевић и кадеткиње Јелица Јовановић, Слађана Ђорђевић и Марија Марковић. ■

Г. Ч.

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ**

Расписује

КОНКУРС

**за пријем кандидата
из грађанства за кадете
Високе школе Војномедицинске
академије**

У школској 2010/2011. години примиће се 25 кандидата из грађанства за кадете Високе школе Војномедицинске академије за студијски програм Интегрисане академске студије медицине.

Кандидати треба да испуњавају опште и посебне услове конкурса.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да су држављани Републике Србије;
- да су здравствено способни за школовање, што утврђује надлежна војнолекарска комисија;
- да се против њих не води кривични поступак или поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци или казном малолетничког затвора у трајању дужем од шест месеци или казном малолетничког затвора;
- да нису ожењени – удате.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да су рођени 1990. године, или касније;
- да су завршили гимназију, средњу школу здравствене струке или ветеринарског усмерења у трајању од четири године, или
- да похађају четврти разред гимназије, средње школе здравствене струке или ветеринарског усмерења, **а да на полугодишту четвртог разреда немају негативну оцену.**

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса за пријем за кадете Високе школе Војномедицинске академије полажу квалификациони испит и подлежу провери здравствене способности.

ШКОЛОВАЊЕ, ПРАВА И ОБАВЕЗЕ КАДЕТА:

Школовање у Високој школи Војномедицинске академије има структуру интегрисаних академских студија у трајању од шест година,

односно 360 ЕСПБ. После завршетка школовања кадете стичу високо образовање и стручно звање дипломирани доктор медицине, како је прописано акредитованим студијским програмом.

За време школовања кадете имају статус војног лица у складу са *Законом о Војсци Србије*, станују у интернату, а све трошкове школовања сноси Министарство одбране Републике Србије.

Међусобне обавезе лица примљених на школовање и Министарства одбране Републике Србије регулишу се уговором.

НАЧИН КОНКУРСИСАЊА:

Кандидати пријаву подносе Секретаријату Високе школе Војномедицинске академије,

Црнотравска 17, Београд (IV етаж), радним данима у времену од 11,00 до 14,00 часова.

Образац пријаве добија се у Студентској служби Високе школе Војномедицинске академије односно у надлежном територијалном органу Регионалног центра одбране Министарства одбране.

КАНДИДАТИ УЗ ПРИЈАВУ ПРИЛАЖУ:

- оверену фотокопију уверења о држављанству Републике Србије;
- оверену фотокопију извода из матичне књиге рођених;
- потврду надлежног органа да се против њих не води кривични поступак или поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности;
- потврду надлежног органа да нису осуђивани за кривично дело казном затвора у трајању дужем од шест месеци;
- оверене фотокопије сведочанства свих разреда и фотокопију дипломе средње школе (за кандидате који су завршили четворогодишње школовање), односно сведочанства завршених разреда и оверен препис оцена са полугодишта четвртог разреда (за кандидате којима је школовање у току);
- изјаву да нису ожењени – удате, односно да не живе у ванбрачној заједници и да немају деце.

Оверене фотокопије докумената се предају, а оригинали се стављају на увид.

За све пријављене кандидате здравствени прегледи ради оцене здравствене способности се организују у Војномедицинској академији. Временски термини одређени за здравствени преглед и психолошко тестирање, као и датум, место и време полагања пријемног испита, биће истакнути на огласној табли Високе школе Војномедицинске академије и на веб страници Војномедицинске академије седам дана након затварања конкурса. Истовремено, кандидати ће бити обавештени када ће предати сведочанства о завршеном четвртог разреда школовања и диплому.

Листа кандидата који испуне услове за полагање пријемног испита биће истакнута најмање седам дана пре термина за полагање пријемног испита, на огласној табли Високе школе Војномедицинске академије и на Ин-

тернет страници Војномедицинске академије.

Пријемни испит се полаже истог дана и у исто време када се организује полагање пријемног испита на другим медицинским факултетима у Републици Србији.

Кандидати који су као ученици трећег или четвртог разреда средње школе освојили једно од прва три места на републичком такмичењу које организује Министарство просвете, односно на међународном такмичењу из хемије и биологије, не полагају пријемни испит из одговарајућег наставног предмета, а пријемни испит из тог предмета вреднује се максималним бројем бодова. Ово се не односи на награде освојене на републичкој смотри научног и уметничког стваралаштва талента.

Кандидати се рангирају на основу успеха постигнутог у сва четири разреда у средњој школи или гимназији (максималан број бодова је 40) и на пријемном испиту из предмета хемија и биологија (максималан број бодова је 60). Рангирање кандидата на основу пријемног испита извршиће се тако што ће се рангирати они кандидати који постигну најмање 50% + 1 бод на сваком од тестова који полагају на пријемном испиту (16 бодова из хемије и 16 бодова из биологије).

Укупан максималан број бодова који кандидат по ова два основа може да оствари износи 100. Кандидати ће бити ранжирани на основу места на коначним ранг листама.

Јединствена ранг листа биће објављена четири дана након завршетка пријемног испита на огласној табли Високе школе Војномедицинске академије и на Интернет страници Војномедицинске академије.

Приговор на прелиминарну ранг листу се подноси комисији за упис у року од три дана, на чији предлог декан Високе школе ВМА доноси решење по приговору у року од три дана од подношења приговора.

На решење декана, кандидат може поднети приговор Савету Високе школе ВМА у року од три дана од дана пријема решења. Савет Високе школе ВМА доноси решење у року од три дана од дана њеног пријема.

Након одлучивања по приговору, комисија утврђује и објављује коначну ранг листу свих кандидата са укупним бројем бодова стеченим по свим критеријумима.

Коначна ранг листа објављује се на огласној табли Секретаријата Високе школе ВМА и званичној Интернет страници ВМА.

Упис кандидата према коначној ранг листи обавиће се **15. и 16. јула 2010. године.**

Ако се кандидат који је остварио право уписа не упише у предвиђеном року, Висока школа Војномедицинске академије у Београду ће уписати наредног кандидата према редоследу на коначној ранг листи.

Конкурс је отворен **30 дана од дана објављивања.**

Све остале информације о детаљима који се односе на конкурс, полагање пријемног испита и услове студирања, могу се добити на телефоне 3608-129; 3608-134 или 3608-661, или наћи на Интернет адреси <http://www.vma.mod.gov.rs> ■

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ**

Расписује

КОНКУРС

**за попуну радних места
пријемом лица из грађанства у радни однос
на одређено време**

1) **један (1) сарадник за предмет математика**, у Војној академији,

2) **један (1) наставник – разредни старешина за предмет физика** у Војној гимназији

Конкурсати могу кандидати који су држављани Републике Србије и који испуњавају следеће услове:

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да су здравствено способни за службу у Војсци Србије,
- да имају радног искуства као и смисао за наставни и научни рад,
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- за радно место под редним бројем 1) може конкурсати лице које има завршен природно-математички факултет – смер математика, академски назив магистра наука и звање асистента,
- за радно место под редним бројем 2) може конкурсати лице које има завршен Физички факултет Универзитета у Београду.

Пре пријема у радни однос за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност, биће извршена безбедносна провера.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА:

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса подносе молбу Војној академији и прилажу следећу документацију:

- CV или кратку биографију,
- уверење о држављанству,
- извод из матичне књиге рођених,
- оверене фотокопије дипломе о стеченом образовању и звању,
- фотокопију радне књижице,
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак,
- уверење надлежног органа МУП-а да кандидат није кривично осуђиван,
- лекарско уверење о здравственој способности.

Извод и уверења која се прилажу уз молбе не могу бити старији од 6 (шест) месеци.

Пријаве – молбе подносе се у року од 30 дана од дана објављивања у магазину Министарства одбране Републике Србије „Одбрана“ и у неком од дневних јавних гласила која излазе у целој Републици Србија, **ВОЈНОЈ АКАДЕМИЈИ са назнаком „за конкурс“, на адресу Генерала Павла Јуришића Штурма бр. 33, Београд.**

Неблаговремене и непотпуне молбе неће бити разматране. ■

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ**

Расписује

КОНКУРС

**за попуну радних места
војних службеника, пријемом лица
из грађанства, у радни однос на неодређено
време, у Војној пошти 1087 Београд:**

1) **један (1) начелник – наставник**, ВСС, место службовања Београд – 1 извршилац и

2) **седам (7) референата – наставника**, ВСС, место службовања Београд – 7 извршилаца.

Конкурсати могу кандидати који су држављани Републике Србије и који испуњавају следеће услове:

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да су здравствено способни за службу у Војсци Србије,
- да имају завршен филолошки факултет – енглески језик,
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- да им раније није престао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- за формацијско место на редном броју 1) – наставничко искуство од најмање три године или завршене последипломске студије из области енглеског језика,
- за формацијско место на редном броју 2) – наставничко искуство од најмање једне године.

Пре пријема у радни однос за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност, биће извршена безбедносна провера.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА:

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса подносе молбу Војној пошти 1087 Београд, Гардијска бб, Београд, поштом препоручено или предају лично у деловодству Војне поште 1087 Београд, у згради бр. 6 касарне „Топчидер“, саознаком „за конкурс“. Уз молбу се прилаже следећа документација:

- CV или кратку биографију,
- уверење о држављанству,
- извод из матичне књиге рођених,
- оверену фотокопију дипломе о стеченом образовању,
- фотокопију радне књижице,
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак,
- уверење надлежног органа МУП-а да кандидат није кривично осуђиван,
- лекарско уверење о здравственој способности.

Извод и уверења која се прилажу уз молбе не могу бити старији од 6 (шест) месеци.

Првенство, под једнаким условима, имају лица из члана 125. Закона о Војсци Србије, а затим лица ангажована на реализацији гарнизонских курсева енглеског језика у организацији МО и ВС, који уз наведену документацију обавезно достављају и писану препоруку надлежног старешине о раду на гарнизонским курсевима.

Рок за подношење пријава за пријем у службу је 30 дана од дана објављивања конкурса.

Неблаговремене и непотпуне молбе неће бити разматране.

Одлуку о избору кандидата донеће надлежни старешина, а о избору ће сви кандидати бити обавештени у законском року. ■

Интерни КОНКУРС

за пријем официра на редовно командно-штабно и генералштабно усавршавање у Војној академији

Официри Војске Србије могу конкурисати за пријем на редовно командно-штабно и генералштабно усавршавање у Војној академији у школској 2010/2011. години, ако испуњавају следеће услове:

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

– да се против њих не води кривични поступак или поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци;

– да су здравствено способни за војну службу, што утврђује надлежна војнолекарска комисија.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

а) За пријем на командно-штабно усавршавање може конкурисати официр:

1. који је завршио Војну академију или основне академске студије у трајању од четири године са просечном оценом 8,00 и вишом или је положио пријемни испит према програму школе у коју се упућује на усавршавање;

2. који има најмање чин капетана и да је у том или вишем чину укупно провео најмање две године;

3. који у току службе има просек оцена најмање „врло добар“;

4. који је дужност за коју је одређен чин капетана или виши чин успешно обављао најмање две године;

5. који познаје један од светских језика најмање на нивоу 1-1-1-1 према STANAG 6001 или на нивоу првог степена према критеријуму Војне академије (није обавезан услов);

6. који у 2010. години није старији од 40 година;

7. који у претходном периоду није упућиван на школовање истог нивоа.

б) За пријем на генералштабно усавршавање може конкурисати официр:

1. који је завршио Војну академију или основне академске студије у трајању од четири године и има завршено усавршавање за командне и штабне дужности тактичко-оперативног нивоа са просечном оценом 8,00 и вишом;

2. који има најмање чин потпуковника;

3. који је командне, штабне оперативне, научнонаставне или друге дужности за које је одређен чин потпуковника или виши чин успешно обављао најмање две године;

4. који у току службе има просек оцена најмање „врло добар“, а за последња два периода оцењивања има службене оцене „одличан“;

5. који познаје један од светских језика на нивоу 2-2-2-2 према STANAG 6001 или на нивоу другог степена према критеријуму Војне академије (није обавезан услов);

6. који у 2010. години није старији од 47 година;

7. који у претходном периоду није упућиван на школовање истог нивоа.

Изузетно за усавршавање официра за дужности оперативно-стратегијског нивоа може конкурисати официр који је завршио Војну академију или основне академске студије у трајању од четири године са просечном оценом 9,00 и вишом и има завршене студије другог степена.

У случају недовољног броја кандидата за пријем на генералштабно усавршавање, за кандидате који не испуњавају услов из тачке 1. овог усавршавања у погледу оцене, биће организован пријемни испит.

Између кандидата који испуњавају услове за пријем на командно-штабно и генералштабно усавршавање, предност под једнаким условима има кандидат који је дуже вршио дужност у мултинационалним операцијама и другим активностима у иностранству, у складу са законом којим се уређује употреба Војске Србије ван граница Републике Србије.

НАЧИН КОНКУРСИСАЊА:

Кандидати за пријем на редовно командно-штабно и генералштабно усавршавање у Војној академији, молбе достављају претпостављеним командама, јединицама и установама ранга бригаде и вишег, односно организационим јединицама Министарства одбране, **најкасније до 8. априла 2010. године.**

Уз молбе за пријем на усавршавање кандидати прилажу се следећа документа:

– попуњен Упитник за школовање (допуњен и оверен потписом старешине организационе јединице Министарства одбране и Војске Србије надлежне за пријем молби), прилог број 3. Уредбе о стањима у служби професионалних војних лица и о унапређивању официра и подофицира („Службени војни лист“, број 1/09);

– оверено уверење о држављанству Републике Србије,

– изјаву, оверену од претпостављеног старешине, да се против њих не води кривични поступак или поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци;

– оверену копију дипломе – уверења о завршеном претходном школовању (ако у дипломи – уверењу нема просечне оцене успеха, прилаже се извод из предметних оцена);

– сертификат према STANAG 6001, односно уверење Војне академије о степену познавања једног од светских језика.

Надлежне организационе јединице Министарства одбране и Војске Србије, са образложеним предлогом надлежног старешине – руководиоца, молбе свих кандидата са комплетном документацијом, допуњеном са потписаним и овереним обрасцима КОЛП и осталим потребним документима из службених евиденција, достављају Управи за кадрове Сектора за људске ресурсе Министарства одбране, **најкасније до 23. априла 2010. године.**

За пријем на командно-штабно усавршавање Војна академија ће, у периоду **од 4. до 10. маја 2010. године**, организовати полагање посебног испита за официре који су Војну академију, другу високу школу или факултет завршили са просечном оценом мањом од 8,00, а испуњавају све друге услове конкурса. Образац пријаве кандидата, садржај и начин полагања испита, питања и списак литературе за припрему за полагање посебног испита биће истакнути на сајту Војне академије www.va.mod.gov.rs Контакт телефон за питања у вези са пријемним испитом је 40-306.

Непотпуне и некомплетне молбе неће се узимати у разматрање. Управа за кадрове неће враћати документе кандидатима који нису изабрани. На систематске лекарске прегледе, ради утврђивања здравствене способности за војну службу, биће упућени само они кандидати који буду изабрани за пријем на командно-штабно и генералштабно усавршавање.

Међусобне обавезе Министарства одбране Републике Србије и лица упућених на усавршавање регулишу се уговором.

Ставља се ван снаге Интерни конкурс Управе за кадрове Сектора за ЉР МО за пријем на редовно командно-штабно и генералштабно усавршавање у Војној академији објављен у магазину „Одбрана“ број 108 од 15. марта 2010. године.

Кандидати који су поднели документа према наведеном конкурсном узеше се у разматрање приликом одлучивања о пријему на командно-штабно и генералштабно усавршавање у Војној академији у складу са одредбама Уредбе о стањима у служби професионалних војних лица и о унапређивању официра и подофицира („Службени гласник Републике Србије“, бр. 112/08, 9/09 и 17/10).

Остала обавештења у вези са конкурсном могу се добити у Управи за кадрове Сектора за људске ресурсе Министарства одбране (на тел. 23-513, односно 011/3201-513). ■

LIVE streaming www.radionovosti.com

ГЛАС РУСИЈЕ МОЖЕТЕ СЛУШАТИ

СВАКОГ ДАНА У

06.00h

18.30h И

22.00h

НА ТАЛАСИМА
РАДИО НОВОСТИ
104,7 MHz!

ГОЛОС РОССИИ

30. годишњица 25. класе СВШ КоВ

Тридесета годишњица завршетка школовања 25. класе СВШ КоВ – род пешадија биће свечано обележена 10. јула 2010. у Пироту.

Информације о прослави можете добити од чланова организационог одбора:

1. бригадног генерала Војин Ч. Јондић,
064-8329-525;
2. потпуковника у пензији Младена Крижана,
064-8738-855, mladenk.piroti@trzistesrbije.com
3. капетана прве класе у пензији
Хусејна Сарвановића, 065-8476-558,
4. заставник у пензији Драгана Панића,
064-5687-384.

На сајту www.trzistesrbije.com можете наћи програм обележавања годишњице.

Позивамо класиће да са супругама присуствују овој свечаности. Уплата по особи је 3.000,00 динара и покрива све трошкове осим превоза до Пирота. Уплату можете извршити на рачун број 160-5400100022687-26, до 30. маја 2010. године. ■

Две децније 2. класе ВВСС

Свечаност поводом двадесетогодишњице произвођења официра Друге класе ВВСС одржаће се 29. маја 2010. године у ресторану „Кнежев лад“ на Топчидеру. Молимо све заинтересоване да организационом одбору потврде своје учешће најкасније до 25. маја 2010. године на тел: 063-461-607, 063-777-3385, 064-639-9120. ■

Сусрет 6. класе Подофицирске школе

Припадници VI класе Подофицирске школе – гране везе техничке службе организују сусрет 15. маја 2010. године у Београду. Моле се сви заинтересовани класићи да се јаве на телефоне 011/2134-295, 011/3460-377, 011/2152-431. ■

БИЦИКЛИ И СКУТЕРИ

БЕЗ УЧЕШЋА
ЖИРАНАТА
ЧЕКОВА
КАМАТА

ПРОДАЈА НА РАТЕ
ЗА ПРИПАДНИКЕ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

ПУТЕМ
АДМИНИСТРАТИВНЕ ЗАБРАНЕ

- КАЦИГЕ, РЕЗЕРВНИ ДЕЛОВИ, ПРАТЕЋА ОПРЕМА
- АУТОМОБИЛСКЕ ГУМЕ, АКУМУЛАТОРИ, МОТОРНА УЉА...
- АУТО-ДЕЛОВИ ЗА СВА ВОЗИЛА
- АУТО-КОЗМЕТИКА И ОПРЕМА, АЛУ-ФЕЛНЕ, КРОВНИ НОСАЧИ...
- КОСИЛИЦЕ, ТРИМЕРИ, МОТОРНЕ ТЕСТЕРЕ
- ЕЛЕКТРИЧНИ РУЧНИ АЛАТ
- ФИТНЕС ОПРЕМА, КУЋНА ТЕРЕТАНА, ТЕГОВИ...

Напомена:

- обрасце административне забране достављамо поштом
- могућа организована испорука по договору

КОТИК д.о.о.

Панчево, Жарка Зрењанина 14

Телефони : 013/ 344 - 321, 063/ 370 - 138

Телефакс : 013/ 345 - 930

LETO 2010 CRNA GORA
GRČKA
hotelski i apartmanski smeštaj

Travel Agency

Bay Travel

LOMINA 5.T.C. ZELENIVENAC, BEOGRAD,
tel/fax: 011/262 38 47, 064/64 73 375
www.bay-travel.rs

NA ODLOŽENO PLAĆANJE
PUTEM ČEKOVA GRAĐANA I
PLATNOG SPISKA DO KRAJA
GODINE

AKCIJA: PORODIČNI PAKET
POPUSTI ZA DECU DO 12
GODINA

ИЗАБРАНА ПАРТИЈА

ДОБРА СТРАТЕГИЈА

Леко – Адамс
Дортмунд, 2002.

1. e4 e5 2. Сф3 Сф6 3. Се5 д6
4. Сф3 Се4 5. д4 д5 6. Лд3 Сц6
7. 0-0 Ле7 8. ц4 Сф6.

Руску одбрану примењује Енглеz Мајкл Адамс против Мађара Петера Лека. Обојица су међу првом десеторицом, дакле у самом врху светског шаха. За 8. потез црног алтернатива је Сб4 9. Ле2 0-0 итд.

9. х3 0-0 10. Сц3 Сб4 11. Ле2 дц4 12. Лц4 цб 13. Лг5 Сбд5 14. Те1 Леб 15. Дб3 Дб6.

И о том отварању још се воде дискусије, па је тако тренутно у моди 15...Те8, премда се не може рећи да црни и ту има потпуно изједначење.

16. Сд5 цд5 17. Дб6 аб6 18. Лб3

У сваком отварању бели тежи иницијативи. Ово је боље од централизације ловца путем 18. Лд3, па се може закључити да бели са-

да има извесну предност и поред тога што црни примењује следећи нов потез, уместо познатог 18...Лб4. 18...х6 19. Лф4 Тфц8 20. Се5 г5 21. Лх2 Ллб4 22. Те2

Црни сада има три евидентне слабости: белопољног ловца (који игра улогу пешака), дупле пешаке и усамљеног пешака, тако да и поред доста редукованог материјала, бели има боље шансе. Црни за сада не може предузети било какву акцију, једноставно је осуђен да чека шта ће се догодити.

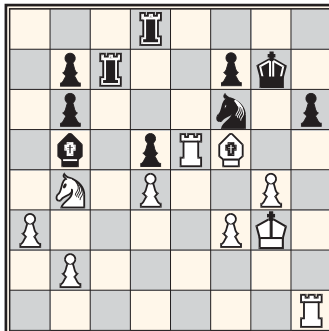
22...Се4 23. Сд3 Лф8 24. Тае1 Лг7 25. Ле5 Ле5 26. Се5 Кг7 27. Сд3 Тц7 28. Сб4 Тд8 29. г4 Сф6 30. Кг2 Тд6 31. ф3 Лд7 32. Кг3! Кф8 33. х4 Лб5 34. Те5 гх4 35. Кх4 Лц4 36. Лц2 Лб5 37. а3 Тд8 38. Кг3 Кг7 39. Лф5 Кф8 40. Тх1 Кг7

РЕКЛИ СУ...

„Шах пре свега учи човека да буде објективан. У шаху неко може постати велики мајстор једино када буде свестан својих грешака и недостатака. Потпуно исто као и у животу.“

Александар АЉЕХИН

Бели: Кг3, Те5, Тх1, Лф5, Сб4, а3, б2, д4, ф3, г4

Црни: Кг7, Тц7, Тд8, Лб5, Сф6, б6, б7, д5, ф7, х6

Једно је стајати боље, а друго добити партију. Следећи потез је пример добре стратегије, јер бели уочава да би за његовог скакача било најбоље да заузме поље ф5. Он зато игра следећи потез:

41. Сц2!

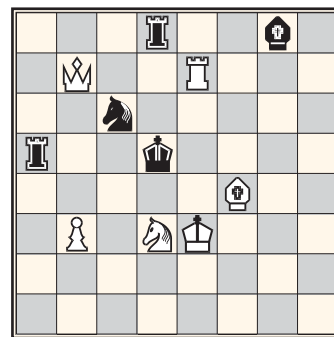
Сада све иде према жељама белог.

41...Те8 42. Се3 Тце7 43. Кф4 Лцб 44. Лц2 Лд7 45. г5

1:0

ПРОБЛЕМ

Л. Линдер, 1954.

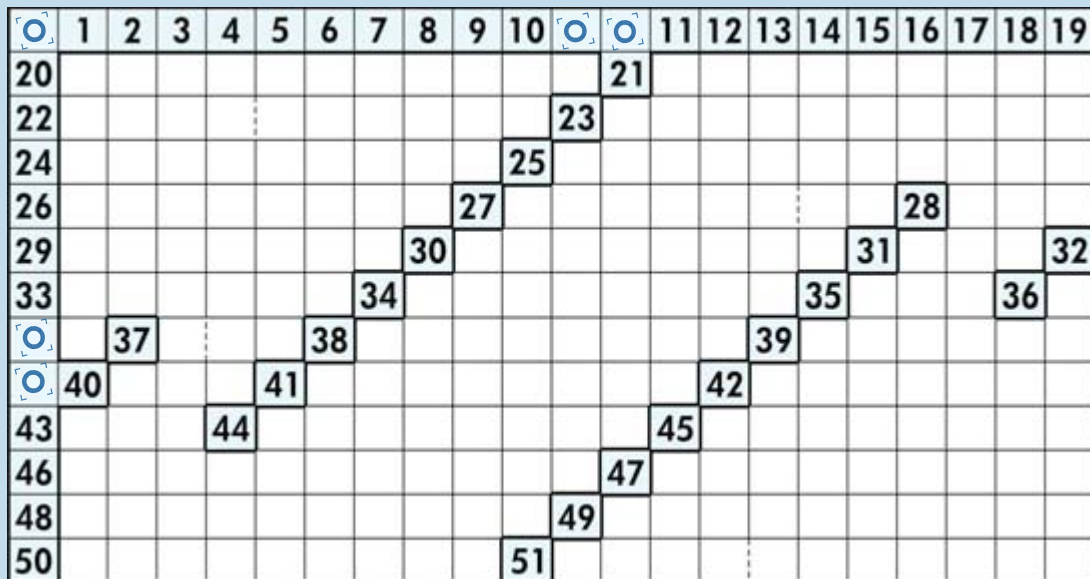
Бели: Ке3, Дб6, Те7, Лф4, Сд3, б3
Црни: Кд5, Та5, Тд8, Лл8, Сцб

Мат у два потеза.

1. Те4! Т било где
- На 1... Тц5 2. Сб4 мат.
- На 1...Тд6 2. Те5 мат.
- На 1...Леб 2. Тд4 мат.
2. Дб5 мат.

Припремио
Раде МИЛОСАВЉЕВИЋ
мајстор Фиде

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Припремио Жарко ЂОКИЋ

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА ВОДОРРАВНО: заклопотати, Порчен-нин, Анри Леконт, катаонија, писменост, радикализам, истопити, нага-литет, РР, ставити, носити, АЗ, Г, носити, комелија, П, Аво, инт, и, биво-лица, Древид, ч, ио, цолариса, примати, АП, прекоцити, елаборат, рас-копавати, оригинали, колорисати, стоматитис, екстонати, настанити се.

ВОДОРРАВНО:

20. Жена господар, газдарица, 21. Не бити доста, недостати, 22. У истој количини нечега (израз), 23. Власник комисионе радње, 24. Говорити у прилог, заступати (стр.), 25. Култна ТВ серија у продукцији Телевизије Београд 1988. и 1990. године, 26. Српски математичар, Јован, 27. Гушити се, 28. Категорија (скр.), 29. Брати, скупљати, 30. Рушити, уништавати, 31. Халуциногено средство, 33. Зачињавати сољу, 34. Ситно нарезати, насецкати (нпр. пармезан), 35. Име немачког музичара Хансена (анаграм од ИКА и АКИ), 37. Спилбергов филмски ванземаљац, 38. Додати на нешто, 39. Старо, остарело, 40. Име енглеског певача Озборна, 41. Славити победу, 42. Латин, 43. Шенско име, Афанасија одмила, 44. Област којом је управљао бан, 45. Поклоник сатанизма, 46. Бавити се истраживањима, 47. Следбеник популизма, 48. Које је без основа, неутемељено, 49. Планинска област у Авганистану, 50. Тркања, трке, 51. Бивши бразилски фудбалски селектор и тренер.

УСПРАВНО:

1. Савитљивост, еластичност, 2. Доста слабо, слабашно, 3. Уређај за вршење стерилизације, 4. Даровати, 5. Узимати на силу, 6. Коњи тамнориђе боје, 7. Прибор за рад (мн.), 8. Крпа, дроњац, 9. Мушко име, Илија одмила, Ика, 10. Символ кобалта, 11. Извршити избор, пробрати, 12. Обовити, замотати, 13. Измиривати, 14. Убице из заседе, асасини, 15. Оранице, 16. Колац (покр.), 17. Присталица анексије, 18. Меци, хици, 19. Врста минерала иридијума, 21. Јапански књижевни нобеловац, Јасунари, 23. Узидани, 25. Надарено, талентовано, 27. Женско име, Радованка, 28. Стручњак за латински језик, 30. Део ковачке опреме, 31. Име песникиње и глумице Ладик, 32. Водоскок, 34. Значајан град у древној Асирији, 35. Испит зрелости у средњој школи, 36. Мушко име, Риста 37. Врста штампарске технике, 38. Лажљивац, лажовчина, 39. Камен (лат.), 40. Народ на Сахалину, 41. Банови (краће), 42. Тапациране клупе са носилом, 44. Раднички спортски клуб (скр.), 45. Мађарско мушко име, 47. Кинетичка енергија (скр.).

- Promet kontrolisanom robom
- Izvoz proizvoda NVO
- Konsalting

Jugohemija a.d.
Sektor specijalnih programa
Resavska 29
11000 Beograd
Tel: (011) 3234 017
Fax: (011) 3232 617
www.jugohemija.com

°celsius
apoteka

Prepoznatljiv lanac apoteka Celsius danas čini preko osamdeset zaposlenih u sedamnaest apoteka širom Srbije.

Naše apoteke su locirane u Beogradu, Novom Sadu, Pančevu, Čačku, Kikindi, Kruševcu, Užicu, Kraljevu i Zrenjaninu.

Saradnja sa Fondom SOVO omogućava vojnim osiguranicima da u svim apotekama "Celsius" preuzmu lekove uz recept izdat od strane vojnih zdravstvenih ustanova.

Asortiman naših maloprodajnih objekata obuhvata veliki broj lekova domaćih i stranih proizvođača, OTC proizvoda, pomoćnih lekovitih sredstava, medicinske kozmetike i aparata.

www.celsius.rs

Официрска сабља и парадни бодежи кроз време и свечаности

Status Stil

ОБЕЗБЕДИТЕ ЗА СЕБЕ И ПОТОМКЕ ОФИЦИРСКУ САБЉУ!

Сабља је документ вашег часног професије и подсећа потомке да сте постојали у једној епохи и бавили се професијом коју је требало заслужити, одслужити и необично бити.

Кажу, живећи производимо успомене, а колико брзо живимо толико брзо их и бришемо ...

**ОФИЦИРСКОМ САБЉОМ
и ПАРАДНИМ БОДЕЖИМА**
уједините себе са својом професијом у породично наслеђе.

Парадни бодежи

- коинени
- ваздухопловни
- морнарички

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем – стандардну ● посребрену ● позлаћену сабљу
– парадни бодеж (заокружити)

Име и презиме: _____

Адреса наручиоца: _____

ЈМБГ _____ Телефон: _____

Попуните наруџбеницу и пошаљите на адресу:
„Статус Стил“, 11080 Земун, Ул. Градски парк 2

Тел: +381(0)11 377-15-22, факс: +381(0)11 377-15-13, моб: 063/876-88-01
Web: www.statusstil.com E-mail: office@statusstil.com

15 месечних рата цене сабљи ● стандардна ... 47.000,00 + ПДВ парадних бодежа
● посребрена ... 51.000,00 + ПДВ ● позлаћен 33.000,00 + ПДВ
● позлаћена 55.000,00 + ПДВ ● посребрен..... 29.000,00 + ПДВ

СПЕЦИЈАЛНИ ПРИЛОГ МАГАЗИНА ОДБРАНА

ПОДОБРОНОЦ

4

Медицински аспекти
падобранства

Искушења
ПОД
КУПОЛОМ

Испитивање падобрана
у Техничком
опитном центру

Професија
одабраних

Снимио Димитрије ОСТОЈИЋ

САДРЖАЈ

Главни подофицир Специјалне бригаде заставник прве класе Милосављевић

Подофицири ослонац командовања 4

Медицински аспекти падобранства

Искушења под куполом 6

Опитни падобранци из Техничког опитног центра

Професија одабраних 8

Специјална јединица полиције Републике Српске

Више од елите 12

Падобрански демонстративни тим САД

Црни бодежи 16

Борбени десант америчких marinaца

Крилом у ноћно небо 18

Будућност опреме за скокове на слободно

Безбедно и практично 24

Падобранци Јишува у Југославији

Супер тајна мисија 27

Настанак и развој ВДВ 1928–1941

Сукоби на три ратишта 30

Уредник прилога
Владимир ПОЧУЧ

РЕЧ УРЕДНИКА

У дослуху с ветром

Искусни падобранци кажу да нико никада није успео да опише падобранске скокове, поготово прве, онако како то заиста заслужују. Већи на оних који се одлуче на крстарење небеским простором говори о погледу који оставља без даха, тишини и необичном сједињавању с природом.

После скока причају о облацима, адреналину, страху, кога су не знајући ни сами како превазишли, о томе како су лебдели или лежали на ваздуху посматрајући фантастичну панораму испод себе...

Неки тек тада тврде да су спознали шта значе слобода, одсуство граница и лажи, неиспуњених обећања... Постоје, кажу, само човек, падобранска купола и несагледива ширина.

Тешко је то опричати, потребно је пробати, доживети. Све то не траје ни неколико секунди, а као да се читав живот одвија баш тада и мења вас...

Падобранци још знају рећи да ко једном осети лет, хода земљом очију упртих у небо, тамо где био је и где тежи да се врати... То јесте неки другачији и нови свет.

А падобранац је увек у том свету, свом сну. Када не скаче, онда се припрема за скокове, мисли о њима, машта или се тек присећа тренутака проведених у ваздуху. Пре скока стрепи због неизвесности и ризика, који неизбежно прати такав позив, али га и чини изазовним и непоновљивим.

То су, можда, и разлози због којих неко постаје војни падобранац, јер се војно падобранство умногоме разликује од спортског или скакања падобраном из хобија. Међу војним падобранцима окупљени су највештији и најхрабрији, они који у падобранским књижицама нови скок уписују чешће од других, бар неколико пута месечно.

Они не могу без скокова, без оног осећаја који доноси лет кроз ваздух. У тренутку кад повуку ручицу и кад им се, неколико стотина метара изнад земље, уз снажан трзај отвори падобран, заборављају све напоре...

Живот им чине сати проведени на обуци, курсевима, уз падобран и другове с којима деле судбину... То је прича о посвећености, али и непоновљивој уметности живљења, свакако другачијој од оне коју познаје већина.

Они који савладају ту, прву степеницу ка слободном небу, успешно изведу скокове са опремом и оружјем али и без њих, округлим падобраном или падобранском куполом у облику крила, превазиђу страх, тај неизбежни пратилац, могу да кажу да су ближи сну.

Ипак, постоји нешто што се не може исказати речима, бројкама, што надилази и превазилази знања и вештине, падобранско искуство. Природа и срећа. Само ветар, на пример. Речју, оно на шта падобранац не може да утиче. Такав се заједнички именитељ сваког скока, често одлучујућа непознаница за успех, ослушкује сопственим бићем. И живи.

Неколико година уназад, ветрови дувају знатно другачије и чешће него што се памти. Нико не зна зашто. Стога, увек будите у дослуху с њима... ■

Владимир ПОЧУЧ

Падобран УМ-1 користи Војска Србије

Однедавно и Војска Србије интензивно употребљава падобран УМ-1 у 63. падобранском батаљону и Специјалној бригади. Тај падобран уведен је у оперативну употребу прошле године, након опитовања у Техничком опитном центру. Реч је о савременом падобрану типа „крило“, америчке производње, с деветокоморном куполом идентичне конструкције и величине за главни и резервни падобран.

Падобран је намењен за извођење специјалних ваздушних десанта, више падобранске обуке, тренаж падобранаца и скокове с повећаним теретом. Прво је извршена преобука инструктора, а затим је и неколико група падобранаца завршило преобуку за нови тип падобрана. Средином октобра отпочела је и виша падобранска обука, која се први пут у нашој војсци изводи на падобрану крило.

Утисци наших падобранаца су веома добри – УМ-1 има велику носивост, добру управљивост и високу финесу, што су пожељне карактеристике за извођење прелета. Може се користити за скокове на слободно дејство активирањем ручице или меким падобранчићем, али и за скокове на принудно дејство приликом преобуке и више падобранске обуке. Опремљен је савременим падобранским аутоматом Суррес-2. ■

М. БРАДИЋ

Ветерани код амбасадора Израела

По повратку из Израела, чланови Удружења ветерана 63 обишли су све оне који су им помогли да реализују поменути посету. Зато је делегација Удружења – Драган Мосић, Бранко Пауновић Душко, Томашевић, отац Драгослав Тополац – 29. октобра била на састанку с код израелског амбасадора Артура Кола. Присуствовао је и други секретар амбасадуре Јаир Формер, који је са ветеранима био приликом посете меморијалном центру „Муницијско брдо“ у Јерусалиму.

Саговорници су разменили искуства са пута, а ветерани су амбасадору информисали о плановима Удружења у будућности када је реч о сарадњи с Израелом, посебно током Балканског скока пријатељства, који би требало да се одржи идуће године у Бањој Луци, а на коме би гости били израелски падобранци. Такође, разговарали су о Скоку слободе у Израелу, на којем би српски ветерани учествовали.

Ветерани су амбасадору уручили грб Удружења и захвалницу на указаној подршци и помоћи током посете Израелу. ■

Б. ПАУНОВИЋ

AirSoft клуб чува традицију 63. падобранске

У јануару 2009. године у Бањалуци је формиран AirSoft клуб, први на просторима Републике Српске и Босне и Херцеговине. AirSoft је модеран екстремно-борбени спорт у коме се користе верне реплике стрељачког наоружања које испуљује пластичне или силиконске куглице калибра шест милиметара, мање опасне од дијаболо ваздушних пушака.

шња 63. падобранска бригада. Припадници AirSoft клуба су на тај начин желели да одају почаст тој славној јединици и промовишу вредности на којима је она почивала. Остварили су и сарадњу с Удружењем ветерана 63 из Ниша. ■

Циљ клуба јесте да поправи физичку спремност припадника јер за успешно обављање задатака у оквиру неког сценарија игре често је потребно прећи велике раздаљине пешке, савладати препреке, што захтева физички спремну личност.

Велики број припадника AirSoft клуба у Бањалуци потекао је из узорног спортског колектива – Падобранског клуба Бањалука. За славу бањалучких падобранаца, 2. августа 2009. формиран је и први спортско-такмичарски тим бањалучког AirSoft клуба – „Тактичко стрељачки тим 6919“.

Војну пошту број 6919 имала је некадашња

Ј. ЂУЛИБРК

**Главни подофицир Специјалне бригаде
заставник прве класе Милосав Милосављевић**

Подофицири

Без увежбаних, физички припремљених и одговорних подофицира не може бити ни добре војске. Подофицир је занатлија. Ми смо сарадници, помоћници команданата и командира, они који обучавају и контролишу подофицира и професионалног војника. Ми усмеравамо кадар подофицира и дајемо Команди више времена за планирање и руковођење.

Подофицирски кор је носилац развоја и неговања кодекса војне професије и код подофицира и код професионалних војника. Заснива се на стручности и ауторитету, посвећености професији и оданости јединици. Лична храброст сваког подофицира Специјалне бригаде не доводи се у питање, јер он у свакој ситуацији мора да буде пример и узор војницима.

Тако говори главни подофицир Специјалне бригаде заставник прве класе Милосав Милосављевић. Осим што иза себе има богато искуство подбранца, извиђача диверзаната, снајперисте и алпинисте, он је

огледало и сваког припадника јединице која са правом носи епитет – елитне. Већ две године је на тој дужности и, како сам истиче, најтежи посао оставио је иза себе. Подофицирски кор, који је стуб сваке модерне војске, успостављен је на здравим и снажним темељима. Иако је досадашњим учинком више него задовољан, признаје да се није навикао на канцеларију, јер је његов радни простор, полигони као и вежбалишта – небо.

□ Специјална бригада је по много чему специфична јединица Војске Србије. Како гледате на место и улогу главног подофицира у њој?

– Дужност главног подофицира подразумева бројне обавезе и велику одговорност. Свакодневно мора да буде посвећен, да даје лични пример, али и да мотивише подофицире и професионалне војнике. Мој превасходни задатак јесте да обезбедим дисциплину и контролу људи, да дајем савете и предлоге претпостављеним официрима и водим бригу о стандардима индивидуалне обуке. Поред тога, задатак првих подофицира, али и главног, јесте да увек подсећају подређене на слободарске традиције нашег народа и потребу поштовања државних и војних знамења.

Међу основним задужењима је и брига о каријери подофицира, којих је у Специјалној бригади више од половине од укупног броја. Утолико је теже обављати селекцију и препознавати најбоље.

Радни дан ми почиње реферисањем главних подофицира из јединица. Задатак је да их усмерим и посаветујем да најбоље испуне предвиђене активности. На брифингу код команданта учествујем с осталим старешинама Команде, ангажован сам на задацима главног подофицира са тежиштем на реализацији индивидуалне обуке, а учествујем и у планирању и доношењу извештаја команданту о урађеном, текућим активностима и плановима.

Кључ рада је једноставан – као што ја саветујем и усмеравам подофицире који су под мојом надлежношћу, тако и командант усмерава мене. Наглашава да је Специјална бригада посебна највише по обуци, тако да највећу пажњу поклањамо том сегменту рада, где и постижемо најбоље резултате.

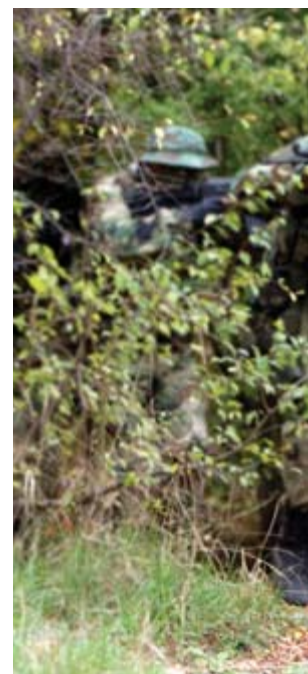
□ Главни подофицир, по природи дужности, упућен је на команданта Бригаде,

Ослонац

док су први подофицири везани за командире чета. Како оцењујете тај вид сарадње од како је успостављен подофицирски кор у нашој војсци?

– Досадашња сарадња са командантом је врло добра. Радимо „отворених карата“, сасвим искрено и без резерве. Управо у томе и јесте моја функција – да пренесем и укажем команданту на постојеће проблеме, како би доносио најбоље одлуке. Драго ми је што је он у потпуности схватио значај подофицира, тако да наша сарадња тече без икаквих проблема.

Желим да истакнем да је број подофицира у

Специјалној бригади изузетно велики и да смо успоставили линију која броји чак 18 првих подофицира. Ова линија још није потпуна, али је веома функционална.

Између команданта с једне стране, и мене, односно, главних подофицира у батаљону и првих подофицира у четама, с друге, однос је добар. Команданти батаљона схватили су улогу главних подофицира, док се код командира чета постепено кристалише схватање улоге првих подофицира, односно значаја њихове добре сарадње. Основно је да подофицири нису посебна, већ паралелна линија која подржава командовање.

□ Имајући у виду посебност задатака Специјалне бригаде, постоје ли специфичности у улози подофицира, а посебно главног подофицира Специјалне бригаде у односу на колеге у осталим бригадама?

– Специјална бригада се по много чему разликује од осталих јединица Војске Србије. Специфичности углавном проистичу из намене јединице и начина на који су у њој изводи обука. Зато је неопходно да се програми, планови и задаци прилагоде сваком подофициру. Свакоме треба одредити индивидуалне задатке, а да не говоримо о физичким пробама, тестирању и ризичности обуке. Са ризицима у падобранској, скијашкој, верачкој или ронилачкој обуци срећемо се скоро свакодневно, па је самим тим већа моја одговорност, него што је то случај са главним подофицирима у осталим бригадама.

□ Која је била највећа препрека коју сте као главни подофицир Специјалне бри-

гаде морали да савладате?

– Претпостављам да су се сви главни подофицири у јединицима Војске Србије поступају на дужност суочили са сличним проблемима. Највећи је, без сумње, био успостављање и утемељивање подофицирског кора, који је до скоро био новина у нашем систему. Велики напор било је потребно уложити, како би сви у бригади на најбољи начин схватили нашу улогу, која је знатно важније него што је то раније био случај.

□ Кажете се да су подофицири „кичма“ војске. Имајући у виду њихову улогу у процесу обуке, шта то значи у Специјалној бригади?

– Највећа улога подофицира управо је у области обуке. Она је тако организована да батаљонима, у зависности од додељене мисије, даје велику самосталност. Улога подофицира због тога је сложенија. Велику пажњу придајемо физичкој обуци и непрекидно је подижемо на виши ниво. Слично је и са осталим видовима усавршавања попут курсева на нивоу бригаде, где се укључују први подофицири и инструктори обуке.

Како је још крајем 18. века добро приметио барон Фон Штубен, обележје професионалне, добро увежбане и дисциплиноване војске јесте њен подофицирски кор. Без увежбаних, физички припремљених и одговорних подофицира не може бити ни добре војске. Подофицир је занатлија. Ми смо сарадници, помоћници команданата и командира, они који обучавају и контролишу подофицира и професионалног војника. Ми усмеравамо кадар подофицира и дајемо Команди више времена за планирање и руковођење.

КОМАНДОВАЊА

□ Међу задацима главних подофицира јесте бригаа о статусу подофицира и развоју њихове каријере. Које квалитете треба да испуњава подофицир или професионални војник да би имао успешну каријеру обележену напредовањем?

– Образовање је на првом месту и основни је услов за даље напредовање. Физичка спрема и склоност ка изазовима свакако су пожељни. Сваки војник професионалац требало би да буде дисциплинован, прецизан у извршавању задатака, а поштовање реда и наређења се подразумевају. То је утолико важније јер се у Специјалној бригади ниво дисциплине годинама усавршава.

Међу задацима подофицира је бригаа о колективу и атмосфери која влада међу људима. На дух који влада међу припадницима Специјалне бригаде можемо бити поносни. Тако је међу падобранцима, рониоцима, антидиверзантима... Ризик и сложене ситуације везују људе и рађају нераскидива пријатељства. Јачање колектива и бригаа о људима стални су нам задаци. На том пла-

Каријера за понос

Заставник прве класе Милисав Милосављевић, главни подофицир Специјалне бригаде, рођен је 12. децембра 1966. у месту Леце, у општини Медвеђа.

Пут од војника по уговору до главног подофицира јединице започео је 1988. године. Конкурисао за војника по уговору у диверзантском одреду Генералштаба ЈНА, чиме је почела његова војна каријера. У активну војну службу ступио је у чину водника 1991. године, после чега је напредовао од командира диверзантске групе 72. специјалне бригаде, до инструктора за специјално наоружање и опрему, командира, затим командира падобранског одељења, четног старешине и референта у одсеку за извиђање у Специјалној бригади, те главног подофицира Команде Специјалне бригаде.

Током каријере забележио је више од 100 падобранских скокова, а прошао је и више курсева – извиђачко-диверзантски, скијања, верања, употребе хладног оружја, прецизне паљбе...

Ожењен је Драгославом и има десетогодишњу ћерку Невену.

ну подофицири имају највећу улогу. Команданти и командири се мењају, а једино подофицири остају дуго у јединици. Они памте своје војнике, сећају се њихових успеха и подвига и старају се да их време не избрише из сећања.

□ Падобранац сте са великим искуством, а данас Вам радни дан протиче углавном у канцеларијским пословима. Недостају ли Вам висине?

– Мало је рећи да ми недостају. Иако сам већ две године на овом месту још се нисам навикао на канцеларију, састанке и папире. Потреба за висинама јача је од свега. Зато се трудим да што више времена проводим на терену са војницима. Таква ми је била каријера – верање, скијање, гађања, и наравно – скокови. Мој падобран са куполом, популарна „осмица“, нераздвајан ми је пријатељ скоро две деценије.

Први пут сам скочио 26. новембра 1992, на основној падобранској обуци као припадник 72. специјалне бригаде. Имао сам част да будем међу реткима који су из ове јединице завршили обуку у чувеној 63. падобранској бригади у Нишу. Јануара следеће године окончао сам обуку и до сада „нанизао“ 103 скока. Стоти пут сам скочио маја прошле године у Панчеву. За 18 година падобранске службе никада нисам имао ниједан пех. То је последица искључиво поштовања процедура.

Кључ успеха сваког падобранца јесте обука. Он мора бити максимално оспособљен, јер једино то гарантује да ће успети у свакој ситуацији, ма колико била ризична. ■

Никола ДРАЖОВИЋ
Раде ДРАГОВИЋ

МЕДИЦИНСКИ АСПЕКТИ
ПАДОБРАНСТВА

Искушења ПОД КУПОЛОМ

Један од првих услова за бављење падобранством јесте здравље. Слично као и код пилота, ронилаца или алпиниста, неопходна је отпорност организма на стрес, нагле промене притиска и температуре. Сваки скок представља велико искушење за срце, плућа, мишиће, зглобове... О тој теми, селекцији, превентиви, научним сазнањима и применама у пракси говори пуковник др проф. Славиша Ђурђевић, физијатар и ендокринолог, водећи стручњак за медицину спорта и ваздухопловну атропометрију Института за ваздухопловну медицину.

Остоје професије које никада не могу постати ствар пуне рутине, једноставне, монотонно поновљене процедуре, понекад невидљиве стеге... Не, падобранци су попут пилота или ронилаца увек спремни да доживе нешто ново и другачије па је њихов ентузијазам уско повезан са дометима позива у којој стреме ка врхунским резултатима. Код њих не постоји безидејност, отаљавање посла, медиокритетски однос према задацима. Већ сама идеја да постану

војни падобранци садржи искрено пристајање на рад, дисциплину, усавршавање,... Често до горњих граница издржљивости.

Њима је падобран превозно средство, необично по много чему, нарочито ако се има у виду изглед, брзина и амбијент по коме плови. Долазе с неба, а за радар су заиста невидљиви. Могу да се пребаце на најнеприступачније терене, далеко иза првих непријатељских линија, обучени су да господаре ситуацијом на небу и земљи. Они су нечујни,

брзи, неухватљиви, веома прецизни у свакој прилици, а жестоки када затреба.

Наравно, пут до звања припадника Падобранског батаљона Војске Србије је трновит, од селекције до слојевитих облика обуке, врхунског професионалца, чему сви они стреме. Једноставно, не може да буде другачије. Овај пут ћемо се осврнути на чињеницу да су они само људи чији организам, ма како био саткан, опет трпи и носи терет професије. У томе ће нам помоћи пуковник професор др Славиша Ђурђевић, физијатар и ендокринолог у Институту за ваздухопловну медицину, стручњак који је добар део богатог искуства стекао проучавајући и падобранце, бринући да им сачува здравље, продужи радни век, санира повреде, осмисли мере превенције...

Силе и промене

Тако ће пуковник Ђурђевић још у уводу истаћи како је за падобранца (десантно-борбеног и диверзантског) пожељна максимална телесна маса до 95 килограма, неопходна психофизичка стабилност, конзистенција скелетно-мишићног система...

Падобрански скок, без обзира на тип падобрана, изводи се у просеку са 5.000 метара висине при брзини од 500 до 600 километара на сат хоризонталним убрзањем. Потом креће у стреловито понирање брзином од 100 метара у секунди. На висини од 1.500 метара отвара се падобран и долази

до снажног динамичког удара, кад нарочито трпе мускулатура и коштаног-зглобни део раменог појаса. Дешавају се велике промене брзине кретања, од сто метара у секунди на пет до седам метара у секунди. Комплетне силе разлагања динамичког удара преносе се на рамени појас и горње екстремитете. Следећа критична тачка јесте приземљење. Без обзира на то што се натезањем конопа скупља купола и успорава лет, сам доскок одговара „паду“ са три метра. Рецимо с првог спрата или врха кошаркашке табле.

Тада су на удару скочни и колени зглобови па је врло важно колико су падобранци спремни да издрже оптерећење. Обично се при доскоку прибегава систему колутова унапред када се прерасподељује тежина и разлажу силе оптерећења.

Важно је осврнути се и на температурне разлике током скока, јер утичу на промене у организму. Наиме, на сваких 1.000 метара висине, температура опада за пет степени, што значи да је на 5.000 метара одакле се изводи скок, температура нижа за 25 степени у односу на тло. Осим тога, падобранци су изложени и такозваном дисбаризму или смањењу парцијалног притиска кисеоника, азота и осталих гасова у склопу смањења општег атмосферског притиска. На поменутих 5.000 метара износи свега 0,33 атмосфере.

Стрес

– Стрес је, такође, присутан и заслужује посебан осврт. При сваком скоку ослобађа се знатна количина адреналина који можемо мерити праћењем концентрације ванил-манделичне киселине у урину. Наравно, забележене су знатно веће вредности код недовољно утренираних падобранаца у односу на њихове искусне колеге. Осим тог параметра, можемо мерити снагу одређених група мишића, боље рећи степен опадања снаге горњих и доњих екстремитета. То је веома битан сегмент јер утиче на даљи ток извођења борбених задатака након приземљења. Дакле, пожељно је што дискретније умањење степена мишићне снаге. На умањење снаге мишића утичу и повишена вредност адреналина који доводи до грча крвних судова попречно-пругастих (скелетних) мишића, потом вазоспазам који се одвија због ниских температура на великим висинама, онда елевација (подигнуте руке због управљања системом конопа), што за последицу има сливање крви. Битан је и притисак везова постављених у троугао преко препонског дела. Током лета ствара се осећај утрнулости који је пролазан. Степен подношљивости саме компресије је већи уколико је већа мишићна маса. Отуда жене лакше подносе ову појаву. То морамо поменути и због чињенице да у Специјалној бригади имамо пет дама које су успешне старешине, одличне падобранке, такмичарке – истиче пуковник Ђурђевић.

Као последица убрзања, падобранци се суочавају и са мањком дотока крви, односно кисеоника и шећера у скелетним мишићима, горњих и доњих екстремитета пре свега.

– Радил смо истраживање везано за степен опадања снаге током прелета падобранима типа „крило“. Тестирали смо 25 падобранаца, средње развијених (ухрањених), који су са 5.000 метара извели скок и мерили степен опадања снаге одређених мишићних група. Посебно смо обратили пажњу на примицаче бута, прегибаче потколенице,

приводиоце надлактице и прегибаче подлактице. Запазили смо статистички значајно опадање снаге примицача бута и прегибача подлактице док прегибачи потколенице и примицачи надлактице нису забележили значајан пад снаге – каже наш саговорник.

Превентива

Осмишљен тренаж, план и програм обуке прилагођен искуству падобранца неке су од мера превенције. Професор Ђурђевић препоручује кинезитерапијске активности које подразумевају и висинске припреме уз одређене погодности који важе за пилоте, а тренутно их нема у Правилнику који „следи“ падобранцима. Боравак и скијање на висини преко хиљаду метара, на пример. Пред сваки скок треба урадити одређени систем вежби које би побољшале циркулацију, оксигенацију плућа, припремиле скелетно-мишићни систем за напоре који их очекују. Посебно треба водити рачуна приликом доскока и колутом напред прерасподелити спрег сила.

Велики број скокова неминовно остаје траг на лигаменте и тетиве, кичмени стуб

и хрскавичаве структуре. Повреде су такве да изискују дуг и стрпљив опоравак. Најчешће повреде падобранаца су, пре свих, дисторзије, уганућа, ишчашења, растегнућа мишића и лигамената (дистензије), контузије или удари са хематомима (крвним изливом) у зглобним шупљинама и мишићном ткиву, оштећења тетивног и лигаменталног апарата, проблеми дискус херније...

Падобранци који су забележили преко хиљаду скокова имају неку врсту проблема са дископатијом која умањује функционалну и радну способност. Дакле, постоји „замор материјала“ и век трајања. Биомеханика је наука која даје одговоре на та питања.

Превенција очувања мишићне снаге, по мишљењу пуковника Ђурђевића, може се потражити и уградњом седалног каиша који би смањило притисак на препонску регију јер би се прерасподелила тежина и побољшала циркулација. Наравно, тако прилагођено да се лако ослобађа приликом приземљења. Затим, додавањем сунђерастих или ваздушних оплата око препонских каишева који би спречили утицај на мањак мишићне снаге и осећај утрнулости. То је циљ наредних истраживања наших стручњака.

Превентивни медицински програми почињу још током селекције. Обавља се на Институту за ваздухопловну медицину, где се процењује анатомска грађа и функционална способност према критеријумима војног и цивилног правилника. Процењује се критична мишићна маса, степен ухрањености, брзина реакције, степен спретности и окретности, могућност оријентације у простору и брзо прилагођавање на новонастале услове. То се ради уз помоћ тестова мишићне снаге, експлозивности, координације, статичке издржљивости, брзине реакције... Високософистицирани уређај „Субех 340“ непогрешиво бележи све параметре на основу којих се даје оцена способности.

Овоме претходи соматометријско (структурно) испитивање, пре свега локомоторног апарата, откривање телесних деформитета, асиметрија, моторних дефицита и евентуалних фактора ризика који би утицали на умањење здравствених способности. Након тога се врши селекцијска тријажа кандидата. У посебном уређају, хипер и хипобаричној комори, ради се испитивање на хипоксичне услове (недовољне концентрације и притиска кисеоника). Тестира се и подношљивост на такозвани декомпресиони прасак (јавља се код прскања кабине). То је битније код пилота, али важна је и отпорност падобранаца.

Физикалне процедуре су сложеније и захтевају дужи опоравак. Треба што раније почети процес рехабилитације. Падобранство је свакако високоризично занимање, веома захтевно, сложено у сваком па и медицинском погледу. ■

Бранко КОПУНОВИЋ
Снимио Димитрије ОСТОЈИЋ

**ИСПИТИВАЊЕ ПАДОБРАНА
У ТЕХНИЧКОМ ОПИТНОМ ЦЕНТРУ**

Професија одабраних

Нема летних испитивања без опитних падобранаца и инжењера који са земље руководе задатком. Иако су те две професије специфичне и независне, оне су уско повезане јер једни без других не могу. Циљ им је заједнички – падобран у ТОЦ-у мора да прође сва могућа испитивања пре него што стигне у јединицу.

Од неког кажете да вам је професија опитни падобранац уврешено је мишљење да падобран, кад изађе из фабрике, ставите на леђа и искочите из летелице, па шта буде. Нисмо ми толико неурачунљиви. Ово је посао који има специфичности и одређен проценат ризика, али се обавља по одређеној процедури која смањује ризик готово на нулу. Никад није нула, али се њој тежи – каже старији водник прве класе Небојша Јандрић Џими, наш врсни опитни падобранац.

Његовим речима започињемо причу о испитивању падобрана у Техничком опитном

центру чији су главни јунаци управо опитни падобранци. Саговорници су нам потпуковник сц. Саша Тирнанић, дипл. инж, начелник Одељења за испитивање ваздухоплова у лету, који уједно води и испитивање падобрана, и заставник Слободан Николић Џони, такође опитни падобранац.

Степенице испитивања

Да би нови падобран стигао до опитних падобранаца потребно је да претходно прође одређене степенице. Потпуковник Тирнанић прича како тај пут креће из специјалне брига-

де у којој изражавају захтев за набавком, води до Управе за планирање и развој ГШ ВС и Сектора за материјалне ресурсе МО. Наставља се елаборатом за набавку, тендером и на крају узорак падобрана долази у ТОЦ на испитивање. Завршним испитивањима подвргавани су до пре неку годину падобрани домаће производње, а данас преовладавају верификациона испитивања иностраних. Комплетна провера спроводи се у ТОЦ-у.

Потпуковник Тирнанић каже да се падобрани (или њихове компоненте) тестирају према одређеној методологији која је дефинисана стандардима. Сврха тих опитовања јесте доношење оцене о испитиваном средству на основу поређења установљених карактеристика падобрана и карактеристика прописаних захтевима, прописима или стандардима. Уопште, цео поступак састоји се из неколико фаза: припреме за испитивање, испитивања на земљи, испитивања у лету и на крају израде извештаја. За мерење одређених особина падобрана користи се специфична мерна опрема (користи се и за испитивање других врста средстава), али и опрема прилагођена само за ту намену.

– Методологија испитивања падобрана осмишљена је тако да се узимају у обзир екстремни услови његове експлоатације како би била остварена висока поузданост рада свих компоненти, али се и поред тога у пракси дешавају непредвиђени случајеви и несреће. Зато је потребно пратити сваки тип падобрана током његовог животног века да би се ути-

Десет опитних падобранаца

Први опитни падобранац дошао је у Ваздухоплови опитни центар, данас ТОЦ, фебруара 1951. године. Био је то Душан Новаковић. Он је започео испитивања падобрана. Од тада до данас том професијом бавило се у ТОЦ-у десет људи. Поред Новаковића, то су Сава Остојић, Душан Кнежевић, Томислав Маћешки, Јово Стејић, Јован Јовановић, Душан Радовановић, Саша Стефановић, Небојша Јандрић и Слободан Николић. Сви су живи, сем Новаковића, што побија мишљење да је животног века падобранаца кратак. Људи су доживели дубоку старост бавећи се тим послом.

Први скок не изводи Падобранац већ падобранска лутка

Припреме за почетак испитивања у лету

цај фактора технике свео на минимум и унапредила методологија испитивања – каже Тирнанић.

За сваки задатак испитивања инжењер, као вођа задатка, у сарадњи са опитним падобранцима и у складу са релевантним

стандардима и прописима, израђује програм и план испитивања. Садржај програма и плана испитивања зависи од врсте испитивања и типа средства које треба испитати. Може се рећи да добро конципиран план представља пола обављеног посла.

Пре преласка на испитивања у лету неопходно је утврдити да ли је падобран у потпуности израђен према достављеној документацији и да ли његова конструктивна решења омогућавају безбедно извршење скока. Фаза испитивања на земљи обухвата: проверу спољног изгледа и димензија, проверу масе, паковање падобрана, испитивање погодности падобрана за руковање, мерење силе активирања падобрана помоћу ручице за активирање, проверу утицаја околине. Након тога падобран се пакује према достављеном упутству. То је неопходно не само да би се добила потребна конфигурација за испитивање већ се тада могу уочити евентуални пропусти конструкције који могу довести до отказа падобрана (или његовог дела) у фази опитовања у лету.

Спакован падобран, припремљен за скок, ставља се на падобранце различитих висина и грађе, који су репрезентативна групу корисника, и проверава се могућност подешавања система веза падобрана, те несметан приступ уређајима за активирање главног и резервног падобрана. Стандардима су прописане најмање и највеће вредности силе потребне за активирање ручица, како би се избегло самоактивирање падобрана.

Лет – најважнији тест

Када се сав посао на земљи заврши прелази се на фазу испитивања у лету. Тада се проверавају функционалност, чврстоћа падобрана и перформансе. Наравно, прве скокове не изводе опитни падобранци већ падобранска лутка која симулира човека масе 80 килограма. Падобран се качи на њу и испитује његово понашање – како се отвара, колико му времена треба за то, да ли има неких проблема, како се понаша у ваздуху.

– Ако се установи да се поуздано и правилно отвара, на „сцену“ ступају опитни падобранци. Они се постепено упознају са понашањем новог падобрана тако што прве скокове са самосталним активирањем изводе са отварањем падобрана након кратког слободног пада у трајању до пет секунди (кратке задршке у отварању). После неколико скокова време проведено у планираном слободном паду продужава се до двадесет секунди (дуга задршка). За то време падобранац уочава како му ранац падобрана са системом веза „лежи“ на телу, односно његово понашање и могућност ограничавања покрета тела – објашњава потпуковник Тирнанић.

Испитивање чврстоће падобрана врши се тестом преоптерећења. И за то се користи падобранска лутка, с тим што јој се додају оловни тегови како би се повећала маса. Након извршених функционалних испитива-

ња прелази се на фазу одређивања перформанси главних и резервних купола – време отварања, пут отварања, брзина пропадања, максимално успорење, вертикална и хоризонтална брзина, финеса, стабилност, време заокрета.

Устаљено је правило да одређивање перформанси означава практично крај испитивања. Тада се зна да је све безбедно и функционално, само је питање нијанси – нпр. да ли падобрану за отварање треба 3,5 или пет секунди. По завршеном испитивању и обради података за одређивање перформанси израђује се извештај о испитивању у строго прописаној форми.

На питање колико трају таква испитивања, одговор није једноставан јер је свако опитовање посебно. Оно зависи од проблема око увезивања технике и временских услова, али у просеку траје месец и по радних дана.

Има доста произвођача падобрана у свету, али је реномираних мало. Кад се купује за војне потребе узма се квалитетан производ. На пример, последњом набавком купљени су падобрани од произвођача који је један од три најбоља у свету по квалитету и производњи.

– Кад испитујете више типова падобрана, тактичком носиоцу, који доноси одлуку, треба препоручити онај који мање оптерећује човека. Треба да, поред човека, понесе и одређену количину неопходног материјала – типа ранаца, а да све то не буде велико оптерећење при отварању падобрана. Постоје падобрани који имају мање ударно оптерећење, тако да штеде човека. И о томе размишљамо. Увек се исплати купити бољи. Ми се не бавимо само опитовањем средства већ имамо у виду и то да ће их човек користити, а и да буду погодни за експлоатацију у трупи – да падобранац може да га користи дуги низ година – каже Тирнанић.

Употребни век падобрана је 10 година, а кад се ремонтује укупно 24.

Заставник Слободан Николић, опитни падобранац каже да је код старијих типова падобрана прописан век употребе и начин

Временски услови

Испитивање појединих перформанси падобрана, као што су хоризонтална брзина, финеса, време заокрета, захтевају специфичне временске услове за добијање валидних резултата. Ти временски услови подразумевају мирну атмосферу са добром видљивошћу, без термичких кретања и са врло slabим непрекидним ветром. Такви услови најчешће се могу остварити у раним јутарњим сатима.

Стандарди

Постоји неколико стандарда који се користе за испитивање људских падобрана. Ваздухопловне власти земаља Европске уније (САА), САД (ФАА), а и Републике Србије (Директорат цивилног ваздухопловства) прописују да се падобрани (и њихове компоненте) могу користити само ако су произведени по техничким стандардима JTSO-C23 (Европска унија), односно TSO-C23 (САД). Наведени технички стандарди прописују да се испитивање падобрана мора извршити према стандарду SAE AS8015B из 1992, који се односи само на резервне и падобране за спасавање. Испитивање главних падобрана није дефинисано посебним стандардом. Падобрани намењени војсци САД испитивани су према стандарду MIL STD 858, а по његовом укидању 1995, испитивање се врши према спецификацији MIL DTL 6645. У Војсци Србије користе се стандард СНО 4418 и прописи о квалитету производа (ПКП) за конкретне типове падобрана домаће производње.

чувања, за разлику од савремених који трају док трају. Зато је проблем како дефинисати век употребе јер се он разликује од броја и врсте скокова, начина одржавања и од услова у којима је складиштен. У војсци се падобрани одржавају у строго прописаним и климатизованим просторијама, али то није случај у цивилству.

Пирамида селекције

Како се постаје опитни падобранац и по чему се разликују од њихових колега у специјалној јединици. Стариј водник прве класе Јандрић објашњава да опитни падобрани представљају врх пирамиде. Да би се то постало морају да прођу у специјалној јединици најпре основну селекцију. Неко време проведу у звању падобранца, па прелази на виши ниво обучавања. И опет се та пирамида селективности сужава па се мањи број људи упућује на курс инструктора. Потом падобранац мора у звању инструктора да проведе одређени стаж, отприлике 10 година, да акумулира знање и искуство, покаже личне афинитете и да има минимум 500 скокова како би могао да конкурише за место опитног падобранца. А у ТОЦ се долази по потреби службе, ако се укаже место. Ту је конкуренција најужа јер је ТОЦ увек имао само по двојицу. Али опет мора да похађа курс за опитног падобранца.

За разликују од колега који обављају падобранску службу у трупи и раде са средствима која су већ уведена у НВО, тачније добијају их готове, опитни падобрани испитују нова средства и прототипове, па је њихов задатак опитовање и усвајање нових технологија. Зато ниво опитног падобранца тражи много више теоретског знања и ширине у познавању те материје. Они морају стално да читају страну литературу и прати шта се ново дешава у свету, а било би пожељно да тамо иду на усавршавање.

– Падобранство је жива ствар, која еволуира и мења се. Знања која смо имали пре пет или 10 година већ су застарела по светским стандардима. Увек смо у трци са временом и информацијама. Морамо да пратимо светске трендове како бисмо изашли на иностранство и купили квалитетне падобране, али не прескупе – сматра Јандрић.

Испитивање падобрана је стандардна процедура и увек се научи нешто ново. То је чар посла – ново искуство и за падобранца и за инжењера.

– Код нас се не школују инжењери за овај посао јер је то специфична област. Када сам пре 10 година почео да се бавим тим послом нисам ништа знао и требало ми је пуно времена да научим. Још је теже ако немате квалитетне падобранце. Они су ти који на-

шем инжењерском размишљању дају импут и поента целе приче је да се те две струке укрсте – ми једни без других не можемо. Инжењер много лакше схвата проблематику када му је падобранци објасне, а најбоље ако са њима скаче. Како то није нигде прописано, треба нам више времена да укапирамо целу причу, али генерално се то савлада – истиче потпуковник Тирнанић.

Важно је да падобран у ТОЦ-у прође сва могућа испитивања пре него што стигне у бригаду. А ако се деси неки пропуст, падобранци морају на то да укажу колегама у ТОЦ-у. Можда је нешто пропуштено или би требало да осмисле неке нове методе како би се проблем решио.

Профил опитног падобранца

Јандрић истиче да је падобранство по дефиницији ризична професија и да се с времена на време појављују ризичне ситуације. Он је имао четири отказа падобрана у целој каријери, а Николић три. И после отказа вратили су се истог дана професији. Схватили су то као искуство више.

На питање да ли се опитни падобранци повређују, рекли су нам да се то догађа мање искусним колегама. Најчешће страда-

Мерна опрема

За потребе испитивања падобрана користи се основна мерна опрема – дигитални аквизициони систем и оптодеодолитски аквизициони систем Skytrack, потом дигитални динамометар и дигитална вага за мерење масе.

Дигитални аквизициони систем састоји се од уређаја за прикупљање, обраду и анализу података (Logger) и мерних претварача. На уређај се истовремено могу прикључити до четири компатибилна претварача. Logger се за потребе испитивања у лету поставља у спољни цеп посебно направљеног прслука. У четири унутрашња цепа прслука постављају се мерни претварачи. Посредством прслука систем се поставља на падобранца и он се може користити за испитивање процеса отварања било ког падобрана, али и његове вертикалне брзине.

Високо прецизан оптодеодолитски систем Skytrack користи се за мерење координата објекта у ваздушном простору. Систем омогућава ручни и потпуно аутоматски мод праћења летећих објеката у реалном времену, те послеплетно срачунавање њихових брзина, убрзања и трајекторија.

За испитивање резервних купола користи се падобрански систем са двоструком одбацивањем, који поред главне и резервне куполе има грудни резервни падобран (друга резервна купола). Опитни падобранца са тим системом може да, приликом испитивања резервне куполе, уколико дође до отказа, одбаци испитивану куполу и отвори другу, познату и проверену, резерву. Такође, он тада може да безбедно, у лету, провери функције гуртне за аутоматско отварање резервне куполе. Одбацивање главне и активирање резервне куполе раније се изводило да би се спасао живота, а сада ради испитивања, обуке и тренаже падобранца.

Падобранци се тестирају према одређеној методологији која је дефинисана стандардима

ју доњи екстремитети – скочни зглобови, колена. Они нису имали ниједну повреду, али је приметно да дуготрајно излагање повећаним оптерећењима изазива деформитете на кичми.

– Сваки скок завршава се тек кад је падобранца на земљи. Карактеристично за скокове је да мораш да урадиш низ радњи да би преживео и безбедно се спустио. Ако неку заборавиш или прескочиш може ти се нешто лоше догодити. То је процедура која мора да се увежба и јако је битно бити потпуно концентрисан и физички спреман за скок. Отказ није ништа посебно – одрадио сам процедуру онако како треба и ту сам. То је вештина која мора стално да се вежба. И ако неко време изађете из штоса, треба вам доста да се вратите. Ми овај посао радимо јер га волимо. То је наша страст – истиче Слободан Николић.

Његов колега Јандрић додаје да им је падобранство животна професија и велики део свог слободног времена троше на то. Он је инструктор падобранства, спортски падобранца, такмичар, државни репрезентативац, а Николић пилот параглајдера и један од најискуснијих на нашем поднебљу. Викенде углавном проводе негде на ливади, планини летећи и скачући.

Да би били у успешни у послу који раде морају да одлазе у иностранство на усавршавање, на жалост о свом трошку. На тим такмичењима појављују се нови произвођачи

падобрана са новим идејама које ту презентују, јер они знају да су на европском или светском такмичењу окупљени најбољи падобранци. Прошле године су о приватном трошку били у Русији где су се у аеродинамичном тунелу усавршавали у новим техникама слободног пада. Тај савремени тунел помаже да се много брже савладавају неке технике и много боље напредује. Вратили су се са богатим искуством јер су тамо за пар дана направили еквивалент 320 скокова, колико изведу за две године.

Наши саговорници будућност падобранства виде у новим технологијама – примени специјалних падобрана за специјалне намене. Округле куполе неће изумрети због њихове намене у основној јединици – као филтер за људство, за основни ниво обучавања, и служиће за масовну примену. А падобранство иде у смеру падобрана који имају већу могућност прелета од тачке до тачке. Самим тим ту је потребна посебна опрема – ГПС, кисеоничка опрема, опрема за ноћно осматрање и слетање... Иде се у том правцу да се максимално искористи потенцијал падобранца како би обавио неки специјални задатак који се у 99 одсто случајева изводи ноћу. Такође, тенденција је да се падобранци „моторизују“. Једна немачка фирма већ је направила турбински мотор. ■

Мира ШВЕДИЋ
Фотографије из архива ТОЦ-а

СПЕЦИЈАЛНА ЈЕДИНИЦА ПОЛИЦИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Више од елите

Елитна формација Министарства унутрашњих послова Републике Српске – Специјална јединица полиције (СЈП), посебно обучена и опремљена, намењена је за борбу против терориста, ослобађање отетих талаца и извршавање осталих специјалних задатака. Засигурно спада међу елитне организационе јединице полиције у Босни и Херцеговини.

Специјалне полицијске јединице некадашњих југословенских република доживеле су исту судбину – после распада заједничке државе биле су језгра за оснивање специјалних војно-полицијских јединица новонасталих земаља. Данашња СЈП наставља традицију специјалне полицијске јединице републичког Секретаријата уну-

трашњих послова Босне и Херцеговине из Сарајева. Била је у јавности позната као „Ласта“, а формирана је 1982. године. Јединица се после избијања ратних сукоба у БиХ почетком 1992. распала и од ње су настале два нова састава – Јединица за подршку полиције (босанско-хрватске федерације) и Бригада специјалне полиције (српска),

која је основана 4. априла 1992. године. У њеном саставу била су 34 припадника српске националности која су се одвојила од некадашње специјалне јединице Секретаријата БиХ.

Настанак и развој

Распламсавањем сукоба на простору БиХ, Специјална бригада полиције проширила је првобитно језгро, тако да је у наредном периоду јединица у саставу имала чак девет специјалних одреда. Били су распоређени широм Републике Српске – у Палама, Шековићима, Требињу, Бијељини, Добоју, Бањалуци, Приједору, Илици и у Фочи. Команда бригаде била је стационирана у Јањи, наомак Бијељине.

Основна намена јединице била је да успостави јавни ред и мир, елиминира терористичке групе и учествује у одбрамбено-отаџбинском рату. Функционисала је и као маневарска формација за брза дејства широм Републике Српске. Имала је мноштво оружаних акција у којима је живот изгубило 138 њених припадника, а 400 је теже и лакше рањено. За првог команданта Специјалне бригаде полиције постављен је Миленко Каришић, а од 1993. па до 1997. године бри-

гадом је командовао Горан Сарић.

По завршетку одбрамбено-отаџбинског рата и потписивања *Дејтонског мировног споразума 1995.* године, реформисано је Министарство унутрашњих послова, и то су стриктно контролисале војне и полицијске мировне снаге Сфора и Иптфа. Већина одреда је угашено или трансформисано у специјализоване тимове на три локације у Српској. Од 1997. до 1999. команду над јединицом имао је Душко Јевић. Тада је Специјална бригада полиције променила назив у Бригаду полиције за антитерористичка дејства и прешла на мирнодопске услове рада. У времену од 1999. до 2004. године бригада поново мења назив у Службу специјализоване полиције, којом командује Драган Лукач.

Значајан датум за садашњу организациону структуру СЈП јесте 1. јул 2000. када је Специјална полиција трансформисана из *Анекса 1А* у *Анекс 11* *Дејтонског споразума* и званично формирала антитерористички тим, у саставу Службе специјализоване полиције. Тада је и потписан *Правилник о измени и допуни Правилника о унутрашњој*

Сарадња

Припадници Специјалне јединице полиције, у више наврата, боравили су у САД где су завршили курсеве при смотре и контрапри смотре, курс пратње и обезбеђења личности, курс преговарања у кризним ситуацијама, основну и напредну антитерористичку обуку.

У организацији Карабинера, у Италији је организована обука из алпинизма и ронилаштва, а обука из интервенције специјалних јединица, нарочито приликом криза у саобраћајним средствима организована је такође у Италији.

Припадници Јединице завршили су и обуку за коришћење минско-експлозивних средстава у Немачкој.

Присуствовали су и семинарима из делокруга специјалних јединица на којима су учествовале специјалне јединице са простора бивше Југославије и Балкана. Посебно су сарађивали са Министарством унутрашњих послова Републике Србије, односно Противтерористичком јединицом, Специјалном антитерористичком јединицом и Ронилачким центром Жандармерије.

организацији и систематизацији радних места у Министарству унутрашњих послова.

Према усвојеном *Правилнику* расписан је интерни оглас и после тестирања кандидата и избора припадника антитерористичког тима, тројица вођа тимова и 24 полицајца отпочели су антитерористичку обуку коју су водили инструктори француског инструкторског тима Иптфа, међу којима су били припадници Интервентне групе националне – GIGN.

Антитерористичка обука

Програм антитерористичке обуке реализован је у три целине – основни, напредни и потврђујући део. За сваки од њих постављен је прецизан циљ који је потребно постићи и у складу с тим одређена су тежишта у појединим областима обучавања. Реализоване су и две провере припадника антитерористичког тима – физичка спремност и стручна оспособљеност, на којима су четворица припадника искључена из тима јер нису испунили предвиђене критеријуме. Обука је трајала девет месеци.

Од 2004. до 2006. године Служба мења име у данашњи назив – Специјална јединица полиције, којом командује Ранко Вуковић. Од 2006. њен командант је Предраг Крајновић. Јединицу су у то време чинили Команда, А тим – *упадни*, Б тим – *специјализовани* и Ц тим – *хеликоптерски*, затим, група за аналитику и обуку, те одељење за техничку службу.

Уз команданта, у Команди су радили помоћници команданта за различите области, инструктори, психолог, медицински техничар и неколико логистичара. *Упадни тим* имао је три тима, који су се састојали од три групе по четири човека. Бројао је око 40 припадника. *Специјализовани тим* чинили су снајперска група, ронилачка група, група водича службених паса и група за специјална моторна возила. *Хеликоптерски тим* имао је хеликоптер *газела*, који се користио за пре-

ПАД БРАНАЦ

воз људи, праћење возила, контролу саобраћаја из ваздуха, извиђање и снимање терена.

Од краја 2005. године јединица је добила сталну адресу – распоређена је у бази *Сарица* код Бањалуке. За рад и заслуге бригада је одликована *орденом Његоша првог реда*, *медаљом Петра Мркоњића* и *орденом Немањића*. Један број припадника тог састава добио је *орден Милоша Обилића* и *медаљу Милана Тепића*.

Организација и задаци

Јединица данас извршава задатке по наређењу министра и директора Полиције. У складу са законским овлашћењима, СЈП је намењена и оспособљена за реализовање најсложенијих безбедносних задатака.

Према новој организацији, осим Команде, СЈП има пет оперативних тимова. Тимови „А“, „Б“, „Ц“ и „Д“ извршавају најсложеније задатке у борби против тероризма и организованог криминала, ослобађају таоце и лишавају слободе отмичаре из забарикадираних и запоседнутих простора, објеката, саобраћајних средстава. Такође, прикупљају информације и податке значајне за извођење акција, успостављају јавни ред и мир у ситуацијама високог ризика, пружају помоћ грађанима у случају природних катастрофа и већих елементарних непогода на води и под водом. Истовремено се припадници јединице ангажују за спасавање настрадалих у било којој ванредној ситуацији. У раду користе и службене псе и специјална моторна возила.

Пети оперативни тим представља тим за обезбеђење и пратњу важних личности или штићеника. Његови припадници обезбеђују личности и објекте којима прети непосредна опасност од терористичких напада. Логистику јединице пружају одељење за техничку службу, дежурна служба и кућиња.

Тај елитни полицијски састав организован је, обучен и опремљен да у сваком тренутку може интервенисати у било ком крају Републике Српске. Оперативни део јединице сарађује са Управом криминалистичке полиције, јединицама за подршку при центрима јавне безбедности и осталим саставима Министарства унутрашњих послова, Управом за полицијско образовање и Управом за материјално-финансијске послове, која набавља техничка средства за јединицу.

Стручно оспособљавање

Обука СЈП заснована је на искуствима домаћих и страних специјалних јединица и усклађена је према општеприхваћеним светским стандардима и токови-

Наоружање и опрема

У арсеналу СЈП налазе се полуаутоматски пиштољи *glock 17* и *19*, *ЦЗ 99*, *збројовка ЦЗ М85*, аутоматски пиштољ *шкорпион 7,65* милиметара, те пиштољ за онеспособљавање „тејзер“ и хемијски пиштољ *38* милиметара. Основно наоружање јединице представљају аутомати *HK MP5 A3* и *SD3* калибра *9x19* милиметара, опремљени тактичким светлом *SurFire*, холографским нишаном *Bushnell EOTech* и ласерским обележивачем циља. Ту су и борбена пумпарица *застава 12/70* мм и бацачи хемијских граната.

Од јачег наоружања користе се аутоматске пушке *застава М70* и *М92* калибра *7,62* милиметара, пушкомитраљез *М72* у истом калибру и митраљез *М84* у калибру *7,62x54Р*. Снајперисти су наоружани пушкама *Steyr Tactical Elite Police* у калибру *308 Winchester са Kahles* оптиком, полуаутоматским пушкама *застава М76* у калибру *7,9* милиметара и *М91* у калибру *7,62x54Р*, те далекометном пушком *М-93 црна стрела* калибра *12,7* милиметара. Припадници јединице на извршење задатака носе заштитне балистичке шлемове са брилама, панцирне прслуке нивоа заштите *IIIА*, ручне балистичке штитове и тешке блиндиране штитове.

За отварање пролаза и савладавање препрека користе се разна помагала и опрема – ручна механичка средства за проваљивање, експлозивна средства, мердевине, ужд и слично, док се за извршавање ронилачких задатака примењује квалитетна опрема – сува и мокра одела, обичне и *FullFace* маске, хидростатички регулатори, ронилачки компјутери и светилке произвођача *Баре*, *Марес* и *РедТек*, али и компресори *Bauer* и подводни фотоапарати и камере. Јединица је опремљена лакооклопљеним борбеним возилима *БОВ 86* и воденим топом, намењеним за интервенције код нарушавања јавног реда и мира, а „бовови“ служе и за заштиту припадника од противничке ватре приликом интервенција.

Када је реч о службеним псима, заступљени су немачки овчари (трагачи), ротвајлери (нападаци), лабрадори (за откривање експлозива и дрога) и канекорсо (обезбеђење базе СЈП). У зависности од интервенције, припадници СЈП носе маскарне униформе – двобојне и тробојне, зелене или црне униформе и комбинеzone.

ма у тој области. Циљ обуке јесте да се јединица, у складу с потребама, стручно обучи и увежба, морално и психофизички припреми за успешно извршавање најсложенијих и најделикатнијих задатака у свим ситуацијама, у сваком моменту. Састоји се селективне и специјалистичке обуке. Селективна се примењује приликом пријаве нових припадника и за њихов распоред по специјалностима, а специјалистичка ради стручног оспособљавања и кондицирања.

Сви они који желе да постану чланови СЈП морају проћи ригорозну и тешку селективну и специјалистичку обуку. Конкурс за пријем нових кандидата у јединицу зависи од потреба састава и расположивих места. Кандидати могу бити припадници Министарства унутрашњих послова, не старији од 28 година или из грађанства ако се јаве на конкурс. *Правилником о селекцији и избору кандидата за полазнике основне полицијске обуке првог нивоа* регулише се поступак пријављивања, селекције и избор кандидата који учествују на јавном конкурс, а расписује га Министарство унутрашњих послова Републике Српске и објављује у јавним гласилима који су доступни грађанима Српске и БиХ.

Пре тестирања кандидати пролазе лекарски преглед у Јединици за здравствену превентиву радника Министарства према

Падобранска обука специјалаца

Пратећи токове у сличним јединицама, Специјална јединица полиције уочила је потребу за падобранском обуком дела припадника. Пракса противтерористичких јединица показала је да падобранска обука омогућава већу мобилност и употребљивост јединице, а служи и као незаменљив начин уобличавања одговарајућег психичког профила припадника јединице.

Падобранска обука започела је 2006. године у Падобранском клубу и Падобранском школском центру Бањалука, који је у региону постао познат по обуци службених падобранца. У њему су обучавани извиђачи Војске Републике Српске, јединица за подршку СИПА и Горска служба спасавања. Такав начин обуке примењен је у Израелу, а недавно су га усвојили и припадници Корпуса морнаричке пешадије САД.

„Обука се изводи по стандардима савременог тактичког падобранства падобранцима типа *крило*, на принудно и на слободно дејство, из различитих летелица – *утве 66, цесне 182, АН-2* и хеликоптера Ми-8. Од 2006. године до данас је обуку завршило неколико десетина припадника Јединице од којих су неки били тако успјешни да су сада већ пред добијањем спортске дозволе. На тај начин, Специјална јединица у будућности може добити и спортски тим који би је представљао на такмичењима и у спортском животу у Републици Српској“, каже Душко Грмуша, директор Падобранског школског центра Бањалука.

Ј. Ђ.

критеријумима за рад у СЈП. Надаље полажу писмени део испита (тестови општег знања), практични испит (провера моторичких способности и морфолошког статуса), потом усмени део (разговор са сваким кандидатом појединачно) и проверу психофизичке издржљивости у екстремним ситуацијама, уз тест храбрости и поверења (реаго-

вање у ситуацијама психофизичке напетости). Кандидати који су успешно завршили тестирање започињу основну и специјалистичку обуку на Полицијској академији при Управи за полицијско образовање, које трају 12 месеци.

Кандидати који успешно заврше селективну обуку и наставни процес на По-

лицијској академији привремено се распоређују у СЈП и настављају обучавање у три нивоа – основно, напредно и стручно. Сваки ниво је елиминационог карактера. Током обуке кандидати реализују физичку и ватрену обуку, обуку из тактике специјалних дејстава, алпинизма, топографије и минско експлозивних средстава, затим, падобранску обуку, мотористичку, прву помоћ и самопомоћ. Први ниво, односно основно обучавање нових припадника траје шест месеци. Уколико га успешно заврше, кандидати добијају стални распоред у СЈП, што није гаранција да ће и остати у јединици.

После обучавања, који траје око 12 месеци, наступа кондицирање, што значи да су нови припадници већ обучени специјалци који ће се постепено ангажовати за извршавање конкретних задатака. Кондицирање подразумева редовно оспособљавање припадника СЈП за извршавање наменских задатака реализацијом обуке из различитих садржаја физичке, тактичке и ватрене обуке. Обука се изводи у најразличитијим условима и на различитим локацијама, како би услови на обуци били што приближнији стварним условима у којима се извршавају задаци. ■

Зоран МИЛОШЕВИЋ

ПАДОБРАНСКИ ДЕМОНСТРАТИВНИ ТИМ САД

Црни бодежи

рни бодежи су званични падобрански демонстративни тим Команде за специјалне операције Копнене војске САД. Базирани су у Форт Брегу у Северној Каролини, познатом као „Дом падобранаца и снага за специјалне операције“.

Чланови тима су искључиво добровољци. Најчешће долазе из Копнене војске, односно јединица специјалне намене у традиционалном смислу, као што су специјалне снаге *Зелене беретке* и ренџери, из јединица за борбену подршку или јединица везе, али и из јединица за цивилно-војне односе, те састава за психолошка дејства, који су део снага за специјалне операције у смислу модерне америчке доктрине. Сви они део су Команде за специјалне операције.

Скакање на слободно дејство

Црни бодежи основани су 1991. године. Тренутно је вођа тима наредник прве класе Дејвид Л. Роуз. Припадници тима обучени су и за специјална борбена дејства и за учешће у хуманитарним мисијама. Сваки кандидат за службу у тој јединици мора бити претходно квалификован за технику падобранског скока познату као војни скок „на слободно дејство“. То значи да кандидат у јединицу ступа као већ квалификовани војни падобранец,

Тим је до сада наступао на разноврсним војним и цивилним аеромитинзима, прославама, обележавањима значајних догађаја и годишњица. Посебно је важна њихова улога у наступима на колеџима и средњим школама широм САД с циљем подршке регрутној кампањи Команде за специјалне операције. За себе кажу да желе јавности да представе професионализам и посвећеност, врлине које одликују снаге за специјалне операције америчких оружаних снага.

који је успешно завршио и основну и вишу војну падобранску обуку.

Захтев да је падобранац квалификован за војно скакање „на слободно дејство“ у условима конкурса за пријем у јединицу постављен је алтернативно. Кандидати могу имати и дозволу Б категорије од Падобранског савеза САД. Поседовање те категорије цивилне падобранске дозволе подразумева овлашћења за извођење свих типова скокова које јединица има у својој демо-програму, па се зато признаје кандидату који се на конкурс пријави. Конкурс за пријем нових чланова у јединицу је тренутно отворен.

Промотивни наступи

Црни бодежи изводе демонстративне падобранске скокове, при чему користе више врста падобрана, зависно од потреба и сврхе скока. Њихови падобрани су увек црних бочних комора и црвених средњих, а знак јединице је на доњаци.

Најчешће користе падобране фирме *Flight concepts international*. Пошто су им демо-скокови основна делатност, користе моделе *Sharpchuter* и *Startac 1, 2 и 3* тог произвођача као демонстраторе. Њихове куполе су се показале врло добро и поуздане у тој улози и у исту сврху их користе и други демо-тимови оружаних снага САД попут *Златних витезова*,

Кликућућих орлова 101, ваздушно-десантне дивизије (ваздушно-јуришне) и демо-тим америчког ратног ваздухопловства *Звезде*.

Црни бодежи изводе разноврстан програм, с једном или више тачака. Тачке наступа, појединачне или комбиноване, могу бити – групни одвој са релативом, формације купола, скок под пуном борбеном опремом, скокови на стадионе, ноћни скокови са употребом пиротехничких средстава, скокови са заставом, скокови са димним канистерима за додатни ефекат. Цели програм прати наратор са земље који објашњава публици ситуацију у

ваздуху. Наратор је увек један од чланова јединице.

Висине са којих скачу зависе од дисциплине у којој се такмиче односно тачке коју изводе. Када им је потребна већа висина уобичајено је да то буде 4.200 метара, са разлазом на 1.400 метара и отварањем на 850 до 700 метара, по раније утврђеном редоследу да би се сачувао степен у летењу куполе и размак на приземљењу. Када је потребна мања висина искачу с 1.400 метара, а отварају или одмах или на 850 метара.

Наступају у тимовима од пет до десет људи. Понекад наступају комбиновано, у демонстративним скоковима са другим демо-тимовима америчких оружаних снага, као што су *Златни витезови* или демо-тим 82. ваздушно-десантне дивизије.

Тим је до сада наступао на разноврсним војним и цивилним аеромитинзима, прославама, обележавањима значајних догађаја и годишњица. Посебно је важна њихова улога у наступима на колеџима и средњим школама широм САД с циљем подршке регрутној кампањи Команде за специјалне операције. За себе кажу да желе јавности да представе професионализам и посвећеност, врлине које одликују снаге за специјалне операције америчких оружаних снага. ■

Бојан НАЂ

Коришћење ваздухоплова

За разлику од других демонстративних тимова америчких оружаних снага, на пример *Златних витезова*, *Бодежи* немају ексклузивно додељене ваздухоплове, него тренирају и наступају скачући из било којег типа доступног ваздухоплова – то су углавном С-130, С-141, С-17, УН-60, УН-1Н, СН-47, док је од цивилних најмањи из којег пристају да скачу двоседа верзија *цесне 182*. Организатор наступа мара да им обезбеди летелицу.

ПАД БРАНАЦ

БОРБЕНИ ДЕСАНТ АМЕРИЧКИХ

Криллом

ИСКУСТВА

МАРИНАЦА

у ноћно небо

Шест извиђача тима за навођење из Првог извиђачког батаљона Прве дивизије маринача скочило је 23. јула 2004. „крилом“ у ирачко ноћно небо, али и у историју. За њима је уследио десант борбене групе из истог батаљона, округлим куполама.

Амерички маринци, поред поморског десанта, редовно увежбавају и десантирања хеликоптерима, тилт-роторима, као и падобранске десанте. Њихови извиђачки батаљони сврставају се у јединице које су „способне за специјалне операције“, а у саставу имају делове који су оспособљени за скокове падобранима „крило“. Иако се редовно увежбавају класични и специјални десанти, маринци три и по деценије нису имали прилике да изведу ниједан борбени скок.

Тихо убацивање

Историја бележи да су последњи борбени ваздушни десанти припадника маринског корпуса изведени у другој половини шездесетих година прошлог века, током Вијетнамског рата. Прво је било 14. јуна 1966. године. Тим извиђача маринача извео је ноћни скок са мале висине како би се тихо убацио и поставио осматрачке тачке унутар непријатељске територије. Доспео је на земљу само с једном лакшом повредом. Тај задатак оцењен је као успешан, а борбени скок прихваћен је као одржив у смислу убацивања маринача у непријатељске области.

Други скок, 5. септембра 1967, удало је „убио“ идеју борбеног ваздушног десанта за марински корпус. Група од девет маринача ноћу је скочила с претпостављених 700 стопа. Због механичког квара на авиону, маринци су несвесно искочили с око 1.500 до 2.000 стопа. Тим је био „одуван“ с курса неочекиваним ветровима и његови чланови приземљили су се одвојено, у густим џунглама, далеко од предвиђеног циља. При томе су претрпели бројне повреде – тројица од њих морала су да буду медицински евакуисана, а неки су једва избегли заробљавање. Неуспех мисије зауставио је процес до 17. новембра 1969. када се десио последњи скок. Три вијетнамска скока означила су крај историје борбеног скакања маринског корпуса. Све до 2004. године.

Како се повећавало ангажовање САД у Ираку и Авганистану, тако су се указивале и прилике за конкретну употребу научених вештина америчких војних падобранаца из разних јединица. Извођени су и класични масовни десанти, али и специјални за потребе извођења специјалних операција.

Историјски скок

Шест извиђача тима за навођење из Првог извиђачког батаљона Прве дивизије маринача скочило је 23. јула 2004. крилом у ирачко ноћно небо, али и у историју. Урадили су то из маринског КС-130 херкулеса, карго авиона који припада Здруженим маринским транспортним сквадронима (234. и 352) за допуну горивом у ваздуху, маринске

ваздухопловне групе 16, трећег маринског ваздухопловног винга. ВИВО скок изведен је у западном Ираку.

Теоретски, скок се ни по чему није разликовао од бројних тренажних скокова које су искусни ветерани до сада изводили. „Оно што је учинило овај конкретан скок посебним су локација и околности“ – изјавио је главни наредник Тод Смоленберг, старији падобрански инструктор из Првог извиђачког батаљона.

Напади импровизованим експлозивним направама на конвоје и теренске патроле један су од проблема са којим су се суочавале Коалиционе снаге у Ираку. „Ова мисија била је једна од многих које су биле употребљене да бисмо се супротставили овој претњи,“ напоменуо је Смоленберг.

Када је марински корпус први пут применио програм убацивања падобранима, сврха је била прикривено убацивање јединица да би се спречио непријатељев контрапокрет.

Разлози скока 23. јула били су на сличним основама, према мајору Дагласу Б. Дејвису, командиру авиона херкулес који је транспортовао групу за навођење до њиховог циља. „Били смо позвани у ову мисију јер су земаљска убацивања привлачила сувише пажње и захтевала много ватре. Хтели су да уђу падобранима да би избегли откривање.“

„Инфилтрирали смо се у област циља да бисмо обавили иницијално интерно навођење два хеликоптера СН-46 (морски витез). Требало је да се убацимо прикривено да бисмо изводили противзаседно дејство (против импровизованих експлозивних направа).“

У хеликоптерима су дошли припадници истог извиђачког батаљона Прве маринске дивизије и извели десант округлим куполама на десантну просторију коју је тим за навођење припремио и означио, као што се види из сведочења једног од маринача који су учествовали у акцији.

Под окриљем таме

„Непријатељ није очекивао скок“, изјавио је Смоленберг, али је група предузела нарочите мере опреза у избору њиховог скока, одлучивши се за ВИВО скок.

„Разлог због кога смо изабрали ВИВО насупрот ВИНО скоку била је удаљеност на којој би авион био од зоне десантирања, као што и бука од отварања падобрана на десет хиљада стопа насупрот четири хиљаде стопа, није ни приближна“, објаснио је. „Звук отварања падобрана на четири хиљаде стопа сасвим је различит, али нема буке отварања падобрана на десет хиљада стопа.“

Убацивања која су примењивали маринци у прошлим акцијама варијала су у за-

висности од употребе возила и пловила, али је на одлуку утицало и обично ходање. Смоленберг је, такође, нагласио узбуђење, помињући да је падобранско убацивање изгледало као омиљено средство за маринце.

„Сваки пут када изађемо из кампа возилима, непријатељ зна“, рекао је. „Осећам се безбедније радећи ово него возећи возило из кампа. То је најбољи начин (убацивања). Осим тога, то је само још један модел на који се долази на посао.“

Потпоручник Кен. М. Карчер из центра за непосредну ваздухопловну подршку, који је преносио информације за извиђачке тимове од тренутка приземљења, каже: „Била је то једноставна мисија и прошла је врло добро. Била је добро координирана с јединицом на земљи. Ушли су, били су под окриљем таме и отишли. Нису имали контакт са непријатељем када су се приземљили. По мени, то је успех.“

Наредник Ли А. Дејвис, члан ваздухопловне посаде задужен за укрцавање и распоред терета у авиону истиче: „Мисија је била узбудљива за оне који су у њу били укључени, јер иако су се јединице обучавале за ово у мирнодопским операцијама, то се није дешавало често.“

Старији припадници тима за навођење, нико од њих испод чина штабног наредника, били су можда још више узбуђени од младог члана посаде ваздухоплова, напоменуто је Дејвис: „Ови момци су чекали читаву каријеру да ураде ово у борби.“

Сведочење учесника... СВА СВЕТЛА БАГДАДА

Извештај из прве руке о првом борбеном ВИВО скоку marinaца Првог извиђачког батаљона из базе Камп Пендлтон и првом борбеном скоку округлим куполама на принудно дејство...

– ВИВО скок је урађен коришћењем падобранског система МС-5 у конфигурацији на принудно дејство кога користе само маринци (остали родови и видови су га пробали, али га нису употребљавали оперативно, у конфигурацији на принудно дејство). Ово је техника скока на принудно дејство коришћењем падобрана за скокове на слободно, научена у падобранском мобилном тиму за обуку, чији сам био део до прошле године – каже падобрански инструктор Тим.

Ден, један од marinaца који је учествовао у скоку, присећа се...

– Рампа се спушта... Ја сам човек број један, могу да видим сва светла Багдада испод, с око 10.000 стопа изнад земље. Авион је сувише далеко, на југу, и Смоленберг виче на шефа посаде да га помери 15 степени удесно. Сувише је касно. Морамо да изађемо... Проценио је да можемо успети. Дао је сигнал за покрет.

Искорачио сам у седећем ставу, „на ноге“. Падобран се отворио изнад, али се табла с компасом преврнула на врх моје

борбене опреме. Користио сам ронилачку инструменталну таблу зато што је то било све што смо имали у овом тренутку. Није урадила посао, сувише је велика. Окренуо сам се ка истоку, користећи задњи слободни крај, и затим одблокирао.

Проверио сам радио и посегнуо за GPS. Имао сам константан десни заокрет зато што се команда није одблокирала, а отпуштање само једне команде може проузроковати да купола крене у заокрет коме скакач мора да парира другом командом, односно кочицом. Покидао сам и гулице које држе GPS и прекинуо сигурносни конопчић. GPS ми је остао руди, неповезан... Биле су ми потребне наочаре за ноћно осматрање...

Био сам на висини од око 8.500 стопа. Пребацио сам GPS у леву руку и покушао да контролишем падобран због спорог десног заокрета. Још наочаре... каква начичканост опремом...

Ипак, у први мах ништа не видим због светла које допире из града испод... Појавио се, убрзо, затвор Абу Граиб испод. Ух, сувише сам далеко, источно... Преко радија говорим свим скакачима да се окрену и држе у ветар. Проверавам и стављам им до знања да сам северно од контролне тачке Мобил и да држим у ветар. Нисам

Подобран МС-5

Омиљени метод

Као што се види из сведочења инструктора и маринца који су учествовали у акцији, ВИВО скок изведен је падобраном типа „крило“ (модел МС-5) али „на принудно дејство“ и то на озбиљној висини (10.000 стопа – око 9.300 метара). То показује да скакање „на принудно дејство“ падобранима „крило“ није само прелазна фаза у обуци. Он омогућава једноставан десант при употреби ВИВО скока, а такође је погодан за мање обучено људство коме слободан пад представља проблем.

Марински корпус оружаних снага САД одабрао је за потребе специјалних јединица нове падобране PARIS (PARachute Insertion System) – падобрански систем за убацивање. Специјално је дизајниран за ВИВО скокове и извођење прелета. По облику неодољиво подсећа на параглајдер, а финеса му је веома висока, чак 1:6. Нешто веома слично Копнена војска САД тек треба да уведе у оквиру програма ARAPS. Поред тога, нови, а веома корисни део опреме који су маринци усвојили јесте кацига са уграђеним GPS пријемником и шлемовизором за приказ података ради решавања навигационих проблема, у свим временским условима. То потврђује да извођење прелета има перспективу у специјалним јединицама. ■

Марио БРАДИЋ

чуо да ми одговарају... Сазнао сам касније да су ме чули.

Када сам укључио GPS, зона десанта била је само три клика (километра) далеко. Треба ми обележивач, односно ласерски ИС уређај за показивање. У ножној је футроли. Пажљиво га извлачим... Тражим десантну просторију. Виде се поља на фарми и обележавам их ласером како бих осталима пренео где је жељена тачка убацивања.

Испред мене је велики канал. Не знам да ли ћу успети до десантне просторије. Додуше, још имам довољно висине... Угледах поред себе падобран вође тима. Испод су још две куполе. Помоћу ИС показивача поново погађам десантну просторију како би остали знали на којој поље да се приземље.

Смоленберг је први, затим Бел, на осам стопа од њега. Остатак нас стиже убрзо. Тим је у кругу од тридесет метара. Правимо колут на приземљењу јер нам је ветар благо у леђа. Узели смо оружје и мирујемо...

Лају пси у крају... Неколико мушких глава промаља се из кућа... Започели смо акцију на десантној просторији и подесили је за десант округлим падобранима на принудно дејство, који ће уследити за 45

минута. Два хеликоптера бацају десант ван одређеног простора... Неколико падобранаца приземљује се у каналу. Није дубок... После неколико минута зачуло се лако наоружање, а затим и експлозија. Заседа је на Мобилу, километар од нас.

Обележавајућа зрна су изнад глава момака који су скочили округлим падобранима. То траје петнаестак секунди, затим се утишава. Покушавамо да добијемо ваздухопловну подршку, али они прво морају да се одјаве с позиције на којој се тренутно налазе. Требало је око петнаест минута пре него што смо добили два „харијера“ (авион AV-8B Harrier) и они за нас претражују област, али не налазе непријатеља.

Тимови се консолидују на десантној просторији и упућују на патролу. Чекамо тридесет минута и онда зовемо за наше извлачење. Два цивилна возила долазе до нас покупе. Наши момци обучени као Ирачани... Убацујемо падобране у товарни део, долазимо до предграђа и упућујемо се назад ка матичној бази.

Завршили смо мисију и први смо маринци који су извели борбени ВИВО скок, а момци који су скакали округлим куполама су први у 36 година који су извршили борбени скок.

Нови рекорд у висинском приземљењу

Горак Шеп, суво речно корито на маленој удолини између ледених планинских врхова Хималаја, постало је 22. септембра 2009. место на коме је изведено падобранско приземљење на највишој надморској висини.

Нови светски рекорд постигла су три падобранца: Рамеш Чандра Трипати, комодор индијског ратног ваздухопловства, и падобрански ветерани из Велике Британије Лео Дикинсон и Ралф Мичел. Реч је о искусним падобранцима – комодор Трипати има више од 3.000 скокова, док два Британца имају више од 4.000 понаособ.

Скочили су из хеликоптера са висине од око 6.200 метара и после слободног пада, који је трајао око пет-шест секунди, отворили су падобране. Лет куполом трајао је око пет минута. Приземљили су се на песак осушеног речног корита у удолини Горак Шеп, која лежи на 5.164 метра надморске висине, што је чини највишом тачком на свету на којој је извршено приземљење након падобранског скока. Горак Шеп налази се на око шест и по километара од самог Монт Евереста и једино је погодно место за падобранско приземљење километрима унаоколо.

За време слободног пада, а потом и управљања отвореном куполом, падобранцима се пружила изузетна прилика да уживају у погледу из ваздуха на Монт Еверест и врхове који га окружују. Да су промашили задату зону доскока, то би скоро сигурно значило приземљење уз тешке повреде или у крајњем случају смртни исход, пошто је окол-

ни терен изузетно неповољан за безбедно приземљење.

Претходни рекорд постављен је у овој истој области Хималаја 2008. године и износио је 3.750 метара. Нови рекорд га је глатко превазишао, што би требало да потврди и *Гинисова књига рекорда*, чији су представници били присутни када је нови рекорд постигнут.

Изузетан подвиг организовало је непалско министарство туризма, да би се установило да ли је могуће безбедно организовати редовне падобранске скокове у обла-

сти Хималаја. Први туристички падобрански скокови планирани су већ за мај 2010. године, а организатори би били овогодишњи рекордери Мичел и Дикинсон. Министарство туризма Непала нада се да ће до 2011, која је проглашена за годину туризма у Непалу, на Горак Шепу функционисати већ уходана, стална дроп-зона, која ће привлачити велики број авантуриста из целог света. Тиме би Непал знатно увећао приходе од туризма јер је то једина грана привреде која доноси страну валуту. ■

Б. НАЂ

Годишњица операције Market Garden

Хиљаду војних падобранаца из Велике Британије, Сједињених Америчких Држава и Холандије извело је падобрански скок на десантну просторију Гинкел Хит код Арнхема, одајући тако почаст учесницима операције *Market Garden* која се на том простору одиграла пре 65 година.

Тај масовни војни скок, какви су данас врло ретки, пратило је са земље неколико хиљада гледалаца, међу којима је било и око сто ветерана учесника операције из 1944. године. После скока заједно са званичним војним делегацијама својих земаља, ветерани су учествовали у свечаној комеморацији и полагању венаца на меморијалу палим саборцима у Гинкел Хиту.

Међу учесницима меморијалног десанта било је и 500 британских падобранаца.

Скакало се из девет авиона типа С-130 *херкулес* и оригиналног британског DC-3 *Дакота* (војна ознака С-47), који је и пре 65 година носио савезничке падобранце у операцијама *Overlord* и *Market Garden*.

Операција *Market Garden* трајала је од 17. до 25. септембра 1944. Осмислио ју је фелдмаршал Монтгомери. То је највећа падобранска операција у историји и једна је од најконтроверзнијих у Другом светском рату. Циљ операције био је да се убацавањем три савезничке дивизије иза немачких линија заузме осам мостова који леже на мрежи канала и река у јужној Холандији на кључним путним правцима у околини Арнхема и Ајндховена, чиме би се савезницима омогућио обилазак немачке одбрамбене линије на Рајни, пут у Немачку и брз крај рата.

Док су америчке 82. и 101. Ваздушно-десантна дивизија релативно у року обавиле посао, британска дивизија и пољска бригада у Арнему наишле су на неочекива-

ни и одлучан отпор елитних оклопних СС јединица које су биле скоро пребачене на тај простор на одмор, и операција није остварила крајњи циљ. До Британаца и Пољака се није пробила савезничка оклопна колона и они су морали да се, трпећи велике губитке, повуку, а велики број је убијен или заробљен. Око 1.500 британских војника убијено је у околини Арнхема, а око 6.500 се предало.

Више од 150 британских војника учесника у јубиларном десанту било је баш из 2. батаљона падобранског пука, исте јединице која је пре 65 година заузела арнхемски мост и храбро га бранила све док није постало јасно да се појачања, послата да је одмене, неће пробити до ње. Другог дана прославе, на том истом мосту, који се данас зове *Мост Џона Фроста* по тадашњем команданту, батаљон је одржао свечану церемонију у знак сећања на храбре претходнике. ■

Б. Н.

Десант на Северни пол

Русија је најавила да ће априла 2010. године њени падобранци извести десант на Северни пол, чиме ће се обележити шездесетогодишњица првог падобранског скока на најсевернију тачку планете, који су у мају 1949. године извела два совјетска научника – Виталиј Волович и Андреј Медведев.

Подсећање на тај хладноратовски догађај изазвао је неугодна сећања, нарочито у Канади, где су се многи забринули да се Северни пол не претвори у поприште новог надметања у моћи. „Канада помно прати руске планове да десантира падобранце на Арктик и увек ће бити спремна да се суочи са сваким угрожавањем своје територије,“ изјавио је канадски министар одбране Питер Мекеј.

Настојећи да операција не изазове повећање тензија на Арктику, командант Ваздушнодесантне војске Руске Федерације генерал-пуковник Владимир Шаманов рекао је: „Ми не намеравамо да звецкамо сабљама, него само да направимо мирољубиву посету Северном полу.“

Професор Универзитета Британске Колумбије Мајкл Бајерс, стручњак за међународно право и аутор књиге *Ко је власник Арктика?* о томе каже: „Према међународном праву, Руси имају свако право да то ураде. Северни пол је део отвореног мора, а оружане снаге стално изводе операције на отвореном мору.“ Бајерс додаје да би „ово могло пружити прилику за међународну сарадњу“, ако би, на пример, Канада понудила да се и тим њених падобранца придружи Русима у „слављеничкој“ вежби. По Бајерсу, то би могло да „деактивира“ потенцијалне тензије које би руски десант могао да изазове.

Како год било, Русија, Канада, Шведска, Финска и Норвешка ојачавају снаге намењене за арктичке пределе, али и обуку већ постојећих јединица. Падобрански скок на Северни пол није посебна ствар, јер се скокови тамо изводе нормално, чак и у тандему. Руски падобранци су од 1988. године почели да допремају људе и опрему на експерименталне станице (остало је запамћено да је један од падобранца скочио у тандему са мачком), а од 1991. почели су да долазе и спортски падобранци. Прва међународна група падобранца скочила је 1997. године и од тада постоји редовно падобранско окупљање на најсевернијој тачки планете. Приликом скакања користи се руски хеликоптер Ми-8. Новост у случају најављеног десанта руских падобранца је у томе што се ради о војној операцији. ■

Ј. ЋУЛИБРК

Нова опрема

Сви припадници Ваздушнодесантне војске Руске Федерације биће снабдевени индивидуалним радио-станицама „Акведук“ током 2010. године. Опремање ће се обавити током првог квартала 2010. године, а по речима генерала Николаја Игњатова, начелника Штаба ВДВ, тиме ће бити знатно побољшано командовање јединицама у току борбених дејстава.

„Акведук“ је систем УКВ дијапазона и уведен је као део технолошког занављања у оквиру којег је Ваздушнодесантна војска прошле године добила око 100 модернизованих десантних оклопних транспортера БМД-2, око 600 нових транспортних аутомобила КамАЗ и 18 самохотки „нона“. ■

Ј. Ћ.

Вежба морског десанта

Вежбу морског десанта извела је од 15. до 19. марта 7. (брдска) дивизија Ваздушнодесантне војске Руске Федерације (ВДВ), размештена у Новоросијску.

Ваздушно-јуришни батаљон Дивизије, којим је командовао потпуковник Сергеј Шуховец, имао је задатак да укрца терет и око 400 падобранца, али и тридесет јединица технике на велике десантне бродове Црноморске флоте, који су их превезли и искрцали у области полигона „Рајевски“. Батаљон је тамо извео вежбу заузимања објекта – бојног гађања у наступању и одбране објекта – бојног гађања у одбрани. ■

Ј. Ћ.

Успех женске екипе Златних витезова

На престижном светском војном падобранском шампионату, који је одржан прошле године од 13. до 23. августа у Лученецу у Словачкој, женска екипа спортског демонстративног падобранског тима Копнене војске САД *Златних витезова* понела је кући сребру медаљу у дисциплини формацијских скокова и бронзану медаљу у укупном екипном пласману.

Колики је то успех показује и чињеница да су њихове колеге из мушког тима (четири припадника ваздухопловства и један

Златни витез) у дисциплини формацијских скокова били осми, а у укупном екипном пласману у мушкој конкуренцији 24, од укупно 34 екипе.

Такође, на државном првенству САД одржаном од 12. до 24. октобра на друпзони Spaceland у Рошарону у Тексасу, које се одржава под окриљем Падобранске асоцијације САД (USPA), женски тим постигао је запажен успех – у дисциплини циљ – екипно, освојио је бронзану медаљу. Женски тим *Златних витезова* чине Калида Хендрикс, Анђела Николс, Елиза Тенисон и Данијела Возли. ■

Б. НАЂ

БУДУЋНОСТ ОПРЕМЕ ЗА СКОКОВЕ НА СЛОБОДНО

Безбедно
и практично

Да ли је *округла купола* преживела корисност за специјалне снаге? Како сада стоје ствари, скокови на принудно дејство са *округлом куполом* су архаична техника која има малу тактичку примену за тимове специјалаца. У војсци САД постоје команданти који су препознали добробити *четвртасте куполе* и мишљења да би тимове требало опремити падобранима типа крило.

могућавајући припадницима специјалних тимова да улазе у неприступне и зоне са ограниченим приступом, скокови на слободно падобранима типа „крило“ нуде командантима потпуну контролу над простором извођења борбених дејстава.

Интеракцијом корисника, надлежних за развој и опремање, инструктора и индустрије, опрема за скокове на слободно постала је безбеднија и има више способности. На тај начин употреба специјалних десанта падобранима типа *крило* је прикладнија и поузданија.

До сада је МС-4 био стандардни падобрански систем за скокове на слободно дејство који је коришћен у америчким специјалним јединицама. Дизајниран према ранијем МТ1-XX моделу, МС-4 је направљен око куполе од 375

квадратних стопа, коришћене и за главни и за резервни падобран. То је био квалитетан падобрански систем, али је имао ограничења.

ARAPS

ARAPS – The Advanced Ram Air Parachute System – напредни падобрански систем типа *крило* развијен је због ограничења која има МС-4. Он ће повећати могућности инфилтрације тимова унапређењем перформанси – безбедности, модуларности, дизајна, универзалности и удобности. Корисницима пружа систем који се употребљава у конфигурацијама за скокове на принудно и на слободно дејство, дајући могућност командантима да га користе за људство које није

Маска за кисеоник

Нова падобранска маска за кисеоник (Parachutist Oxygen Mask или POM) дизајнирана је према потребама падобранца. Обезбеђује кисеоник само када је падобранцу потребан – она пушта кисеоник само када падобранец удише уместо константног протока код система MBU-12, који се користи у авијацији. Компатибилна је са свим америчким летачким системима тако да је прикључивање на спољне изворе кисеоника сасвим лако. Нова нископрофилна маска стоји ближе лицу олакшавајући падобранцу да види ручице и прикачену опрему.

Црево ниског притиска замењено је цревом средњег притиска које је мање и тање. Оно је прикачено на леву страну маске што даље повећава видно поље падобранца и пружа се преко левог рамена директно у боцу са кисеоником типа Twin-53. Са мањим цревом и једноструком везом долази повећана поузданост. Заправо, нови систем ће обезбедити поуздано снабдевање кисеоником до висина од 35.000 стопа.

обучено за скокове на слободно дејство.

Конструисан је тако да најпре обезбеди сигурност падобранца. Прво, ручице уређаја за ручно активирање лакше се уочавају због позиције на главној раменој вези. Трагање за ручицама неће више представљати проблем чак и током ноћних скокова са кисеоничком опремом. Друго, провидни џебови од мајлара (Mylar) који су зашивиени на ARAPS омогућавају убацивање хемијских светлећих штапића како

чица резервног. Ово смањује ризик умршења две куполе. Када се ништа не налази на путу резервног падобрана, он може да уради оно за шта је намењен – да спаси живот.

Подешавање система веза је још једна јединствена карактеристика новог система. Неправилно подешен систем веза може изазвати озбиљне проблеме падобранцу. Систем подешавања код МС-4 јесте незграпан и већина падобранаца се око тога мучи. Напредни падобрански систем користи систем величина и обухвата систем веза кодиран помоћу различитих боја, тако да се падобранци више не морају „борити“ са шест трака. Кодирање бојама омогућава корисницима подешавање система веза сваки пут лако и прецизно.

Удобан је за ношење – са испуном (јастучићима) у контејнеру и на задњем делу, раменима и лумбалном делу система веза. Так и када носе борбену опрему, падобранци ће бити мање уморни носећи АРАПС. Без обзира на то што има исту масу ка МС-4, повећана удобност чини да се тежина лакше носи.

АРАПС се може подесити у зависности од мисије. Модуларне карактеристике укључују одвојиве џепове који се каче или одвајају по потреби. Ако вам је потребна комуникација под куполом, прикачите џеп за радио-уређај. Када се скаче са портабл уређајем за кисеоник, прикачите џеп са ознаком О₂. За ВИВО скокове АРАПС има интегрисане продужетке рукохвата команди. То су само нека од планираних решења која

би падобранац могао да види утикач (шпиљку) резервног падобрана без подизања поклопца. Такво решење требало би да смањи број ненамерних отварања резервног падобрана у авиону.

Трећа и најважнија нова безбедносна особина је додаток аутоматске везице за ослобађање слободних крајева или *Колинсове везице*. *Колинсова везица* је дизајнирана да аутоматски ослободи слободне крајеве са леве стране главног падобрана када је повучена ру-

Падобранске кациге

Поред редирајниране Paramaster High Altitude Low Opening Helmet или РМ HALO (парамастер кацига за ВИНО скокове), направљено је универзално решење кациге

која се користи за скокове, а такође пружа и балистичку заштиту, модификацијом најновијег борбеног шлема.

Унапређени борбени шлем (Advanced Combat Helmet или АСН), који је већ коришћен за балистичку заштиту у борби, упарен је са системом који се користи за заштиту од буке и комуникацију да би се направила нова кацига за падобранце.

Електронски систем за заштиту од буке са интегрисаним микрофоном сличан је осталим системима тог типа које су до сада користиле америчке специјалне снаге. Ако је падобранцима потребна кисеоничка опрема, могу користити авијацијску МВУ-12 или нову падобранску маску за кисеоник (Parachutist Oxygen Mask). Обе маске се каче на АСН шлем додатном траком са бајонет конекторима. Сада шлем АСН штити падобранце и у ваздуху и на земљи и пружа тактичку комуникацију током мисије.

су ушла у захтеве за дизајн новог система.

Систем типа *крило* спреман је за два различита метода отварања – на слободно

ПАД БРАНАЦ

и на принудно дејство. Посебно је занимљиво да његов контејнер може да прими два различита типа куполе. Прва је такозвана хибридна од 375 квадратних стопа. Иако изгледа слично као купола МС-4 веома је унапређена. Разлика јесте у дизајну и материјалу од кога је направљена горњака. Хибридна купола има полуелиптични облик који омогућава бољу стабилност и перформансе прелета. Материјал од кога је направљена горњака куполе је непорозно или „zero-porosity“ платно уместо уобичајеног F-111.

Непорозни материјал горњаке држи ваздух унутар надуваног крила. Ваздух под већим притиском чини крило чвршћим и даје му бољу управљивост. Остатак куполе се и даље прави од материјала F-111 и због тога се крило назива хибридном. За корисника, хибридна купола значи унапређене перформансе, бољу стабилност и мекше отварање. Такође је чвршћа и подноси веће висине отварања током ВИВО скокова. Купола ARAPS може носити укупну масу од 204 килограма у поређењу са 163 килограма код МС-4. Способност ношења више опреме и залиха повећаће способност специјалних тимова.

Друга опција за куполу јесте потпуно елиптична седамнаестокоморна купола високе финесе. Пројектована је да има два пута већи долет од четвртасте куполе, њена финеса је 1:6. То значи да на сваки метар пропадања падо-

Планер мисије и аутомат

NAVAID је само половина система. Друга половина јесте рачунарски терминал са GPS пријемником – планер мисије заједничког система за прецизно снабдевање из ваздуха (Joint Precision Air Delivery System Mission Planner или JPADS), који је монтиран унутар ваздухоглова. NAVAIД на падобранцу и JPADS у ваздухоглову комуницирају међусобно бежично како би размењивали свеже информације о мисији или неочекиваним временским променама.

За падобрански аутомат као део система ARAPS одабран је чувени CYPRES. Војна верзија тог аутомата названа је електронски падобрански аутомат (Electronic Automatic Activation Device или EAAD) и треба да замени садашњи AR2 као уређај за аутоматско активирање падобрана снага за специјалне операције војске САД. EAAD је већ у употреби у Школи за скокове на слободно (Military Free-Fall School) и захваљујући њему спасени су животи многих њених полазника. Развојна испитивања ARAPS су у току, а начелни рок за почетак увођења у употребу је до 2011. године.

бранац путује шест метара напред. Приликом пројектовања коришћена су најновија достигнућа у дизајнирању параглајдера и падобрана. Тактичке могућности падобрана ће се удвостручити. Падобрански тимови моћи ће да извршавају операције са двоструко веће даљине смањујући излагање ваздухоглова противничковој ватри и откривању.

Навигација

У прошлости, прецизна навигација била је проблем и ВИВО и ВИНО скокова. Раније су падобрански тимови морали да имају могућност да виде циљ да би летели прецизно и успешно се приземљили. Многе миси-

је у којима је планирана употреба специјалног десанта биле су непрактичне због непоузданости навигационог система. Увођење глобалног позиционог система – GPS – променило је све то. Интегришући најновију GPS технологију у мисију тимови ће бити способни да приземљују прецизно на циљ по неповољним временским условима као што су облаци, магла, киша и снег, а такође ће се смањити шанса да их противник открије.

Почевши од 2011. године очекује се да ће специјални падобрански тимови планирати и изводити ваздухогловне мисије помоћу система за помоћ у навигацији војних скокова на слободно дејство (Military Free Fall Navigational Aid или NAVAIД). Тај систем интегрише GPS пријемник, уређај за бежичну комуникацију и рачунар монтиран на падобранцу. Сва три уређаја су повезана да би помогла навигацију на исти начин као што инструменти у авиону помажу пилоту у густој магли. Као додаток стандардним GPS информацијама, NAVAIД пружа падобранцу, са свим унапред одређеним десантним просторијама, информацију о најближој од њих, вероватноћу приземљења на сваку од њих и процењено време доласка на циљ.

Има две конфигурације. Прва је са хедап дисплејом (Head-Up Display) или горњим приказивачем, што представља мали екран постављен испред ока. Без обзира на то што је екран у видном пољу, она само мало смањује видљивост. Друга конфигурација јесте за монтажу на грудима. Та верзија иста је као хедап дисплеј, осим што се налази на јединици која је монтирана на грудима где се најбоље може видети. Уређајем се лако управља. Падобранци се могу кретати менијем и тражити опције користећи само два дугмета. Обе конфигурације нуде исте функције и перформансе. Кључна компонента система јесте способност коришћења истог профила тренутног ветра који се користи за авионски систем за прецизно снабдевање из ваздуха (Joint Precision Airdrop System). Информација у реалном времену о ветровима до 50 километара око циља пружа падобранцима најпрецизније могуће податке о метеоролошкој ситуацији. ■

Марио БРАДИЋ

ПАДОБРАНЦИ ЈИШУВА У ЈУГОСЛАВИЈИ

Супер тајна мисија

Мисија агената Јишова посебна је и јединствена падобранска и ваздушнопреносна операција која се десила на подручју окупираних Југославије и представља део наше војне историје. За Јишув, који је био држава у настајању, била је то операција у којој је он имао прилику да искује и војне и обавештајне капацитете који ће бити искориштени већ 1948. у Рату за независност – првом израелско-арапском рату.

Почетак Другог светског рата означио је Палестину, која је од 1917. била под британском управом („мандатом“), да пред њом стоји још теже и, ако је то уопште могуће, компликованије време. Британска власт ускоро је са севера морала да се носи са Петеновом Француском, која је управљала Сиријом и Либаном, а са запада да брани, такође, британски Египат од италијанског противника, којег је ускоро ојачао и Ромелов експедициони корпус. Као да им то није било довољно, у Палестини су Британци морали да балансирају између Арапа и Јевреја, чијем сукобу су прилично и сами допринели. Прво је Балфур 1917. Јеврејима обећао „јеврејски национални дом“ (што је децембра исте године подржала влада Краљевине Србије из изгнанства са Крфа, при том назвавши тај дом ништа мање него „Израел“), да би после арапске побуне 1936–1939. Чемберлен „Белом књигом“ ограничио усељавање Јевреја у Свету земљу. Они су тиме били закључани у Европу која ће ускоро за њих, као и за многе друге, постати логор смрти.

Палестински добровољци

Арапи су у Хитлеру видели савезника који ће их изабавити и Британаца и Јевреја, а њихов вођа јерусалимски муфтија Хаџ Амин ал-Хусеини, након неуспешног покушаја да обори пробританску владу у Ираку, побегао је под скут Хитлеру да би за његов рачун подигао три дивизије СС састављене од балканских муслимана – „Ханџар“ и „Кама“ у

Босни и „Скендербег“ на Косову и Метохији. Јевреји, којих је било око 400.000 и који су имали своју самоуправу – тзв. Јишув, нашли су се распети између борбе против Британаца за стварање државе и нужности борбе против Хитлера, чија би победа била крај идеје о држави, а можда и крај народа. Давид Бен Гурион, неоспорно најјача политичка фигура Јишова, талмудски је решио проблем и прогласио да ће се палестински Јевреји „борити против *Беле књиге* као да нема рата, и борити се у рату као да нема *Беле књиге*“.

Уз све то, Јерусалим и Свету земљу тих година населили су разни изгнаници, па су етиопски цар Хајле Селасије, грчки краљ Георгије II и југословенски краљ Петар Други једно време делили хотел „Краљ Давид“ у Јерусалиму са британском командом. При свему томе, јеврејске десничарске групе Еџел и Лехи одбиле су примирје са Британцима и наставиле обрчун с њима, као да рата са силама Осовине није било.

На предлог председника Светске ционистичке организације и потоњег председника државе Израел Езера Вајцмана, и уз много британског неповерења, формиран је читав низ јединица од палестинских Јевреја: укупно око 30.000 их је учествовало у њима, од којих је 734 погинуло. Палестинских Јевреја било је и у југословенском Краљевском гардијском батаљону, који је обновљен у Јерусалиму (где се поред краља у почетку налазила и влада у избеглиштву) под командом потпуковника Милана Просена. Састав тог батаљона чинили су великим бројем Словенци присилно регруто-

вани у италијанску војску и заробљени на афричком фронту. Припадници батаљона посебну важност добили су када је коирско одељење британске S. O. E. (Special Operations Executive – Управе за специјалне операције) започело да дејствује на подручју окупираних Југославије и одатле су регрутовани у договору са југословенском владом у избеглиштву, испуњавајући двоструке задатке.

Југославија, не само да је уз Француску била подручје „најзначајнијих напора“ S. O. E, него ће и заузети централно место у једној операцији која ће започети половином 1943, као вероватно најсмелија иницијатива Јишова за време Другог светског рата. Наиме, у то време, било је потпуно извесно шта се збива са европским Јеврејима – операција „Рајнхард“ (названа по Хитлеровом миљенику и шефу безбедоносног апарата Рајха, кога су убили чешки герилци које су, такође, убацили Британци) већ је прошла своју главну фазу, и логори смрти – Собибор, Белзец, Хелмно и Трелинка – прогутали су већину Јевреја са подручја које је Немачка била окупирала. Преостале су биле две велике јеврејске групе – мађарски и румунски Јевреји, који су били под репресијом локалних квислиншких влада, али не и под претњом истребљења.

У таквим условима Елијах Голумб, шеф парамилитарне организације Хагана, предложио је да се услуге њеног елитног дела – Палмаха – понуде Британцима, што је Моше Шарет, доцнији министар спољних послова Израела, и урадио у разговору са британским маршалом Александером, новембра 1942. године. Рувен Шилоах, потоњи отац израелске обавештајне заједнице, преузео је посао посредника са S. O. E., која је у то време у Каиру имала своје седиште за Балкан, Северну Африку и Средоземље, али и са ISLD (Одељење за везу међу службама – Inter Service Liaison Department, био је огранак Тајне обавештајне службе - SIS) и предложио идеју да се јеврејске јединице командоса спусте падобранцима у Пољску и боре против Немаца.

Британци су такву идеју одбили, али су пристали на погодбу сличну оној постигнутој са Југословенима: Јишув би снабдео Британце драгоценим кадром који је познавао језике и терен на територијама на којима су оперисале њихове мисије, а заузврат би њима било омогућено да, поред својих дужности, учине што могу за остатке европских Јевреја. Трећа британска служба која се укључила била је тзв. A Forc (која је била под управом MI9), а чији је задатак био изабављење из Европе оборених пилота: Тони Симондс, њен шеф у Каиру, употребиће две трећине палестинских добровољаца, тачније њих двадесет и пет.

Моше Дајан одређен је да руководи регрутацијом кадра и већ је у мисији пуковника Вилијама Дикина, која је у партизански Врховни штаб спуштена падобранцима у ноћи између 27. и 28. маја 1943, био први Јеврејин из Палестине, Перец Розенберг, који је био радио-оператер.

„Розенберг је остао одушевљени титоиста; када се вратио у Палестину, он је поднео извештај Јишуву и конкретно Шарету, који је био присутан. Био је толико одушевљен да су они узели и усмени и писмени извештај са скепсом“, приповеда Раул Тајтелбаум, иначе из Призрена, који је недавно завршио књигу о Јеврејима у југословенским ослободилачким покретима. Розенберга – под псеудонимом наредник Роуз – помињу и Дедијер и Вилијем Дикин, а Тито га се, по Дикиновом сведочанству, сетио и на самртничкој постељи.

Розенберг је био само први у низу од 250 добровољаца, које је Рувен Шилоах пажљиво и у пуној тајности бирао: „Било је логично да су питали и нас осморицу који смо из Јишуву служили у Гардијском краљевском батаљону. Али ми у то време нисмо знали ништа! Била је то супер тајна“, сведочи деведесетпетогодишњи Новосађанин Цви Локер, касније израелски амбасадор и садашњи директор Архива „Евентов“ Јевреја бивше Југославије, у Јерусалиму.

Обучавани су у кампу STS 102 на Гори Кармелу у Хаифи (који је формално припадао ISLD), док се обавезна падобранска обука изводила у недалекој ваздухопловној бази Рамат Давид у библијској долини Језраела. Првих четрнаест кандидата обучавано је неко време и у бази у месту Ал Шуфра код Александрије, као што је то био случај са члановима злосретне мисије „Порицање“ (Disclaim), која се фебруара 1942. спустила на слепо у Романију у потрази за Југословенском војском у отаџбини и била одмах заробљена.

Трагични догађај

Сећања падобранаца пуна су трепета пред први скок, поготово јер је било и трагичних догађаја. Један од њих десио се пред Шајке Данов други скок (од предвиђених пет, укључујући и ноћни):

„Пракса је код Британаца да падобранац са највишим чином скаче први, као пример осталима. Један енглески мајор, стар педесет и шест година, који је био обучаван за специјалне обавештајне задатке, требало је да скочи тај дан први пут. Секунд пред скок, када је чуо повик – Хајде!, он се заледио. За такве ситуације сматра се да могу да утичу на све остале и човек је враћен иза осталих. Авион је направио круг изнад десантне просторије и скокови су настављени. Нисам потпуно сигуран, али изгледа да је инструктор био одлучио да га не пусти да скочи тај дан и није му рекао да опет закачи гуртну падобрана за куку на плафону авиона. Светло се опет зазеленело и падобранци су скочили. Да ли у трансу или од срамоте или из неког дубљег дамара који је проврео у њему, мајор је одлучио да скочи. Устао је, потрчао до врата и искочио као последњи у линији. Падобран, који му није био закачен за куку, није се отворио и он се разбио у парампарчад.“

Одабрани

Од 250 добровољаца, које је Рувен Шилоах пажљиво и у пуној тајности бирао, 110 је прошло обуку, да би само 37 било послато на задатак. Три жене које су ишле под окриљем А Force биле су регрутоване у Женске помоћне јединице Ратног ваздухопловства, а мушкарци у Источнокентски пук или инжењерију. Дванаесторо ће их бити заробљено, а седморо изгубити живот.

Сара Браверман, једна од три жене која се јавила за мисију, није могла да скочи.

„Била сам већ телом изван авиона – руке сам држала изван врата – али када сам осетила руку на рамену и чула ‘Go!’, само сам се вратила назад. Једноставно нисам могла“, прича данас Сара, крепка деведесетогодишњакиња, која живи у кибцу Шамир.

Тек касније Браверманова је спуштена авионом на импровизовани аеродром код Воћина у Славонији (за овај тип убацивања кориштени су најчешће авиони Westland Lysander): „У авиону су била само два авијатичара, ја, оружје и санитарски материјал за партизане“. На посебној свечаности 2008. Сара је добила црвену падобранску беретку из руку генерал-мајора Гадија Шамнија, команданта Централне команде Израела.

Упркос оваквим трауматичним искуствима, палестински агенти S. O. E. и А Force нису имали много избора: истом Шајке Дану, који је био одређен да ради у Румунији, биле су понуђене четири могућности – да иде подморницом до обале Црног мора, пешке преко

граница Турске и Бугарске, падобраном у Југославију па пешке до Румуније или скок наслепо у Румунију – те је и он морао да призна да је „скок наслепо“ био не најбољи него једини реални начин да дође на одредиште своје мисије. Коначно, од 37 агената Јишуву, 32 убачена су падобраном, а само петоро је у окупирану Европу убачено на други начин.

Долазак групе

Када су се операције подршке балканским покретима отпора развиле у већем обиму, у Бриндизију су већ од јануара 1944. биле смештене посебне ескадриле британског и америчког ратног ваздухопловства, које су кориштене за специјалне операције: британска 148. ескадрила за посебне намене (Special Duties), под контролом 334. винга, који је под командом имао и руске, италијанске и, наравно, америчке елементе. Последње поменути опслуживали су операције америчког пандана S. O. E. – O. S. S: Рувен Шилоах обратио се и њима, али су се они одлучили доста касно да прихвате понуду, тако да једини кандидат за операцију са Американцима, Ефраим Дафни, никада није послат на задатак, који је изгледа требало да буде код Драже Михаиловића.

Но, главну новост је у Бриндизију представљала промена авиона – уместо транспортним С-47,

као на падобранској обуци, 148. сквадрон се користио адаптираним бомбардерима халифакс, из којих се искакао кроз отвор у поду (отвор за бомбе или још чешће уклоњена митраљеска кабина). То је изазвало шок код неких људи, нарочито ако су као Шајке Дан то сазнали у авиону двадесет минута пре скока.

По посебно разрађеном правилу S. O. E., агенти су убацивани у ноћима пуне месечине, на отвореним просторима, који су били лако препознатљиви из ваздуха. У близини де-

Јоел Палги

сантне просторије требало је да се налази „сигурна кућа“ у којој би агенти били смештени по приземљењу. Уколико се није радило о „скоку наслепо“, дочек се организовао пет до шест ноћи заредом, у време јасне видљивости месеца. Настојање на јакој месечини имало је и лоше стране.

Друга британска пракса са којом се својеглави Шајке Дан није слагао било је десантирање падобранца са врло мале висине – „тако близу земљи да су се динамички удар приликом отварања падобрана, успоравање приликом спуштања и приземљење, десили дословно симултано“ – описивао је мајор Каван Елиот, који је 4. фебруара 1942. скочио у близини Сокоца у поменутој мисији „Дисклејм“.

„Наша једина жеља била је“, писао је касније Шајке Дан, „да нас баце са веће висине.“

Жеља им је била испуњена, па су се Шајке и његов партнер Ману Бен-Ефраим нашли на око 4.000 стопа изнад кукурузних њива у околини Арада у Румунији – на троструко већој висини у односу на уобичајени скок неуправљивим падобраном на принудно дејство.

Укратко, у Југославију је убачено 13 падобранца – агената Јишува, од којих су четворица били пореклом из Југославије: Загрелчани Рувен Дафни и Ели Зохар, Битољчанин Нисим Арази и Сарајлија Шалом Финци. Осим Рувена Дафнија који је био официр, сви остали били су нижег ранга, и углавном радио-оператери. Нисим Арази једини је од свих повређен при скоку – сломио је ногу на приземљењу – али је све до евакуације усрдно обављао своју улогу радио-оператера. Ели Зохар убачен је под именом Ели Џоел, али му „легенда“ није дуго држала воду.

„Срео сам га другог дана у Чазми. Био је то Мирко Левентал, мој школски друг из Загреба, рођени Загрелчанин. Свашта човјек

доживи у рату“, записао је политички комесар Загребачког корпуса генерал Иван Шибл, који је препознао младог падобранца.

Шибл је оставио запис и о доласку групе у којој су били Хана Сенеш и Рувен Дафни марта 1944: „Тада још није на нашем територију било аеродрома и авион је долетио ноћу и спустио их на простор означен ватрама. Тако се то ради.“

Он је знао да је Ханина група прешла потом у Славонију, а из ње у Мађарску и да су их тамо „мађарски фашисти открили и стрељали“. Др Максо Шндурл, члан Врховног пленума словеначке Освободилне фронте, који је падобранце дочекао у Семичу код Чрномеља у Белој Крајини, тик што су они „скочили са висине од 300 метара и пали у снег, који дуго нису видели“, био је импресиониран Ханом: „Хана је била стара неких 28 година, врло лепа и интелигентна девојка, реалистична и некако уздржана“.

Када се Јоел Палги приземљио нешто касније, чуо је да је „она била лагана и да ју је ветар однео далеко, скоро до немачких линија, седам километара одавде“. Он је, након што их је пилот „бојећи се да лети ниско изнад планина“ бацио са чак пет хиљада стопа, након неког времена нашао Хану и њену групу у околини Чазме, на територији истог Шибловог Загребачког корпуса, који се у првој половини 1944. налазио под тешким борбама са немачким, усташким и козачким снагама, које су припремале одступницу Групи армија „Е“. У команду корпуса дубоко је био продро усташки обавештајца „Ролф“, који је узроковао велике губитке корпуса. Свеједно, падобранци су среди значајне фигуре – нпр. Ивана Хариша Громовника – и били фасцинирани борцима и народом.

Ханина група ипак је прешла мађарску границу, праћена шпанским борцем Павлом Вукомановићем Стипом и убрзо била заробљена. Из целе групе, једино је Хана Сенеш стрељана.

Дафни, Палги, Шалом Финци – оставиће сведочанства о свом боравку међу југословенским борцима, али ће постати и образац новог израелског човека, који је из пепела холокауста подигао државу након две хиљаде година.

Далекосежне последице

Погледа ли се из данашње перспективе, цела акција Јишува у сарадњи са Британцима донела је веће резултате једино у Румунији где се Шајке Дан одмах по доласку Руса дао у евакуацију савезничких пилота и организовање јеврејског исељавања у будући Израел. Падобранци Јишува предложили су Титу да се мађарски Јевреји способни за борбу извуку у Југославију и придруже југословенским партизанима као посебна бригада. Тито је, по свему судећи, пристао на ту идеју, али мисија у Мађарској није успела то да организује.

Хероина

Из целе групе, која је прешла мађарску границу, праћена шпанским борцем Павлом Вукомановићем Стипом, и била заробљена, једино је Хана Сенеш стрељана, али је у руке Рувена Дафнија, који је остао у Југославији, предала једну своју песму. Она ће је учинити јединственом хероином у историји младе јеврејске државе – иако мађарским Јеврејима, нажалост, није ништа помогла. Њено тело, заједно са још шесторо агената Јишува који су изгубили животе у овој акцији, данас почива на главном војном гробљу на Херцловој Гори у Јерусалиму, а троје од њих, који су били падобранци, исписани су као први на Падобранском меморијалу код базе Тел Ноф.

За Британце, падобранци Јишува били су само кап у њиховој активности у Југославији: децембра 1943. само је С. О. Е. имала 65 агената са Михаиловићевим снагама и 107 са партизанима. Зато се палестински добровољци помињу у британским историјским књигама тек узгред, а спасавање Јевреја био је само један од њихових ратних циљева, и то не при врху листе. За Југословене они су били Британци или барем британски војници: Хану Сенеш је чак генерал Владо Матетић натерао да држи говор на првомајској прослави 1944. у Загребачком корпусу да би се показало како су Британци уз НОВ, а не уз Мачека.

„Ја сам глумила енглеску новинарку. Јакој, што сам ја била идиот! Где сте видели енглеску госпођицу црнокусу, без икакве шминке и креме, па још да помаже партизанкама да музу краве!“, прича данас Сара Браверман.

Партизанска војска је већ 1944. почела отворено да се идеологизује и она је Јевреје видела само као један од угрожених субјеката, којима ће револуција донети ослобођење. Науци тек предстоји озбиљан рад на истраживању како су домаћини видели те чудне емисаре који су понекад говорили језиком који сигурно није био енглески.

Једини од падобранца Јишува који је све време свога боравка на Балкану учествовао у борбеним партизанским акцијама, немачки Јеврејин Дан Ленер, доћи ће до чина генерал-мајора у израелској војсци и 1973. у Јом-кипурском рату биће командант 21. дивизије која је бранила Голанску висораван. Сара Браверман добила је у задужење да формира женски корпус и припреми мобилизацију женске популације – по чему је израелска војска до данас јединствена. Јешајаху Шајке Дан склопиће пријатељство са начелником Трећег одељења УДБ-е Едом Брајником Штефаном и постати главни мотор за пребацивање остатака европских Јевреја и чехословачког оружја преко Југославије за младу израелску државу. ■

Јован ЂУЛИБРК

Непознаница

Историја ће најтеже дати одговор на чињеницу да Сара Браверман, Јеврејка која је провела месеце са партизанима Загребачког корпуса са задатком да учини шта може за своје сународнике у Југославији, никада није чула за реч *Јасеновац*! *Јасеновац* се не помиње ни у сећањима осталих падобранца Јишува, од којих се већина кретала на само неколико десетина километара од њега.

Настанак и развој ВДВ 1928-1941

Сукоби на три ратишта

Брз развој ваздушнодесантне војске СССР имао је велики утицај на војске других држава. Пре свега, подстакао је остале земље да раде на развоју јединица тог рода. Прва која је следила такав пример била је нацистичка Немачка, а за њом САД и Велика Британија.

Михаил Тухачевски, командант Лењинградске војне области, сачинио је 1928. студију о офанзивној употреби „ваздушнојуришних снага“. Студија је реализована у тактичкој вежби одржаној исте године, на којој је формација снаге једне ојчане чете доведена у предвиђени простор дејства авионима. Прва оперативна употреба војника из тог састава уследила је већ идуће године. Тада је одељење од петнаест војника помоћу три авиона успешно пребачено у град Гарм у Таџикистану, као појачање совјетском гарнизону који су опколили и под опсадом држали припадници побуњених централноазијских племена – Басмачи.

Десантна група

Тухачевски је и наредне године наставио експерименте и изведено је више вежби. Ускоро је надређенима поднео детаљан план за организовање и опремање једне мотомеханизоване дивизије, коју би по формирању требало посебно обучити за извођење ваздушнодесантних операција.

Истовремено са Тухачевским, на авијацијском аспекту ваздушнодесантних снага радио је и начелник Штаба авијације Црвене армије А. Н. Лапчински, коме је помагао официр Н. П. Иванов. Сачинили су детаљну студију употребе ове врсте трупа у саставима до ранга пука–бригаде.

У међувремену, почетком 1930. започела је производња опреме за „десантнике“, а у априлу те године произведени су и први падобрани. У августу је одржана вежба на којој су из авиона Р-1 падобранима бачена два одељења по дванаест војника, наоружана пушкама и лаким митраљезима са висине од 200 и 500 метара. Идућег месеца на спичној вежби падобранима је бачено једанаест људи из авиона АНТ-9.

Испитивања и вежбе настављене су 1931. године. У ту сврху, у Лењинградској војној области формирана је „Ваздушна моторизована десантна група“, у чијем саставу су се нашле стрељачка чета, по један вод везе и инжењерије и вод лаке моторизације. Група је имала и две танкете типа Т-27, два топа 76 милиметара и четири тешка митраљеза. Ваздухопловни елемент састојао се од сквадрона у коме је било дванаест тешких бомбардера ТБ-1 и сквадрона од десет лаких авиона Р-5.

Јединица је требало да тактички дејствује у непријатељској позадини, ради заузимања непријатељског аеродрома падобранском компонентом, која би га обезбедила и држала до довођења главнине снага ваздушним путем.

У прво време постојања, јединица је углавном више обучавана за ваздушнопокретне задатке, него за падобранске скокове.

Јуна 1931, таква јединица формирана је и у 1. авијацијској бригади Црвене армије, а у следећим месецима учествовала је на вежбама око Лењинграда и у Украјини. Пошто је до краја те године изведено 550 вежби, И. П. Белов, који је заменио Тухачевског на месту команданта Лењинградске војне области, затражио је формирање ваздушнопокретних дивизија, које су се имале састојати од ваздушнодесантне бригаде, авијацијске бригаде, падобранске јединице и јединица за подршку.

Команда авијације Црвене армије, иако добро расположена према таквој идеји, изразила је недоумице у вези са тим захтевом. Истакнуто је да је у дотадашњем раду већина скокова изведена по ведром времену и по дану, да су скокове изводили углавном мањи састави и да је долазило до великог растурања десанта. Сматрали су да на падобранима и падобранској опреми треба још доста да се ради, у смислу повећања квалитета производње и развоја.

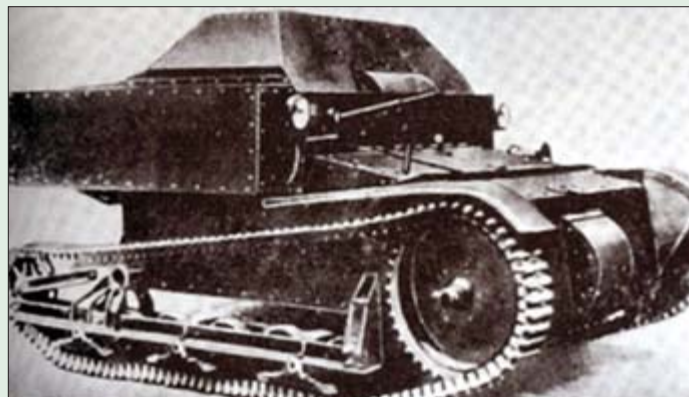
У јануару 1932. издато је наређење за формирање четири такве јединице у Московској, Лењинградској, Белоруској и Украјинској војној области. У стварности, једино је 3. лењинградска моторизована ваздушнопокретна група била доведена до пуне формације – имала је 144 припадника, сврстана је у две падобранске чете, ваздушнопокретну чету и батерију са шест топова од 76 милиметара. Авијацијска компонента бројала је три сквадрона са шест транспортних авиона АНТ-9, три бомбардера ТБ-1 и девет лаких авиона (три У-2 и шест Р-5).

Не рачунајући падобрански вод који је формиран у Украјини, остале јединице предвиђене поменутом наредбом нису организоване због недостатка авиона, падобранске опреме и квалификованог људства.

Диверзантска правила

Почетком 1932. усвојено је и прво „Правило за тактичко-оперативну употребу ваздушно-моторизованих десантних јединица“. Користило се уз „Привремено правило за организацију дубинске борбе“, које је наглашавало употребу моторизованих снага. Било је прописано да ваздушнодесантне јединице треба да дејствују координисано са копненим снагама.

Према правилима, њихова улога била је најпре диверзантска, у подршци офанзивним дејствима копнених снага, и то пресецањем непријатељских линија снабдевања, нападима на места концентрације залиха непријатеља, пресретање појачања и одступнице непријатељу. У случају да се употребе у дефанзивним операцијама совјетских снага, требало је да нападају непријатељске центре командовања и везе, аеродроме у непријатељској позадини и да ометају непријатељске линије снабдевања.

Танкета Т-27а

Неће проћи ни цела деценија, а ваздушнодесантна војска биће ангажована против силовитог немачког напада. Поменута два правила допуњена су већим бројем директива које су се односиле на обуку ваздушнодесантних снага. Подељена у четири категорије, обука се делила на падобранску, једриличарску, ваздушнопокретну и комбиновану.

Упоредо са доношењем правила и директива, радило се на развоју и производњи специјализоване опреме за такве системе. Развијани су падобрански системи, лична опрема, једрилице и тешке транспортно-десантне платформе за возила и артиљеријска оруђа. Пројектоване су и изведене модификације на бомбардерима ТБ-1 и ТБ-3 – сваки је могао да понесе 32 потпуно наоружана и опремљена падобранца или 50 ваздушнопокретних војника.

Брз развој тог рода војске омогућен је, пре свега, стварањем великог броја омладинских падобранских и једриличарских клубова широм СССР. Прва ваздушнодесантна бригада Црвене армије (ВДВ) – 3. лењинградска моторизована ваздушнопокретна група – подигнута на ранг бригаде, формирана је 12. децембра 1932. године. Њен командант био је М. В. Бојцова. Трећа ваздушнопокретна бригада посебне намене састојала се од падобранског батаљона, моторизованог батаљона и артиљеријског батаљона. Авијацијска компонента састојала се од два сквадрона модификованих ТБ-3 бомбардера и сквадрона Р-5 авиона.

Следеће године формирано је додатних 29 ваздушнодесантних батаљона, који су бројали око 8.000 припадника.

У 1934. совјетска ваздушнодесантна војска састојала се од ваздушнодесантне бригаде, четири моторизоване ваздушнодесантне групе и двадесет девет ваздушнодесантних батаљона. Сви припадници јединица имали су комплетну основну пешадијску, а потом и специјалистичку падобранску обуку.

Уз ваздушни удар

Већ 1935. године ВДВ учествује у свим великим војним вежбама изводећи десанте падобранима или једрилицама. Вежбама су присуствовали и војни аташеи страних земаља, а међу њима и амерички мајор Копнене војске Филип М. Сејмонвил. Известио је надређене о вежби одржаној у области Кијева од 14. до 17. септембра 1935. године.

Био је сведок симултаног скока 1.200 падобранаца, а у року од четрдесет минута укупно је 2.500 људи скочило из авиона. Скочили су у зору, двадесет километара у дубини „непријатељске“ територије, брзо су се прикупили и у року од неколико минута сви су се укопали. Потом је наишао још један талас авиона и избацио митраљесце, тешке митраљезе и залихе муниције. Оклопне снаге „бранилаца“ су се за то време прикупиле и напале упоришта која су падобранци успоставили. Одлуком судија, упоришта су уништена нападом тенкова.

Међутим, амерички мајор је правилно закључио да би у стварности таквом десанту сигурно претходило ваздушни удар, а сам десант био би праћен истовременим нападом брзих оклопних снага које би покушале пробој непријатељске линије и спајање са њим. После тога,

Укрцај совјетских падобранаца у тешки бомбардер ТБ-3

Структура јединице пред Други светски рат

Крајем 1940. промењена је структура бригаде. Састојала се од по два падобранска батаљона (сваки по 546 људи) са извиђачком и четом везе, два једриличарска батаљона (сваки по 546 људи) са извиђачком и четом везе, два ваздушнодесантна батаљона (такође сваки по 546 људи).

Иако су бригаде увећане, до 1941. њихов број остао је исти, када је Црвена армија формирала пет ваздушнодесантних корпуса. Сваки корпус формиран је око поједине бригаде – 201, 204, 211, 212. и 214. Сваки корпус је бројао 10.400 људи и састојао се од по три бригаде. Распоређени су у војним областима – у Кијеву, Харкову, Одеси, на крајњем западу територије и на Балтику.

ваздушнодесантна бригада, којом је командовао пуковник И. И. Затевакин, послата је на Далеки исток. Сукоб је кулминирао битком код Калкин-Гола на граници Монголије и Манџурије. Бригада је употребљена у копненој улози, потчињена корпусу генерала Георгија Жукова где се посебно истакла у нападу на брдо Фуђи.

За време совјетско-финског рата, у зиму 1939. године, 210. и 204. бригада биле су део совјетске 15. армије. Бригада 204. била је у резерви и употребљена је у каснијој фази сукоба. Обе бригаде састојале су се од по два падобранска батаљона и приштапске чете. Сваки батаљон бројао је пет стотина људи, распоређених у две чете стрелаца, по извиђачки и инжењеријски вод и артиљеријску батерију. Одељења од по петнаест људи, наоружаних лаким наоружањем и експлозивом, убацивана су у финску позадину са задатком да извиђају и изводе саботаже.

Совјетска окупација румунске Бесарабије била је прилика за прве масовне борбене падобранске десанте ваздушнодесантне војске. Крајем јуна, док су копнене трупе започињале напад, 201, 204. и 214. бригада стигле су пругом до зборних места и идућег дана су се укрцале на 170 авиона ТБ-3. Бригада 204. бачена је на шири простор Болграда, који је и заузела те вечери, а Први батаљон бригаде заузео је 30. јула Кагул на ушћу Дунава у Црно Море.

У кратком времену ваздушнодесантне трупе учествовале су у три сукоба на три врло различита ратишта, сваки пут успешно. То је довело до тога да врховна команда Црвене армије увиди велику вредност овог рода војске. Ваздушнодесантне снаге СССР пре немачког напада јуна 1941. састојале су се од пет корпуса и 202. бригаде (једина која није прерасла у корпус). Непосредно пред почетак операције *Барбароса* све јединице биле су потпуно попуњене.

Брз развој ваздушнодесантне војске СССР имао је велики утицај на војске других држава. Пре свега, подстакао је и друге земље да раде на развоју јединица овог рода. Прва која је следила овај пример била је нацистичка Немачка, а за њом САД и Велика Британија. ■

Бојан НАЂ

(Наставак у следећем броју)

ове оклопне снаге служиле би као обезбеђење падобранаца до увођења нових падобранских јединица и пристизања остатка копнених снага које би појачале успостављена упоришта. Мајор је такође известио да су на маневрима из авиона избацивана два типа оклопних возила и један тип лаких тенкова који су само неколико минута по приземљењу кретали сопственим погоном на извршење задатка, те да су комплетне артиљеријске и батерије тешких митраљеза такође падобранима спуштане у непријатељску позадину.

Ватрено крштење

До 1939. совјетске ваздушнодесантне снаге бројале су шест формација ранга бригаде, по три хиљаде људи (201, 202, 204, 211, 212. и 214. ваздушнодесантна бригада) и три пука – 1. ростовски, 2. горковецки и 3. вороњезки. Елементи тих јединица доживели су своје ватрено крштење на Далеком истоку.

Када је избио сукоб између СССР-а и царског Јапана, 212.

ПАДОБРАНАЦ

Аероклуб Кикинда домаћин европског падобранског првенства

Међународна ваздухопловна федерација одлучила је 30. јануара на састанку у Лозани, у Швајцарској, да организацију Европског падобранског првенства у класичним дисциплинама 2011. године повери Аероклубу Кикинда.

Кикинда је изабрана у конкуренцији између 45 градова кандидата. Планирано је учешће око двеста такмичара из тридесет европских земаља. Падобранци ће се такмичити у дисциплинама „скок на циљ“ и „фигуре“. Такмичење ће се одржати у августу 2011. године. ■

Б. НАЂ

Државно параски првенство БиХ

Пето Државно параски првенство Босне и Херцеговине и Други интернационални параски куп Јахорина започели су 26. фебруара на Јахорини. Организатори такмичења су Падобрански клуб „Бања Лука“ и Аероклуб „Требевић“, а реализовано је на теренима Олимпијског центра Јахорина. Такмичари су се надметали у дисциплинама *скок на циљ* и *велесалом* у појединачној и у екипној конкуренцији. Извођење падобранских скокова било је планирано из хеликоптера, али је умерено за 8. и 9. мај и биће реализовано у Залужанима код Бање Луке. На такмичењу је учествовало 18 такмичара из Босне и Херцеговине, Србије и Црне Горе.

У параскију екипу сачињавају четири члана. Скачу се по четири скока на циљ и возе се по две велесалом возње. Првих пет места у скијашком делу такмичења заузели су – Саша Драгојевић, Немања Гороња, Раде Чајић, Ненад Мартиновић и Јунгић Раде. ■

Б. Н.

Турнир у савате-боксу „Горан Остојић“

Меморијални турнир у савате-боксу „Горан Остојић“, четврти по реду, одржан је 14. марта 2010. у спортском центру „Пионирски град“. Трајао је 17 часова. Турнир носи име потпуковника Горана Остојића, начелника Штаба 63. падобранске бригаде који је погинуо приликом повратка с задатка на Јунику, на граници са Албанијом 1998. године. Главни организатор турнира је Савате клуб „Горан Остојић“ из Београда, чији је власник репрезентативац Србије у савате-боксу и бивши припадник 63. падобранске бригаде Дејан Гавриловић. Учествовало је осам такмичара, који су се надметали у дисциплини „полуконтакт“, где није дозвољен пун контакт већ је у мечу најбитнија техника, а не нокаутирати противника.

На турнир су дошли клубови из разних градова Србије који су имали мушке и женске тимове. Показало се да и девојке умеју да се користе борилачким вештинама као и мушкарци. Присутствовала је и матична јединица, припадници Удружења ветерана, а представник 63. падобранског батаљона уручио је медаље победницима. ■

Б. ПАУНОВИЋ

Књига посвећена стварању и развоју чувене 63. падобранске бригаде изузетна је по много чему: садржају, илустрацијама и привлачном изгледу. Војници са две заклетве, како зову припаднике те елитне јединице, вечни су пример војничке части, пожртвовања и врхунске обучености, а надасве осећања оданости отаџбини и униформи коју поносно носе. Црвена беретка с падобранским знаком њихово је прво очљиво обележје.

Текст је посвећен бригади, људима који су је стварали, бранили њен углед, ратовали за слободу свог народа, часно пинули и одлазили у легенду.

О њима можете читати, њих можете видети на бројним фотографијама које богато илуструју књиговишегодишњег новинара листа „Војска“, потомофицира 63. падобранске бригаде Владице Крстића. Књига је обима 184 стране, формата 22x25 cm, тврдог повеза, с пуним колором и квалитетним папиром.

МЕДИЈА ЦЕНТАР
ОДБРАНА

НАРУЏБЕНИЦА

Медија центар „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел. 011/3201-995, телефакс: 011/3241-009
Жиро-рачун: 840 - 49849 - 58

Овим наручујем _____ примерака књиге о 63. падобранској бригади „**ВОЈНИЦИ СА ДВЕ ЗАКЛЕТВЕ**“ са попустом 50% - по сајамској цени од 756,00 динара.

Књиге се плаћају унапред. Уз износ за књиге обавезна је депозита од 130,00 динара за поштарину.

Наруџбеницу и доказ о уплати послати на наведену адресу: Медија центар „Одбрана“.

Купац _____

Улица и број _____ (име, очево име и презиме)

Телефон _____

Место и број поште _____

Датум _____

Потпис наручиоца _____

